هو

Osmanlıca
ARŞİV OKUMALARI

Zafer ŞIK

KATKI SAĞLAYANLAR:

Turan KILIÇASLAN * Zeki ÖZKAN * Haydar Enes EGESEL * Yılmaz AKÇAALAN * Hamza SOYSAL* Adnan MERT * İman TURGUT * Ayşe Leyla USLU * Nurullah CANDAR * Serkan KOL * Yusuf CANTÜRK * Erol TURUNÇ * Mustafa İNCE * Emine ÖKSÜZ * Orhan Keskin * Zehra ARIKUŞU * İbrahim YILDIRIM * Musa ELÇİBOĞA * Seyfullah PAK

2018 ©

Arşiv Okumaları Tavsiyeleri

— Mutlaka lügat kullanın.

— Ezber yapın

— Kelimelerin imlasını öğrenin.

— Belgelere uzun uzun bakın, hangi hatlarda harflerin nasıl şekil değiştirdiğini anlamaya çalışın.

— Kurallara takılmayın.

— Kâtiplerin de insan olduğunu unutmayın.

— Sindire sindire okuyun.

— Osmanlıca yazı yazmayı öğrenin ve notlarınızı Osmanlıca tutun.

— Tekrar yapın.

— Gözünüz korkmasın. Bir metinde bir kaç kelimeyi okuyabiliyorsanız bütününü okuyabilirsiniz demektir

— Üzerine uzun uzun kafa yormadan okuyamadığınız kelimeyi başkasına sormayın. Uzun uzun derken 1 dk. lık veya 1 saatten değil, belki bir günden veya daha uzun zamandan bahsediyorum.

— Kendi arşivinizi oluşturun.

— Öğrendiğiniz her şeyi bir başkasına öğretin, anlatın, paylaşın.

— Osmanlıcaya Kur'an harfleri nazarıyla bakın ki öyledir. Bunun manevi faydaları vardır.

— Her gün 2-3 belge okumayı adet edinin ve bunu en az 1 yıl devam ettirin.

— Tekrar yapın.

— Sabırlı olun.

Zafer Şık

ÇÖZÜMLÜ METİNLER

Bu eser Facebook'ta arşiv okumaları üzerine paylaşımlar ve dersler verdiğimiz Osmanlıca Tarih Edebiyat grubumuzdaki hocalarımızın katkısıyla hazırlanmıştır.

Grup Linki;

www.facebook.com/groups/osmanlicatarihedebiyat/

Çeviri: Turan KILIÇASLAN

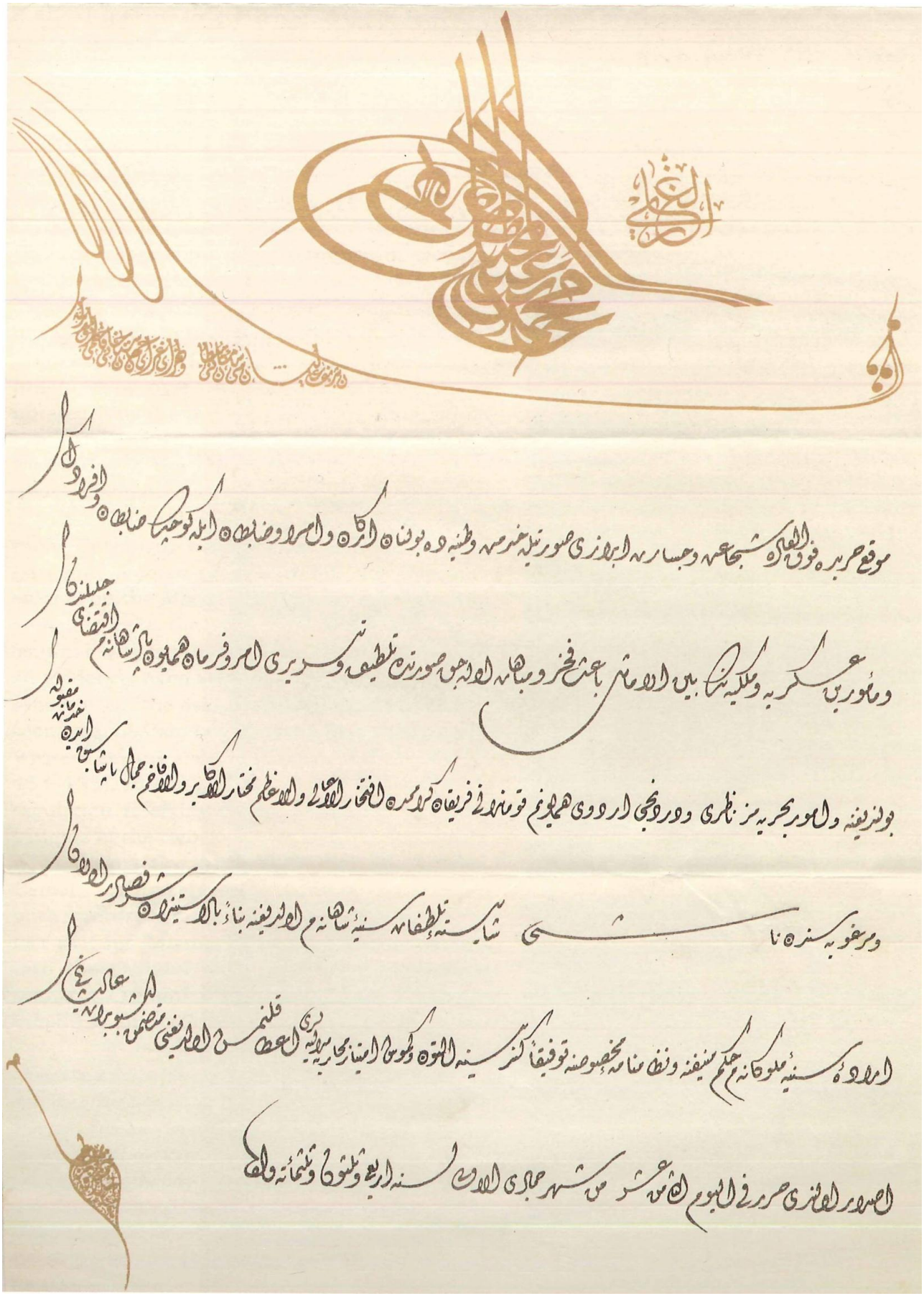

Belgenin Çevirisi;

Tuğrâ: El-Gâzî Mehmed Han Bin Abdülmecid El-Muzaffer

Nişân-ı şerîf-i 'âli şân-ı sâmî-i cennet-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı ğarrâ-yı cihan-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

1Mevki'-i harbde fevka'l-'âde şecâ'at ve cesâret ibrâzı sûretiyle hiz(d)met-i vataniyyede bulunan erkân ve ümerâ ve zâbıtân ile küçük zâbıtân ve efrâdın ve me'mûr-i askeriyye ve mülkiyyenin beyne'l-emâsil bâ'is-i fahr u mübâhât olacak sûrette taltîf ve tesrîri emr-i fermân-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem iktizâ-yı celîlinden bulunduğuna ve umûr-ı bahriyemiz nâzırı ve dördüncü ordû-yı hümâyûnum kumandânı ferîkân-ı kirâmdan iftihâru'l e'âlî ve'l e'âzım muhtârü'l ekâbir ve'l-efâhim Cemil Paşa sebk iden hidemât-ı makbûle ve merğûbesinden nâşî şâyeste-i talattufât-ı seniyye-i şâhânem olduğuna binâen bi'l-istîzân şeref-sudûr olan irâde-i seniyye-i mülûkânem hükm-i münîfine ve nizam-nâme-i mahsûsuna tevfîkan kendisine altun ve gümüş imtiyaz madalyaları i'tâ kılınmış olduğunu mutazammın iş bu berât-ı 'âli-şânım ısdâr olundu. Hurrire fi'l-yevmi's-sâmen 'aşere min şehr-i cümadel-ûlâ. Li sene erba'a selasûn ve selâse mi'e ve elf

(Sultan Mehmed Reşad dönemine ait bir berâttır.)

Lügat:

Nişân-ı şerîf-i 'âli şân-ı sâmî-i cennet-mekân-ı sultânî: Cennet-Mekân yüce sultâna ait şân ve şerefi yüksek buyruk

Tuğrâ-yı ğarrâ-yı cihan-sitân-ı hâkânî: Dünyayı zabt eden hakana ait parlak tuğra

Şecâ'at: Savaşta kahramanlık göstermeye, sıkıntıları göze alarak üstün değerleri korumaya yönelten ruhsal yetenek anlamında bir ahlâk terimi

Erkân: Bir topluluğun ileri gelenleri, büyükler, üstler; temeller, esaslar. Bir topluluğun ileri gelenleri, büyükler, üstler.

Ümerâ: Buyurucular, beyler, amirler, üstsubaylar.

Zâbıtân: Subaylar

Mülkiyye: Memleket idaresi için çalışan daire veya bu daireye mensup olanlar. (Asker olmayanlar) Şeriat âlimlerinin hâricindeki memurlar sınıfı.

Beyne'l-emâsil: Benzerleri arasında

Fahar: Şeref, kıvanç

Mübâhât: Övünme iftihâr etme

Ferîkân: Tüm ve Korgeneraller

E'âlî: İtibarı ve şerefi yüksek zatlar. İyiler. Günahtan sakınan temiz ve salih amel sahibi kimseler.

E'âzım: İleri gelen büyükler. Büyük adamlar.

Muhtâr: En ulu, pek büyük ve saygıya layık kimsele

Sebk: İleri geçme, ilerleme. Öne göçme.

Merğûbe: Sevilen, beğenilen, aranılan

Nâşî: Ötürü

Şâyeste: Yakışan, yaraşır

Taltîfât: İhsanlar, lütuflar, bağışlar

Tesrîn: Sevindirme, sevindirilme

Südûr: Meydana gelme

Mülûkâne: Padişahlara yakışır

Münîf: Yüksek, büyük, ulu

İtîzân: Yetki veya izin isteme

Mutazammın: Tazammun eden, içine alan

Isdâr: Çıkarma

Berat: Yazılı kâğıt ve mektup anlamına gelen Arapça asıllı bir kelime olan berat, herhangi bir memuriyete ve hizmete atananlara veya bir imtiyaz ve muafiyet verilmek üzere padişahın tuğrası ile verilen izin ya da tayin belgesidir.

Çeviri: İman TURGUT

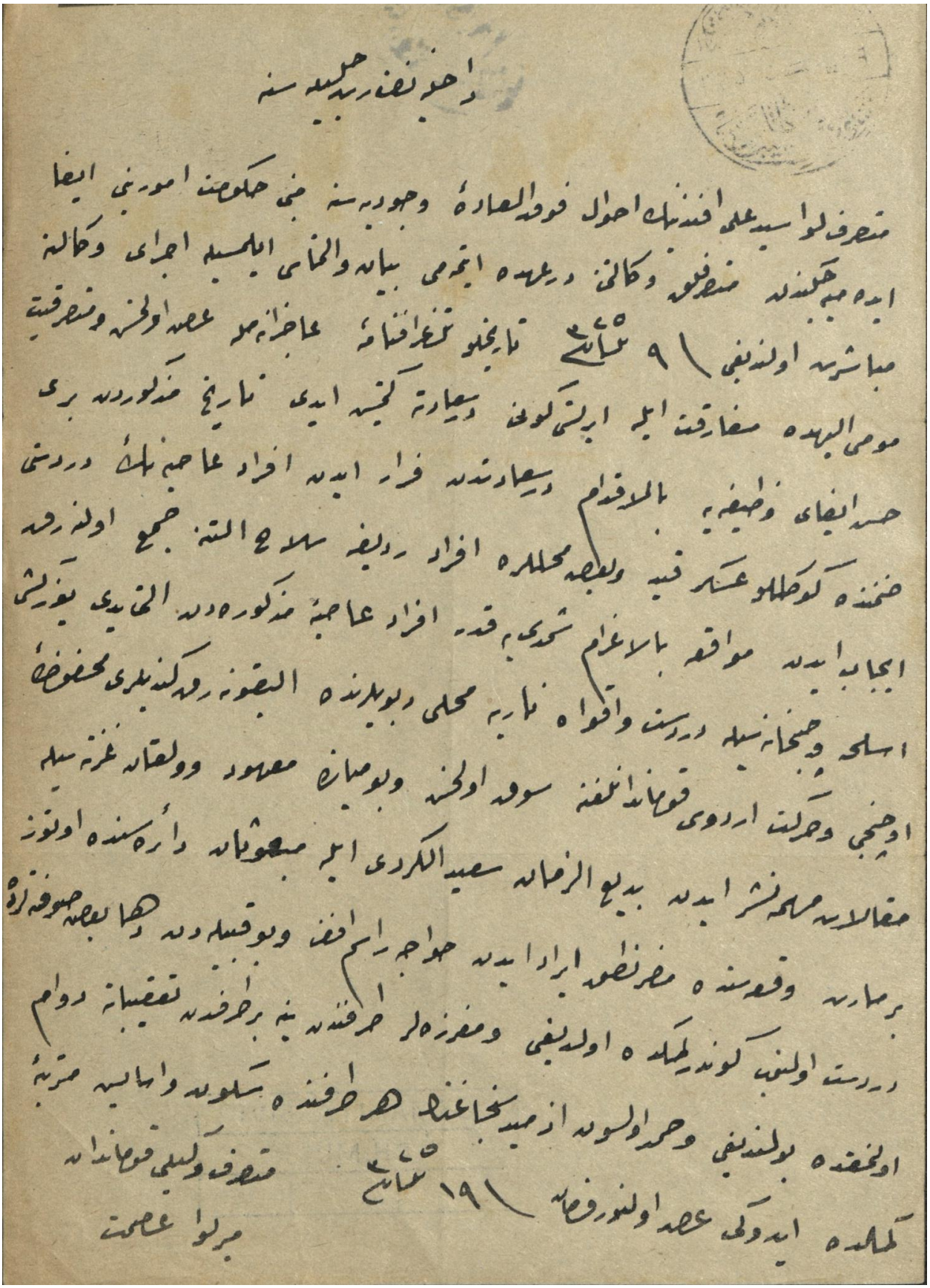

Belgenin Çevirisi;

Dâhiliye nezaret-i celilesine

Mutasarrıf-ı liva Seyyid Ali Efendinin ahval-i fevkalade-i vücudiyesine mebni hükümet umurunu îfa edemeyeceğinden mutasarrıflık vekâletini der-uhde etmemi beyan ve iltimas eylemesiyle icra-yı vekâlete mübaşeret olunduğu fi 9 Nisan sene (1)325 tarihli telegrafname-i âcizanemle arz olunmuş ve mutasarrıfiyyet-i muma ileyhde müfarakat ile ertesi günü Dersaadete gitmişidi. Tarih- i mezkurden beri hüsn-i ifa-yı vazifeye bi'l-ikdam dersaadetten firar eden efradı âsiyenin derdesti zımnında gönüllü asker kayıt ve bazı mahallerde efrad-ı redife silah altına cem' olunarak îcab eden mevaki'a bi'l-i'zam şimdiye kadar efrad-ı asiye-i mezkureden altı yedi yüz kişi esliha ve cephanesiyle derdest ve efvah-ı nariyye mahalli debboylarında alıkonarak kendileri mahfuzan üçüncü ve hareket ordusu kumandanlığına sevk olunmuş ve bu miyanda ma'hud volkan gazetesiyle makalat-ı mühimme neşr eden Bediüzzaman Said El-kürdi ile meb'usan dairesinde otuz bir Mart vakasında muzır nutk irad eden hoca rasim efendi ve bu kabileden deha bazı softalarda derdest olunup gönderilmekte olduğu ve müfrezeler tarafından yine bir tarafdan takibata devam olunmakta bulunduğu ve hamdolsun İzmit sancağının her tarafında sükun ve asayiş mertebe-i kemalde idüğü arz olunur ferman

fi 19 Nisan sene (1)325

Mutasarrıf vekili kumandan

Mir-Liva İsmet

Lügat:

Umur: işler

Derdest: yakalanma

Miyan: orta

Muzır: Zararlı

Efvah-ı nariye: Ateşli silahlar

Debboy: Askeri eşya deposu

Nutk: Söz

Neşr: Yayma

Mübaşeret: Bir işe başlama

Çeviri: Yılmaz Akçaalan

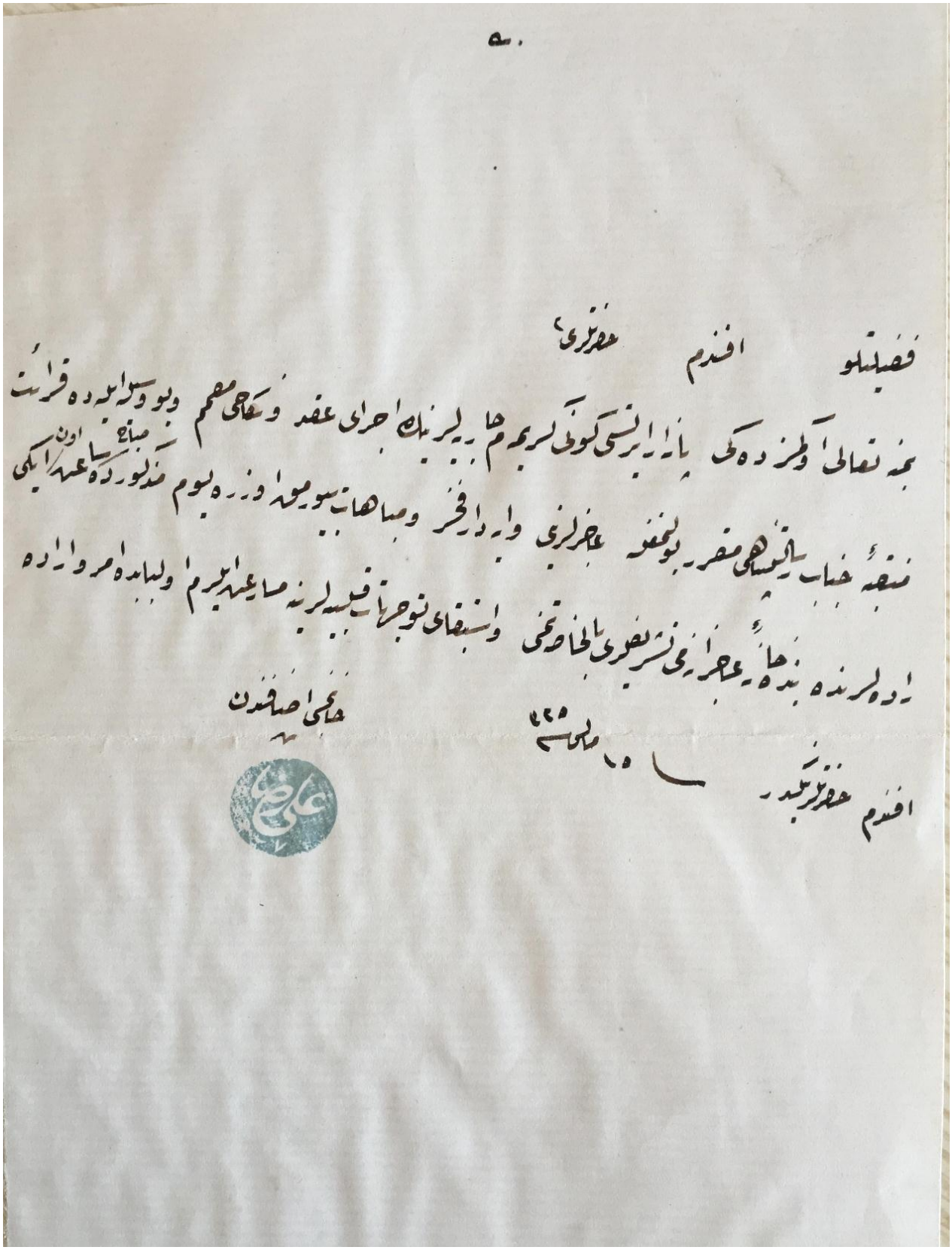

Belgenin Çevirisi;

Hû

Faziletlû efendim hazretleri,

Bi-mennihî teâlâ önümüzdeki Pazar ertesi günü kerîmem câriyelerinin icrâ-yı akd ü nikâhı musammem ve bu vesîle ile de kıraat-i menkîbe-i cenâb-ı risâlet-penâhî mukarrer bulunmağla âcizîleri vâyedâr-ı fahr ve mübahat buyurmak üzere yevm-i mezkûrda sabah saat on iki raddelerinde bendehâne-i acizânemi teşrifleri bilhassa temennî ve istibkâ-yı teveccühat-ı kalbîyelerine müsâraat eylerim ol-babda emr u irâde efendim hazretlerinindir.

Fî 15 Mayıs sene (1)325

Hancı Esnafından

Bende

Ali Rıza

Lügat:

Bi-mennihi te'âlâ: Allah'ın yardımıyla

Kerîme: Kız evlât

Kerîmem câriyeleri: Bir kimsenin karısı, kızı gibi kendisine çok yakın bir kadından bahsederken tevâzu ve nezâket amacıyla kullandığı söz: “Kerîmem câriyeniz de ellerinizden öper”

Akd-i nikâh : Evlenme muâmelesi, nikâh kıyma

Musammem: Kesin biçimde kararlaştırılmış, kesin karâra bağlanmış, hakkında kesin karar alınmış

Kıraat: Okumak işi, okuma

Menkîbe: Din büyüklerinin, kahramanların ve târihî şahsiyetlerin üstün vasıflarını, ahlâkî meziyetlerini, olağanüstü iş ve davranışlarını destânî- efsânevî bir üslûpla anlatan fıkra, hikâye.

Risâlet-penah: Risaletin kendine istinad ettiği Hazret-i Muhammed (A.S.M.)

Mukarrer: Hakkında karar alınmış, karar verilmiş, kararlaştırılmış.

Âcizî: Âciz bendeleri, âcizleri, abd-i âciz" gibi söyleyişlerde tevâzu sözü olarak kullanılır

Vâye-dar: Nasipli

Fahr: Övünme, iftihar, gururlanma

Mubâhât: Övünme

Yevm-i mezkûr: Sözü edilen gün

Radde: Aşağı yukarı, yaklaşık olarak

Bendehâne: Bendenin, kölenin evi

Acizâne: Söz söyleyen kimsenin kendi yaptıklarını abartmamak için kullandığı "âcizlere yakışacak biçimde" anlamında bir nezaket sözü

Teşrif: Bir yeri onurlandırma, şereflendirme

İstibkâ: Devam etmesini, bâkî olmasını, sürmesini isteme

Teveccüh: Yakınlık duyma, hoşlanma, beğenme, iltifat

Müsâraat: Acele etme, çabukluk, sürat

Emr u irâde : Emir ve istek

Çeviri: Serkan Kol

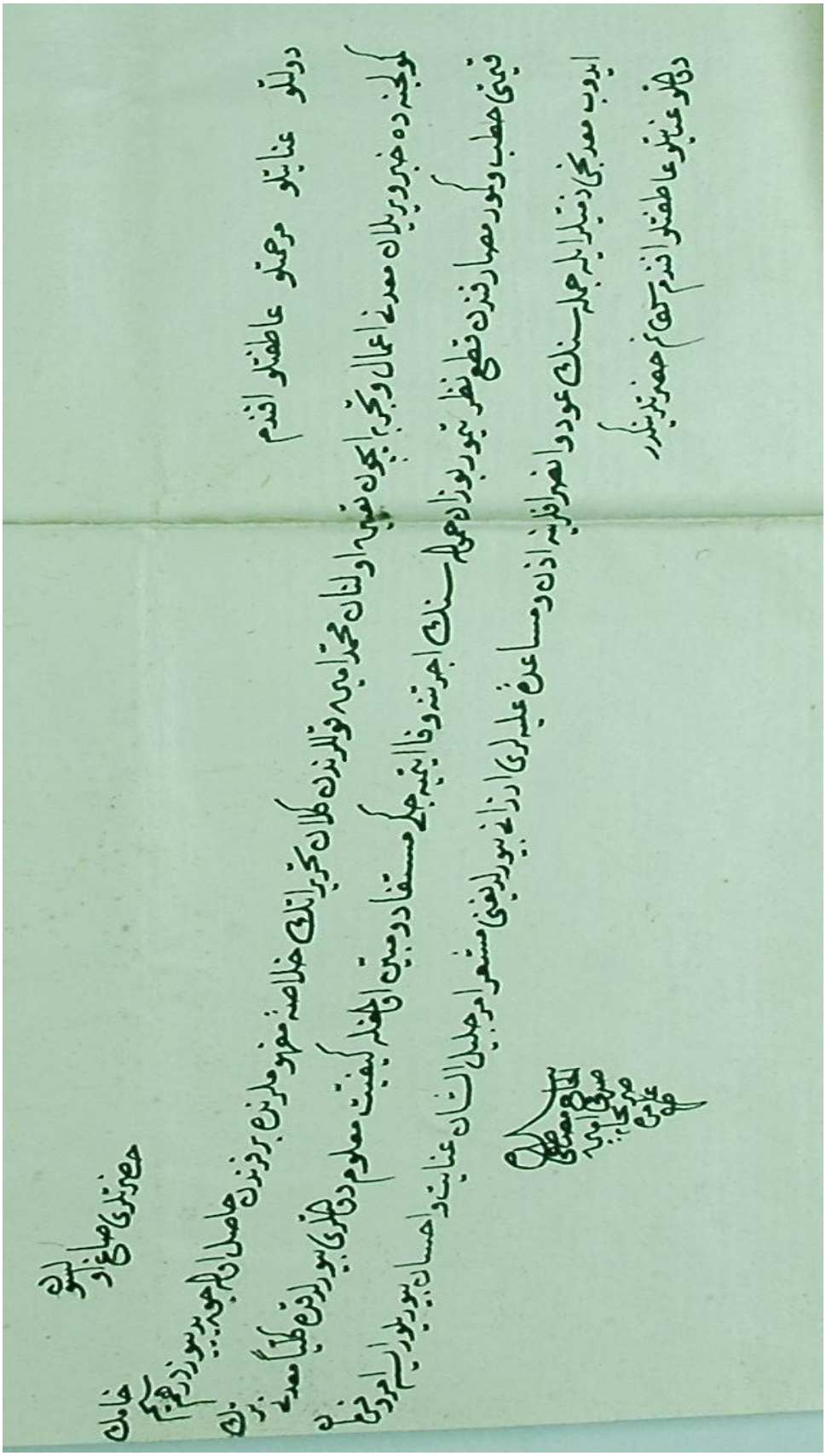

Belgenin çevirisi:

Devletlü İnâyetlü Merhametlü Atufetlü EfendimhHazretleri sağ olsun

Gümülcine'de haber verilen mâdenî îmal tecrübe içün tayin olunan Muhammed emin kullarından gelen tahrîrâtın hülasân mefhûmlarında bir fırından hâsıl olacaky edi yüz dirhem sîm-i hamın kıymete hatab ve kömür masârıfından kat'-ı nâzar timurî bozan hamulesinin ücretine vefâ etmeyeceği müstefad ve mübeyyin olmağla keyfiyet mâlûm-ı devletleri buyruldukda külliyen mâdenî terk idüp mâdenci zimmetleri ile cümlesinin avd u insiraflarına izn ve müsâade-i âlîyyeleri erzânî buyrulduğunu müş'ar emr-î celîlü'ş-şan inâyet ve ihsan buyrulur ise emr u fermân devletlü inayetlü atufetlü efendim sultanım hazretlerinindir.

Bende el-hac Mustafa sarfı emin darphâne âmire hala

Lügat:

Îmal: işlemek, icra etmek

Te'min: Bir iş için gerekli olan şartları hazırlama, sağlama

Emin: Güvenilir, inanılır, itimat edilir kimse.

Tahrîrât: resmi dairelerde yapılan yazışmalar

Hülasân: Bir sözün veya yazının özünü belirten kısaltılmış şekli.

Mefhûm: Bir sözün veya kelimenin taşıdığı, ifade ettiği mana, anlam, kavram.

Dirhem: Okkanın dört yüzd birine eşit eski bir ağırlık ölçüsü birimi (3,2075 gr.)

Masarıfat: Harcanan, sarf edilen paralar, masraflar.

Nâzır: Bakan, nazar eden.

Humule: Bir yük veya eşyânın taşıyan deve.

İnsiraf: Geri dönme.

Erzânî: Layık, değer,uygun.

Meş'ar: Hacca gidenlerin bu ibâdetle ilgili birtakım görevleri yerine getirmek için bir müddet durdukları, kaldıkları yerlerden her biri, durak yeri.

Çeviri: Ayşe Leyla USLU

بنم وزیرم بو کیچه راحت اوزره اولدوغمز بلدرمشسز

زیاده حظ ایلدم ضعفلك اولکه قدر میدرکیوخه

زیاده تمیدر خبرم اولمدوغندن کیفیتکزی بلمك

ایچون اشبو خط همایونی کوندردم یازدوغم بلدرسز

بوکون قاضیلرك دیوانه کله جك کوبندر مکن ایسه

اوطه ده عرضحالری بوده سز یوق البته دیوانه

جقارم درسکز اسکی دیوانخانه مناسبدر اوطه دن

عرضحالردکشوب قاضیلر دخی اوطه یه کلمکده باس

یوقدر الله ورسول سورسن وجودیکی ضعفدن یك

حفظ ایلیسن دیه امانت ایلدم

Belgenin Çevirisi;

Benim vezîrim bu gece rahat üzre olduğun bildirmişsiz. Ziyâde hazz eyledim. Za'fın evvelki kadar mıdır yohsa ziyâde midir haberim olmadığından keyfiyyetinizi bilmek içün işbu hattı hümâyunu gönderdim. Yazub bildüresiz. Bugün kadıların dîvâna gelecek günüdür. Mümkün ise odada arzuhâlleri buyurasız. Yok, elbetde dîvâna çıkarım derseniz eski dîvânhâne münâsibdir. Odadan arz-ı hâller değişüb kadılar dahî odaya gelmekde beis yokdur. Allâh ve Rasûl seversen vücûdunu za'âfdan pek hıfz eyleyesin. Rabbe emânet eyledim.

Lügat:

Beis: (Be's) Zarar, kuvvet ve şiddet, zahmet, zor, fenâ, bed.

Za’f: Zayıflık, kuvvetsizlik, arıklık.

Hıfz: Saklama, koruma, siyanet, muhafaza.

Çeviri: Zeki Özkan

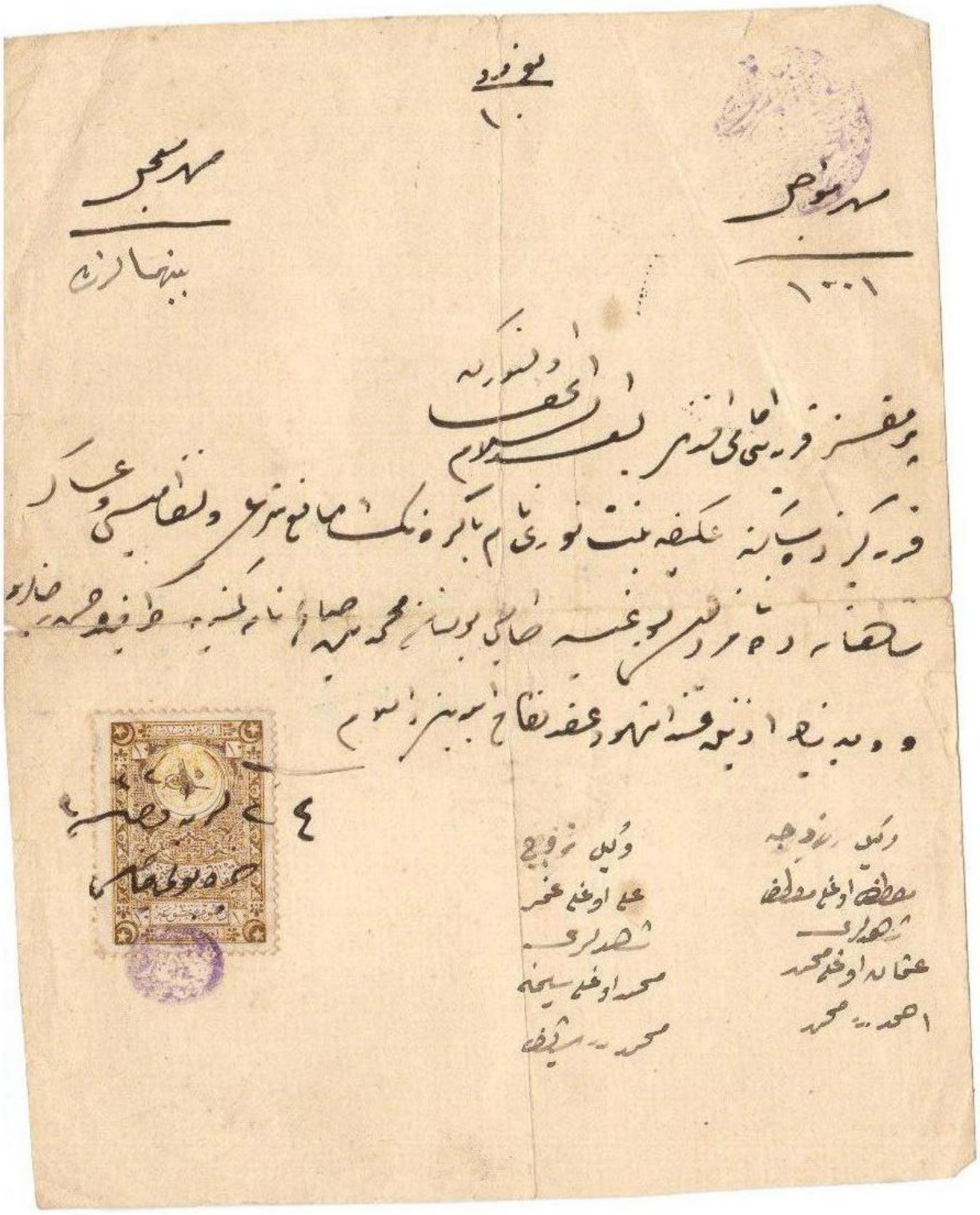

Belgenin çevirisi:

Numro: 10
Mehr-i Müeccel: 1001
Mehr-i Muaccel: Beynehumâlarında

Parmaksız Karyesi İmamı Efendi; ba'de's-selâm inhâ olunur ki:
Karyenizde sakine Akife bint-i Nuri nam bakirenin mâni'-i şer'i ve nizâmisi ve asakir-i şâhânede namzedi yoğ ise tâlibi bulunan Mehmed bin Salih nam kimesneye tarafeynin hüsn-i rızâları ve pederinin izniyle inde'ş-şuhud akd-i nikâh eyleyesiniz vesselâm.

Pul üzeri:
R: 24 Teşrin-i evvel sene 1332 (M: 6 Kasım 1916)
Hayrabolu Kadısı
İmza-mühir

Vekil-i zevce Vekil-i tezevvüc
Mustafa oğlu Mustafa Ali oğlu Ömer

Şahidleri Şahidleri
Osman oğlu Mehmed Mehmed oğlu Süleyman
Ahmed bin Mehmed Mehmed bin Şerif

Lügat:

Mehr-i Müeccel: Hemen verilmeyip daha sonra verilmesi gereken mehir
Mehr-i Muaccel: Hemen verilmesi gereken mehir
Ba'de's-selamün inha: Selamdan sonra bildirilir ki?
Sakine: ikamet eden, kadın.
Mâni'-i şer'i ve nizâmisi: Şer'i ve kânuni mâni
Asakir-i şâhane: Padişanın askeri
Tarafeyn: Taraflar
Hüsn-i rıza: Güzelce razı olmak
inde'ş-şuhud akd-i nikâh: Şahitler huzurunda nikâh akdi

Not: Bu vesika Zeki Özkan hocamızın dedesinin ve babaannesinin izin belgesidir.

Çeviri: Zeki Özkan

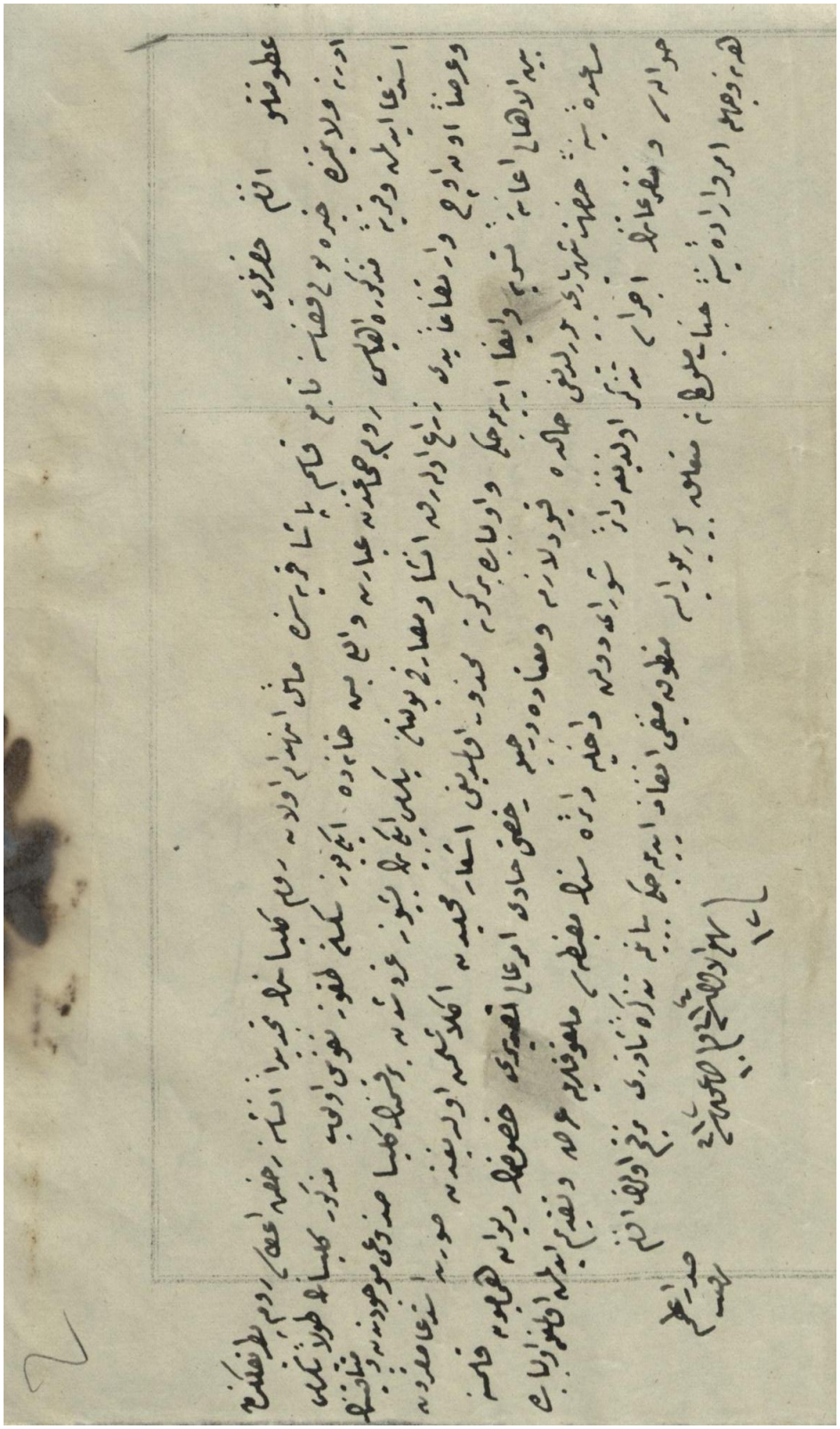

Belgenin çevirisi;

Atufetlü efendim hazretleri

Edirne Vilayetimizde, Hayrabolu Kazasına tâbi Kasımpaşa karyesinde mâil-i inhidâm olan Rum Kilisesinin tecdiden inşâsına ruhsat i'tâsı Rum Patrikliğinden istid'â edilmiş ve karye-i mezkure ahâlisi; Rum cemaatinden ibaret, 55 hanede 289 nüfus olup, mezkur kilisenin tûlen 20 ve arzen 13 ve irtifâen 7 zirâ olarak inşâ ve masârifi bulunan 22.500 Guruş'tan bir kısmının kilise sandığı mevcudundan ve mütebâkisinin beyne'l-ahâli iâneten tesviye ve ifâ edileceği ve ol babda bir gune mahzur olmadığı iş'ar-ı mahalliden anlaşılmış olduğundan suret-i istid'â makrun-ı müsaade-i hazret-i şehriyâri buyurulduğu halde kuyud-ı lâzıme ve mu'tâde derciyle ruhsatı havi emr-i âli tasdiri hususunun Divan-ı Hümâyun Kalemine havalesi ve müteferriasının icrâsı tezekkür olduğuna dair Şurâ-yı Devlet Dahiliye Dairesinin mazbatası melfuflarıyla arz ve takdim edilmiş olmakla ol bâbda her ne vechile emr ü irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülukâne müteallik buyurulur ise mantık-ı münifi infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâveri terkim olundu efendim.

H: 12 Rebiülevvel sene (1)314 ve R: 10 Ağustos sene (1)312 (M: 21 Ağustos 1896)

Sadrazam Rif'at

Lügat:

Atufetlü: Şefkatli.
Karye: Köy
Mail-i inhidam: Yıkılmaya yüz tutmuş.
Tecdiden: Yeniden
Ruhsat i'tası: Ruhsat verilmesi.
İstid'a: Dilekçe
Karye-i mezkure: Bahsedilen köy
Mütebaki: Kalan
Beyne'l-ahali: Ahali arasında
İaneten tesviye: Yardımlaşarak borc ödeme.
İfa: Yerine getirme
Gûne: Biçim, tarz.
İş'ar-ı mahalli: Mahallinden bildirme.
Suret-i istid'a: Dilekçe şekli
Makrun-ı müsaade-i hazret-i şehriyari: Padişahın izni.

Kuyud-ı lazıme ve mu'tade: Gerekli ve düzenli kayıtlar.
Derc: İçine alma
Emr-i âli tasdiri: Yüce buyruk yazma.
Müteferria: Teferruat
Tezekkür: Hatıra getirme
Şura-yı Devlet: İdari Yargı Danışma Kurulu
Mazbata: Tutanak
Melfuf: Ekli, bitişik
Vech: Yön, şekil
Emr ü irade-i seniyye-i cenab-ı mülukane: Yüce padişahın emir ve iradesi
Müteallik: İlgili, alakalı
Mantık-ı münif: Yüce söz.
İnfaz: Yerine getirme.
Tezkire-i sena-veri: Öven pusula, yazı.
Terkim: Rakam atma
Bende: Köle

Çeviri: İman Turgut

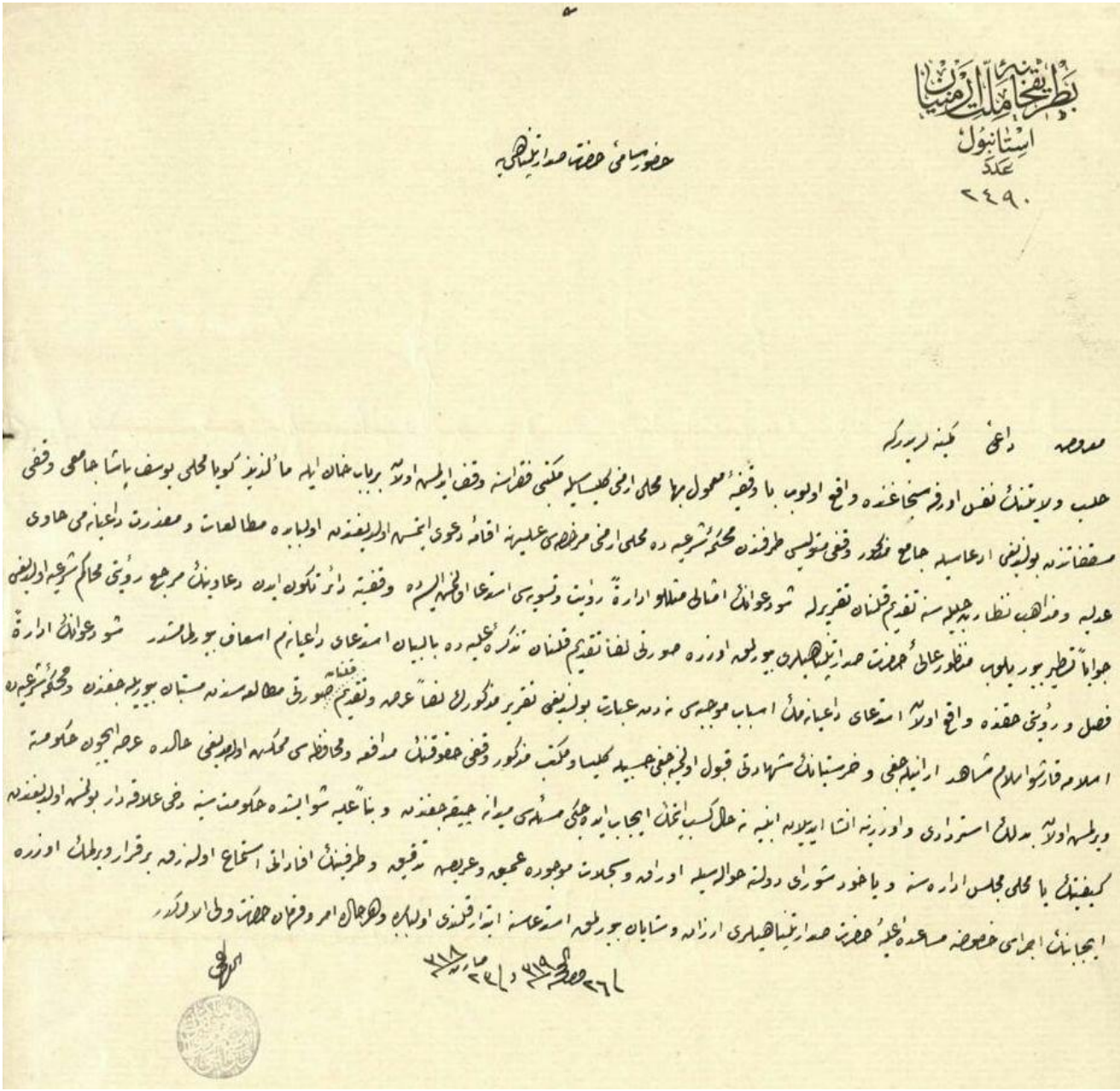

Belgenin çevirisi;

Hû

Patrikane-i Milllet-i Ermeniyan

İstanbul

Adet 2490

Huzur-ı sami-i Hazret-i Sadaretpenâhi

Ma'ruz-ı dai-i kemineleridir ki

Halep velayetinin nefs-i Urfa sancağında vaki olup ba-vakfiyye-i ma'mulun biha mahalli Ermeni kilisesiyle mektebi fukarasına vakf edilmiş olan bir bab han ile ma-i leziz köye mahalli Yusuf Paşa Camii vakfı musakkafatından bulunduğu iddiasiyle cami'-i mezkur vakfı mütevellisi tarafından mahkeme-i şer'iyede mahalli ermeni murahhasası aleyhine ikame-i dava etmiş olduğundan ol-babda mutala'at ve mazeret-i daiyanemi havi Adliye ve Mezahip Nezaret-i Celilesine takdim kılınan takrirle şu davanın emsali misüllü idareten rü'yet ve tesviyesi istid'a' olunmuşsa da vakfiyyete dair tekevvün eden de'avinin merci'-i ru'yeti mahakim-i şer'iyye olduğu cevaben tastir buyurulup manzur-ı ali-i hazret-i sedaret-penâhileri buyurulmak üzere sureti leffen takdim kılınan tezkire-i aliyyede bi'l-beyan istida'-yı daiyanem is'af buyurulmamıştır. Şu davanın idareten fasl ve rü'yeti hakkında vaki olan istida'-yı daiyanemin esbab-ı mucibesi neden ibaret bulduğunu takrir-i mezkurun leffen arz ve takdim kılınan sureti mutala'asından müsteban buyurulacağından ve mahkeme-i şer'iyede islama karşı islam şahit aranılacağı ve hiristiyanın şehadeti kabul olunmayacağı hasebiyle kilise ve mekteb-i mezkur vakfı hukukunun müdaf'a ve muhafazası mümkün olamadığı halde arz için hükümete verilmiş olan bedelin istirdadı ve üzerine inşa edilen ebniye ne hal kesbetmek icab edeceği meselesi meydana çıkacağından ve binaenaleyh şu işte hükümet-i seniyye dahi alakadar bulunmuş olduğundan keyfiyetin ya mahalli meclis idaresine veyahut şura-yı devlete havalesiyle evrak ve sicillat-ı mevcude 'amik ve 'ariz tetkik ve tarafeynin ifadatı istima' olunarak bir karar verilmek üzere icabının icrası hususuna müsa'de-i aliyye-i hazret-i sedaret-penâhileri erzan ve şayan buyurulmak istida'sına ibtidar kılındı. Ol-babda ve her halde emr u ferman hazret veliyyü'l-emrindir.

Fi 26 zilhicce sene (1)319 ve Fi Mart sene (1)318

İmza

mühür

Lügat:

Huzuru sami: yüksek makam.

Sadaretpenahi: sadrazamla ilgili.

Ma'ruz: arzolunan .

Vakfiyye: vakıf belgesi.

Müsakkafat: üzeri dam ile örtülen yerler.

Mütevelli: bir vakfın yöneticisi.

Murahhasa: ermeni piskoposu.

Takrir: tapuda mülkünü başkasına sattığını söylemek.

Tesviye: netîceye bağlama.

İstid'a': dilekçe.

Tekevvün: meydana gelme.

Merci: başvuru yeri.

Tastir: yazı yazma.

Nassan: manâsı sarih olan yazı.

Beyan: ifade etmek-açıklamak.

İs'af: bir isteği kabul edip yerine getirme .

Fasl: netîcelendirme.

Esbab-ı mucibe: gerekçeler.

Mutalaa: inceleme.

Müsteban: açık olarak.

Amik: derin. Ariz: geniş, enli.

Erzan: uygun, layık.

İptidar: bir işe sür'atle başlama.

Çeviri: Hamza Soysal

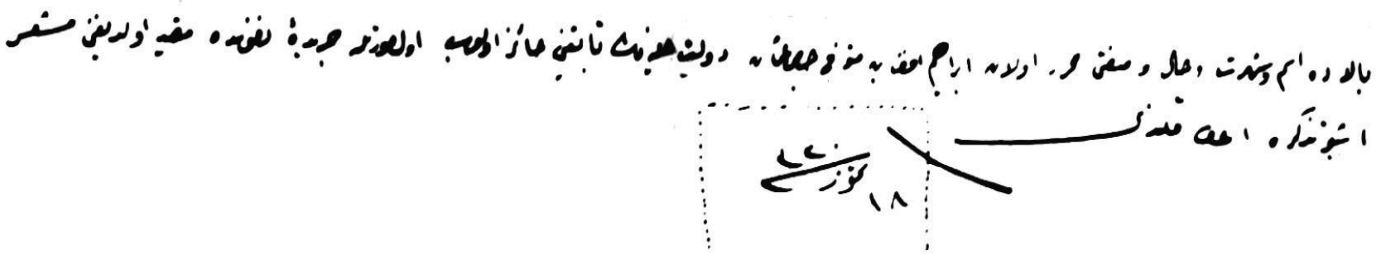

Belgenin çevirisi;

Bâlâda ism ve şöhret ve hâl ve sıfatı muharrer olan İbrahim Efendi bin müteveffa Hacı Osman Devlet-i ‘Aliyye’nin tâbi’iyyetini hâ’iz olub ol sûretle cerîde-i nüfûsda olduğunu müş‘ir işbu tezkire i‘tâ kılındı. Fi 18 Temmuz sene (1)320

Lügat:

Bala: Yukarı

Muharrer: Yazılı

Müteveffa: Vefat etmiş (erkek)

Tâbiiyyet: Bağlılık, uyruk

Haiz: Sahip, taşıyan, bulunduran.

Ceridi nüfus: Nüfus tutanağı

Müş’ir: (Yazı ile) bildirien, haber veren

Tezkire: İzin kâğıdı

İ’ta: Verme

Çeviri: Zeki Özkan

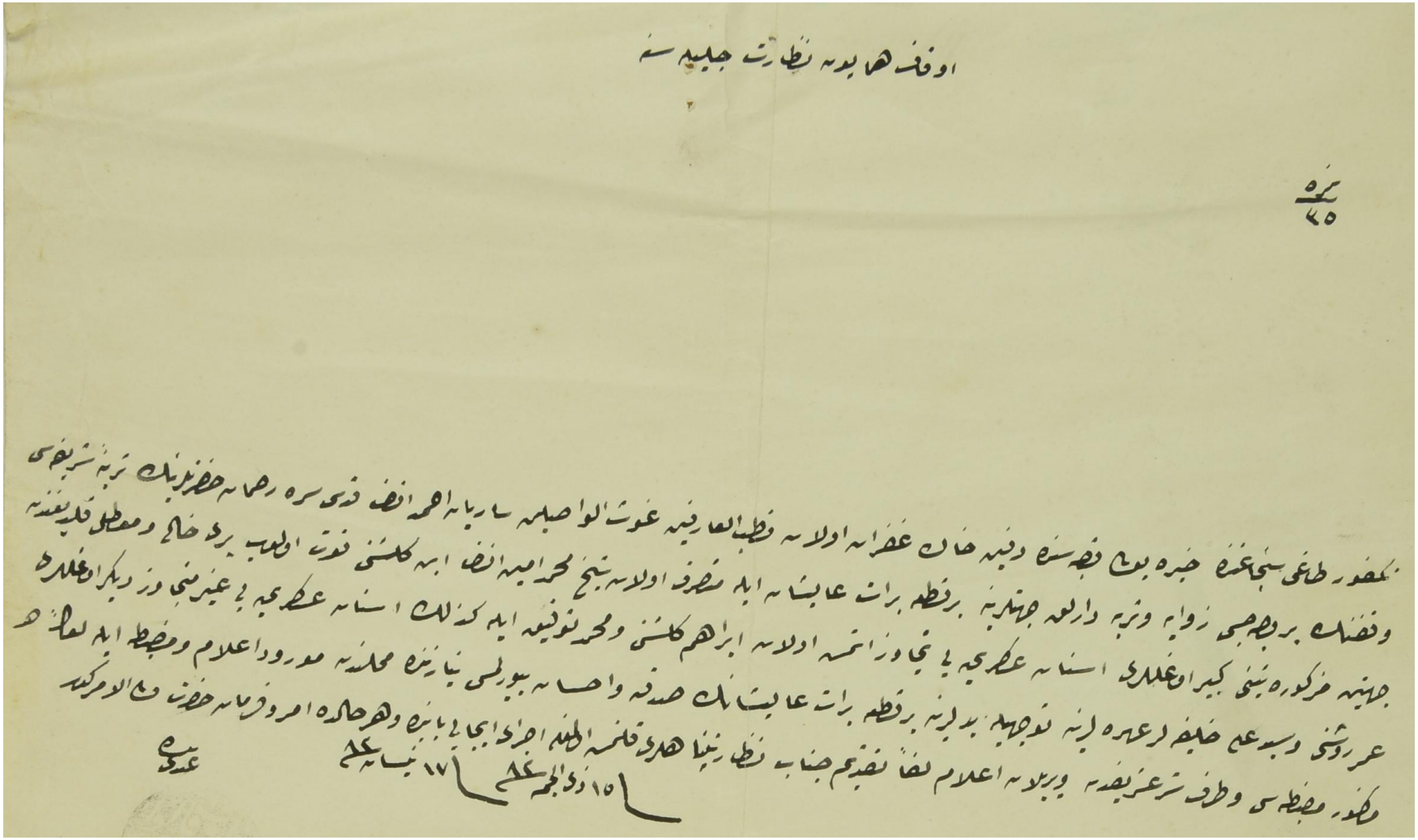

اوقاف همایون نظارت جلیله سی

نمره ٤٥

مکفور طاغی سنجاغنده جبره بنت فضه سنده دفینه خان عظمانه اولان قطب العارفین غوث الواصلین ساریه احمد افندی حضرتلرینک تربه شریفه سی
وقفنامه بر وجهی زاویه و تربه دارلعه جهتنه برقطعه برات عالیشانه ایله مصرف اولان شیخ محمد امین افندی ابن کلشنی قوت الطلب برده خالی و معطل قلدیغندن
جهتنه مزکوره شیخ کبیر اوغللری اسنانه عطیه یه تجاوز اتمسه اولان ابراهیم کلشنی و محمد توفیق ایله کذلک اسنانه عطیه یه غیر متجاوز دیکر اوغللری
عمر روشنی و سید علی حافظ لرعهده لرینه توجیه بدلرینه برقطعه برات عالیشانک صدقه و احسانه بیورلمسی بابنده محلنه مورود اعلام و مضبطه ایله لعالی
مکفور مضبطه سی وطرف شرعی یدنه ویریلوب اعلام لفا تقدیم جناب نظارتپناهدری قلنمسه المنه اجری ایجابی بابنده وهرحالده امر و فرمان حضرت شاه الامرکندر

١٥ ذی الحجه سنه ٨٦ ١٧ نیسان سنه ٨٦

عدد ٥

Belgenin çevirisi;

Hû

Numro 35

Evkâf-ı Humâyûn Nezâret-i Celilesine

Tekfurdağı Sancağında, Hayrabolu kasabasında defn-i hâk-i gufrân olan, kutbü'l-arifin, gavsü'l-vasilin Sarban Ahmed efendi kuddise sirrehu'r-rahman hazretlerinin türbe-i şerifesi vakfının ber-vech-i hasbi zevâya ve türbedarlık cihetlerine bir kıt'a berât-ı âlişân ile mutasarrıf olan şeyh Mehmed Emin Efendi ibn-i Gülşeni fevt olub, yeri hâli ve muattal kaldığından ciheteyn-i mezkureteyni, kebir oğulları, esnân-ı askeriyeyi tecavüz etmiş olan İbrahim Gülşeni ve Mehmed Tevfik ile kezâlik esnân-ı askeriyeyi gayr-ı mütecâviz diğer oğulları Ömer Ruşeni ve Seyyid Ali halifeler uhdelerine tevcihiyle, yedlerine bir kıta berât-ı âlişan sıdk ü ihsan buyurulması niyâzında mahallinden mevrud i'lâm ve mazbata ile leffen mezkur mazbatası ve taraf-ı şer'-i şerifden verilen i'lâm leffen takdim-i cenâb-ı nezâret-penâhileri kılınmış olmağla icra-yı icâbı bâbında ve her halde emr ü ferman hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 15 Zilhicce sene (1)282 ve fi 17 Nisan sene (1)282 (M: 1 Mayıs 1866)

bende
Abdi

Lügat:

Defn-i hâk-i gufran: Allahın afv toprağına gömülü.
Kutbül arifin: Ariflerin kutbu, ileri geleni.
Gavsul vasilin: Kavuşanların başı
Sarban: Devecibaşı
Kuddise sırrehu'r-rahman: Rahman sırlarını kutsasın.
Ber-vech-i hasbi: Karşılıksız
Zevâya: Zaviyeler
Kıt'a: Parça, cüz
Berât-ı âlişân: Padişanın yüce izni.
Mutasarrıf: Tasarruf eden, kullanan.
Fevt olmak: Ölmek.
Hâli: Boş
Muattal: Atıl
Ciheteyn-i mezkureteyn: Zikredilen sebebler

Kebir: Büyük
Esnan-ı askeriye: Askerlik yaşı
Tecavüz: Aşmak
Kezalik: Bu da öyle
Gayr-ı mütecaviz: Aşmayan.
Uhde: Üzerine alma, sorumluluk.
Tevcih: Verme.
Yedlerine: Ellerine
Sıdk ü ihsan: Doğruluk ve bağış
Niyâz: Yalvarma, dua.
Mevrud: Gelen.
İ'lâm: Bildirmek.
Mazbata: Tutanak
Leffen: Ekli
Mezkur: Bahsedilen
İcra-yı icabı: Gerekenin yapılması.
Babında: Konusunda.
Emr ü ferman: Emir ve ferman.

Çeviri: Yılmaz Akçaalan

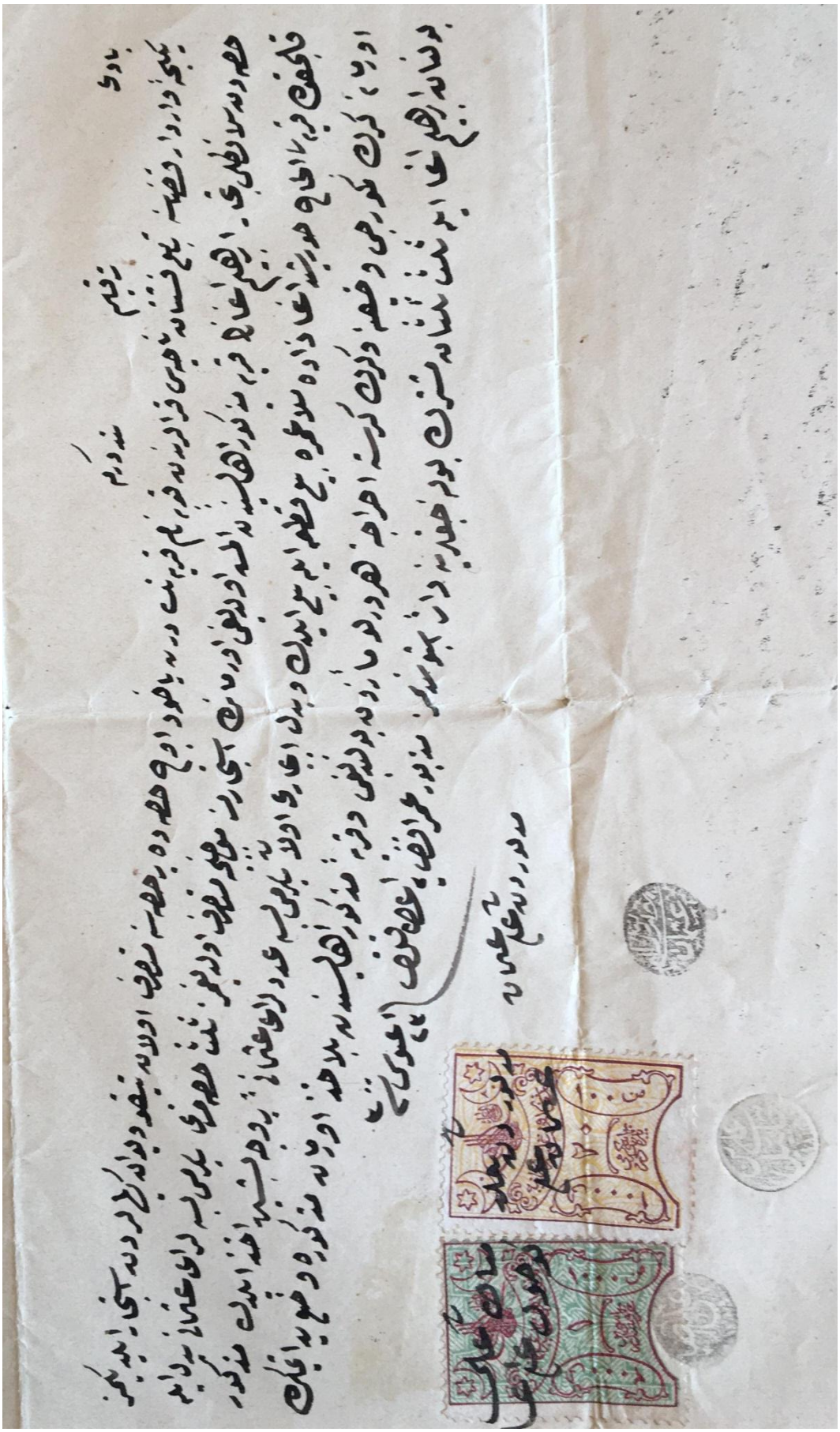

Belgenin çevirisi;

Bâdî-i terkîm-i seneddir ki,

Yenice-i Vardar kazâsına tabi' Feştan nâhiyesi kurâlarından Kube nam karyenin dört yâhud üç hissede bir hissesine mutasarrıf olan Niko ve Yuvan kahyâlardan isticâr eylediğimiz hisseden Selânik'li tüccar İbrahim Ağa'nın karye-i mezkûr ahâlisinden almış olduğu ormanda isticârımız mûcibince mutasarrıf olduğumuz sülüs hissemizi yirmibeş lira-yı Osmâni bedel ile Kalçefde karyeli el-hac Hurşid Ağazâde monla (molla) Ömer'e bey'-i kat'i ile bey' ederek ve bedel-i icarı olan yirmibeş aded lira-yı Osmâni-i ber-vechi peşin ahz eyledik. Mezkûr ormanı gerek kömürcü vâzına ve gerek kereste ihrâcına her türlü me'zun bulunduğu ve karye-i mezkûr ahâlisinden bi'l-ahz orman-ı mezkûra vaz'-ı yed etmekde bulunan İbrahim Ağa ile sülüs sülüsan müşterek bulunacaklarına dâir işbu senedimiz mezbur Ömer Efendiye itâ kılındı. Fî 23 Ağustos sene (1) 300

bende Medlur'dan Ali Osman

bende Medlur'dan Ali Osmanli Ali

bende Şubat Ali Küçük Ali Ağa

Lügat:

Bâdî: Sebep olan şey, sebep

Terkîm: 1- Rakam koyma, rakamla işâret etme, 2. Yazma

Kurâ: Karyeler, köyler

İsticar: Kirâ ile tutma, kiralama

Mucib: Sebep olan, gerektiren

Mutasarrıf: Bir mal yâhut mülkün sâhibi, mâliki olup kullanma hakkını elinde bulunduran (kimse)

Sülüs: Üçte bir

Karye: Köy

Molla: Âlim, hoca.

Bey': Satma, satış

Kat'î: Şüphe ve tereddüte yer bırakmayan, kesin

Ber-vech: Olduğu gibi; olarak

Ahz: Alma, alış

Vâz: 1-Koymak (Vâzı-ı imzâ: İmzâ koyan), 2. Temelini koyan, kuran, tesis eden.

Me'zun: Kendisine izin verilmiş, izin almış (kimse), izinli

Bi'l-ahz: Alarak

Vâz-ı yed: El koymak

Sülüsan: Üçte bir

Müşterek: Birden çok kimse veya şeyi ilgilendiren, onlara has olan, onların katılmasıyle meydana gelen, ortak

İtâ: Verme, verilme

Çeviri: Zafer Şık

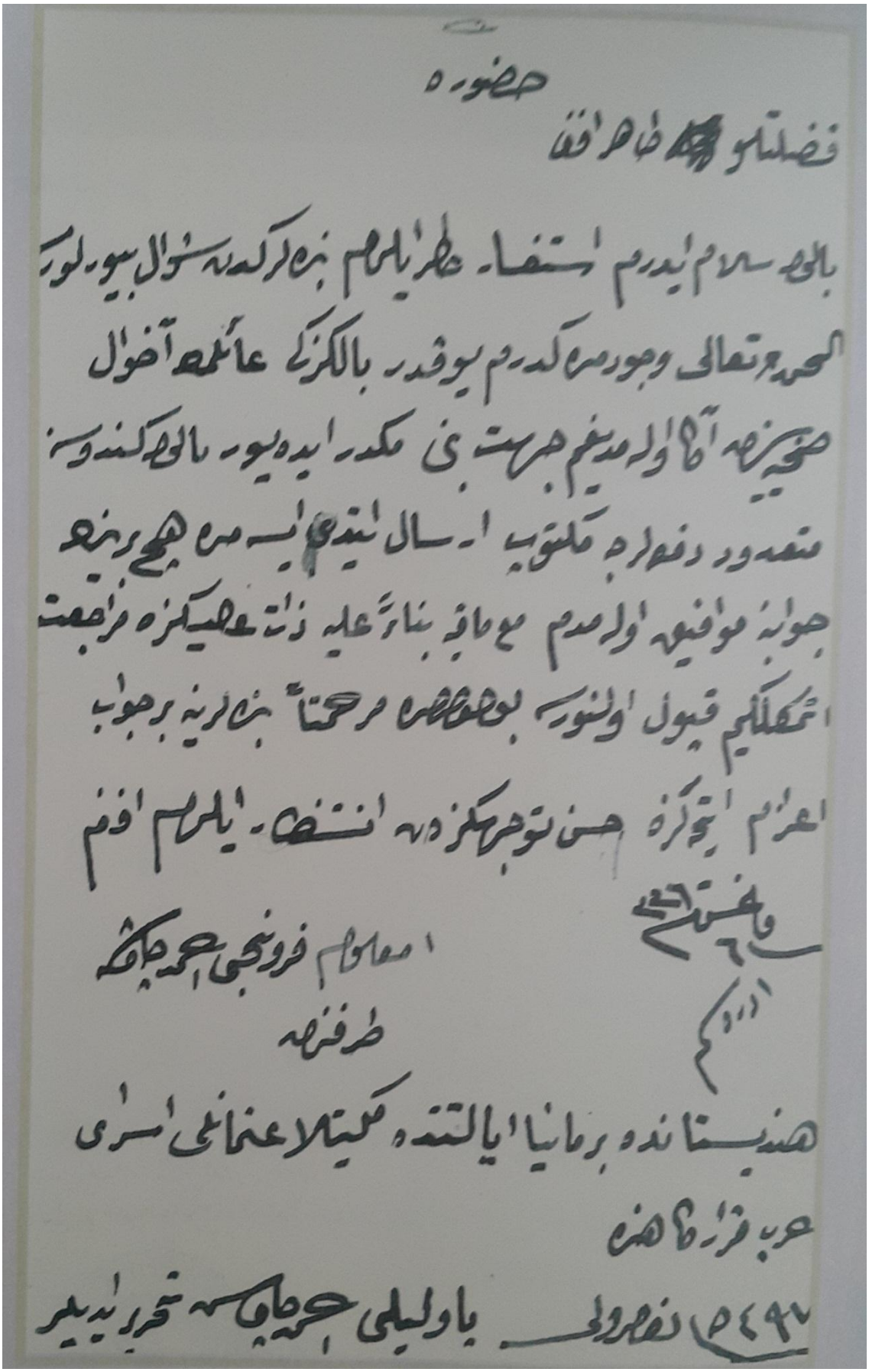

Belgenin çevirisi:

Hu

Huzura

Faziletlü Tahir Efendi

Bilhassa selam ederim. İstifsar-ı hatr eylerim. Bendelerinden sual buyurulursa elhamdulillahi teala vücudumda kederim yoktur. Yalnız ki ailemin ahval-i sıhhiyesinden aga(h) olamadığım cihet beni mükedder ediyor. Bilhassa kendisine müteaddid defalarca mektup irsal etti isem de hiçbirinin cevabına muvafık olamadım. Maamafih binaenaleyh zat-ı âlinize müracaat etmekliğim kabul olunursa bu hususta merhameten bendelerine bir cevap i'zam etmenize hüsn-i teveccühünüzden intizar eylerim efendim.

fi 6 ağustos sene (1)336

Malum fırıncı Ahmed Çavuş tarafından

Adresim

Hindistanda Birmanya eyaletinde külliyetlen Osmanlı üsera-yı harb karargâhında

5497 numerolı Pavlulu Ahmed Çavuş tahrir edilir

Lügat:

İstifsar-ı hatr: Hatır sorma

Ahval-i sıhhiye: Sağlık durumu

Mükedder: Kederlenme

Maamafih: Bununla beraber

İ'zam: Yollama

Üsera-yı harb: Savaş esirleri

Çeviri: Nurullah Candar

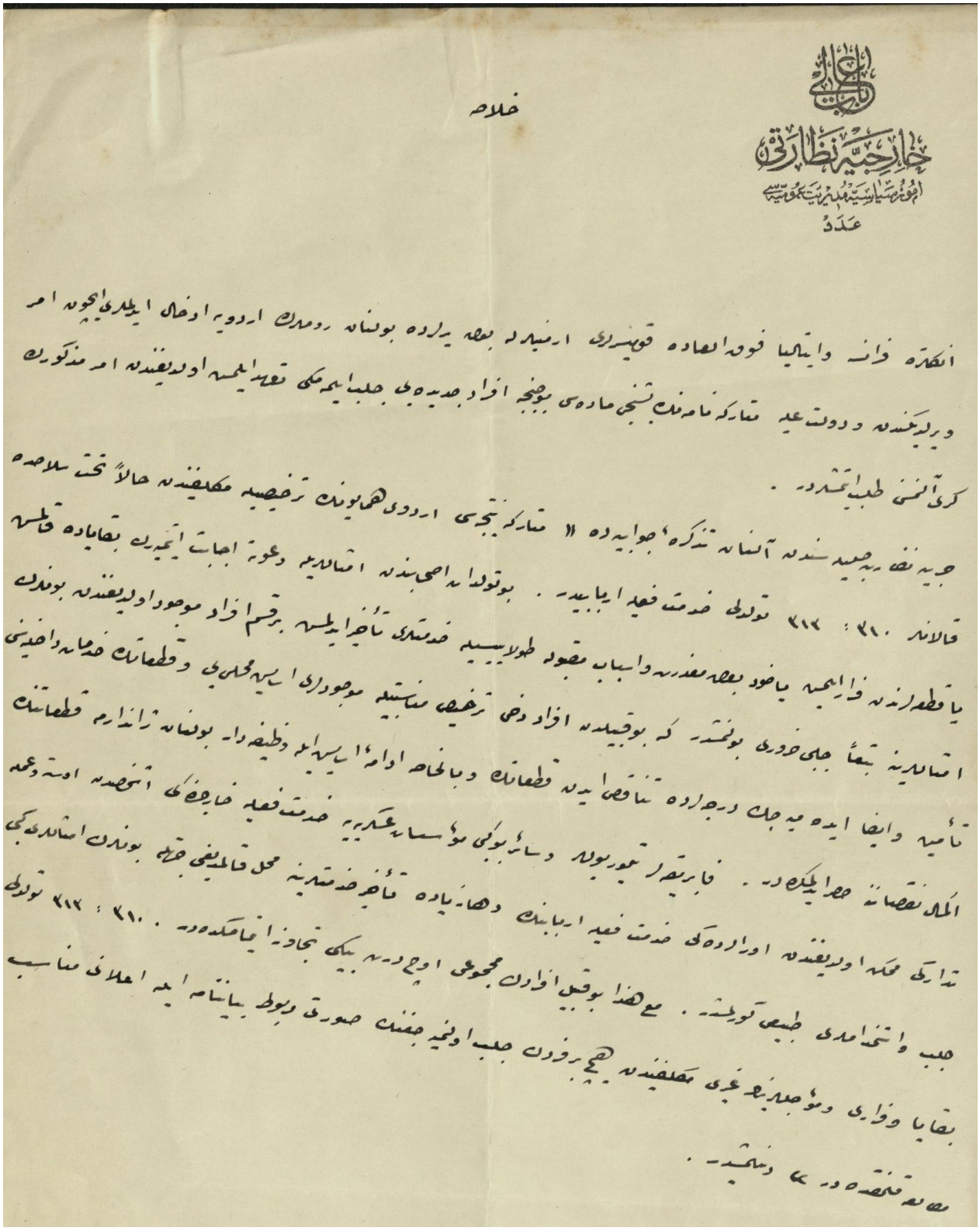

خلاصه

باب عالی
خارجیه نظارتی
امور سیاسیه مدیریت عمومیه
عدد

انکلتره و فرانسه و ایتالیا دولتلرینه اعاده قونسولری ارسالنه بعض یرلرده بولنان رومللر اردویه اوضاع ایلری ایچون امر
ویرلدیکندن و دولت علیه متارکه نامه‌نك تشنج ماده‌سی بوجهچه افراد جدیده‌نك جلب ایلمه‌مکی تعهد ایلمه‌سه اولدیغندن امر مذکورك
کری آلنمسی طلب ایتمشدر .

جواب نظارت جلیه‌سندن آلنان تذکره جوابیده « متارکه نتیجه‌سی اردوی همایونك ترخیصه مکلفیتندن حالاً تحت سلاحده
قالانلر ۲۱۰ ؛ ۲۱۲ تولدلی خدمت فعیه ایابیدر . بو تولداته اصحابندن اسالارینه دعوت اجابت ایتمکدن بقایاده قالمسه
یا قطعلرندن فرارینه یاخود بعض معذرت و اسباب مقبوله طولایسیله خدمتدن تأخیر ایلمسه برقسم افراد موجود اولدیغندن بونلرك
اسالارینه تبعاً جلبی ضروری بولنمشدر . که بو قبیلدن افراد دخی ترخیص مناسبتیله موجودلری اسیه محلری و قطعاتك خدمات داخلیه‌سی
تأمینه وایفا ایده‌مه‌جك درجه‌ده تناقص ایدن قطعاتك و بالخاصه اوامر اسیه‌لرك وظیفه‌دار بولنان زاندارم قطعاتك
اکمال نقصانه حاجتلری‌در . فابریقه‌لر تعطیل و سائر بوکبی مؤسسات عسکریه خدمت فعیه خارجه‌سی اشخاصدن اوسته وعمه
تدارکی محکم اولدیغندن اوراده‌کی خدمت فعیه ارباب‌لری دها زیاده تأخیر خدمتلرینه محل قالمدیغی جهتله بونلرك اسالارینك
جلب و استحضاری طبیعی تورلمشدر . مع هذا بو قبیل افرادك مجموعی اوچ دردیه بیکی تجاوز ایتمکده‌در . ۲۱۰ ؛ ۲۱۲ تولدلی
بقایا و فراری و مؤجلیه‌لرك غیری مکلفیتندن هیچ برفردك جلب اولنمیه جغنك صورتی بیوك بیانامه ایله اعلانی مناسب
بولنمقده‌در . عرض و بیان ایلرز .

Belgenin çevirisi;

Bâb-ı 'Âlî

Hâriciyye Nezâreti

Umûr-ı Siyâsiyye Müdîriyyet-i 'Umûmîyyesi

Aded

Hulâsa

İngiltere, Fransa ve İtalya fevka'l-'âde komîserleri Ermenilerle ba'zı yerlerde bulunan Rumların orduya idhâl edilmeleri için emr verildiğinden ve Devlet-i 'Âliyye mütârekenâmenin beşinci maddesi mûcebince efrâd-ı cedîdeyi celb eylememeyi taahhüd eylemiş olduğundan emr-i mezkûrun geri alınmasını taleb etmiştir.

Harbiye Nezâret-i celîlesinden alınan tezkire-i cevâbiye de "Mütâreke neticesi Ordûy-ı Humâyûnun terhisiyle mükellefînden hâlen taht-ı silahda kalanlar 310: 313 tevellüdlü hizmet-i fi'liye erbâbıdır. Bu tevellüdât ashâbından emsâlleriyle da'vete icâbet etmeyerek bakâyâda kalmış ya kıt'alarından firâr eylemiş yâhûd ba'zı ma'zeret ve esbâb-ı makûle dolayısıyla hizmetleri te'hîr edilmiş bir kısım efrâd mevcûd olduğundan bunların emsâllerine teb'an celbi zaruri bulunmuştur ki bu kabîlden efrâd dahî terhîs münâsebetiyle mevcûdları esâsiye-i mahallîyi ve kıt'âtın hidemât-ı dâhiliyesini te'mîn ve îfâ edemeyecek derecelerde tenâkus eden kıt'âtın ve bilhassa idâme-i esâsiye ile vazîfedâr bulunan Jandarma kıt'âtının ikmâl-i noksânına hazır edilmektedir. Fabrikalar, demiryollar vesâir bu gibi müessesât-ı askeriyeye hizmet-i fi'liye hâricindeki eşhâsdan usta ve amele tedâriki mümkin olduğundan oralardaki hizmet-i fi'liye erbâbının daha ziyâde te'hir-i hizmetlerine mahal kalmadığı cihetle bunların emsâlleri gibi celb ve istihdamları tabi'î görülmüşdür. Ma'a-hâzâ bu kabîl efrâdın mecmu'û üç dört bini tecâvüz etmemekdedir. 310: 313 tevellüdlü bakâya ve firârî ve müeccellerinin gayrı mükellifînden hiç bir ferdin celb olunmayacağının sûreti merbût beyânnâme ile i'lânı münâsib mütâla'a kılınmakdadır." denilmişdir.

Lügat:

Bâb-ı 'Âlî: (Yüce, yüksek kapı) Osmanlı Devleti başkenti, Sadrazamlık gibi bakanlıkların toplandığı yer

Hâriciyye Nezâreti: Dışişleri Bakanlığı

Umûr-ı Siyâsiyye Müdîriyyet-i 'Umûmîyyesi: Siyasi İşler Genel Müdürlüğü

Hulâsa: Öz, özet, kısaca

Fevka'l-'âde: Olağanüstü

Devlet-i 'Âliyye: Osmanlı İmparatorluğu

Mütâreke: Ateşkes

Mütârekenâme: Mütareke için tarafların imzaladıkları vesika

Mûcebince: Gereğince, îcâb etmiş, lâzım gelmiş, netice

Efrâd: Fertler, askerler

Efrâd-ı Cedîde: Yeni askerler, fertler

Celb: Askerlik vazifesini yapmaya çağırma

Mezkûr: Adı geçen, adı geçen, sözü edilen

Mükellefîn: Sorumlular

Taht-ı Silah: Askerlik görevine alınma, silah altına alınma

Tevellüd: Doğum, doğma

Hizmet-i Fi'liye: Fiili hizmet, bir vazifede belirli bir süre çalışma

Ashâb: Arkadaş, dost

Emsâl: Denk, benzer

İcâbet: Cevap verme, kabul etme

Bâkâya: Geriye kalanlar, askerlik için son yoklaması yapıldıktan sonra istenildiklerinde gelmeyen kişiler

Kıt'a: Çok kalabalık olmayan askerî kuvvet, kıt'a

Kıt'ât: Kıt'alar

Firâr: Kaçma, kaçış

Esbâb-ı Makûle: Akla uygun sebebler

Te'hîr: Gecikme, geri bırakma

Teb'an: İkinci derecede

Zaruri: Zorunlu, gerekli

Kabîl: Mümkün

Terhîs: İzin verme, salıverme, askerlik vazifesinin bitirenleri ordudan bırakma

Esâsiye-i Mahallî: Yerel, bölgesel, mahallî unsurlar

Hidemât-ı Dahiliye: İç işlerine ait vazifeler

Te'mîn: Sağlama, elde etme

Îfâ: Yapma, yerine getirme

Tenâkus: Eksilme, azalma, noksanlaşma

İdâme-i Esâsiye: Esasları, şartları devam ettirme

İkmâl-i Noksân: Eksiklikleri tamamlama

Müessesât-ı Askeriye: Askeriyeye ait kurumlar

Eşhâs: Şahıslar, kişiler

Mecmu': Bütün, bir şeyin tamamı, toplam

Tecâvüz: Haddi aşma, zorlama, geçme, sınırı aşma, saldırma

Müeccel: Te'cil edilmiş olan, ileri bırakılmış

Sûret: Kopya, nüsha, biçim, görünüş, resim

Merbût: Bağlı, irtibatlı

Münâsib: Uygun

Mütala'a: İnceleme, görüş, dikkatli okuma, düşünme

Çeviri: Hamza Soysal

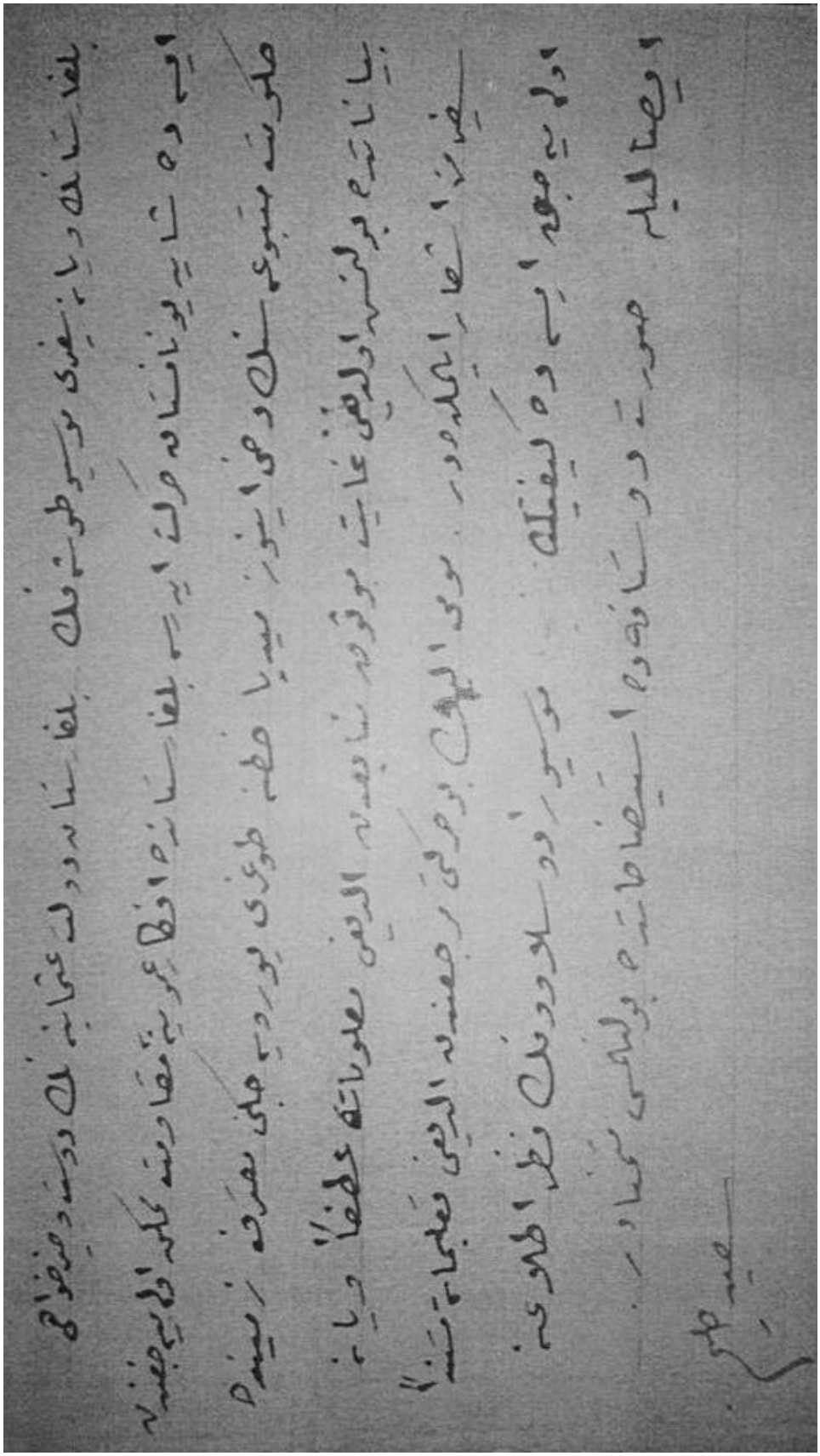

Belgenin Çevirisi;

Bulgaristan'ın Viyana sefiri Mösyö Toşef'in Bulgaristan ve Devlet-i Osmaniyye'nin dost ve hayr-hâhı ise de şâyet Yunanistan hareket iderse Bulgaristan'da efkâr-ı 'umûmiyye(y)e mukâvemet mümkün olamayacağından hükûmet matbû'asının dahi İnoz-Midya hattına doğru yürüyeceğini mu'teref zemînde beyânâtda bulunmuş olduğunu gâyet mevsûk menabi'den aldığı ma'lûmâtına 'atfen Viyana sefîrine iş'âr eylemekdedir. Mûmâ ileyhin bu hareketi merci'inden aldığı ta'lîmâta müsteniden olamayacak ise de keyfiyetin Mösyö Radoslavo'nun nazar-ı ıttılâ'na îsâlıyla sûret-i dostânede istîzâhâtda bulunulması mütemennâdır.

Sefir
Halim

Lügat:

Sefir: Büyükelçi

Hayr-hah: Hayır isteyen

Efkar-ı umumiye: Umumi fikirler, genel kanı

Mukavemet: Karşı durma, dayanma

Mu'teref: İtiraf olunmuş

Mevsuk: Sağlam

Mebani: Temeller, yapılar

Müsteniden: Dayanarak

Keyfiyet: Durum, hal, vaziyet, kalite

Nazar-ı ıttıla': Bilinçli bakış

İsal: Ulaştırma

İzahat: Açıklamalar

Mütemenna: Temenni edilen

Çeviri: Emine ÖKSÜZ

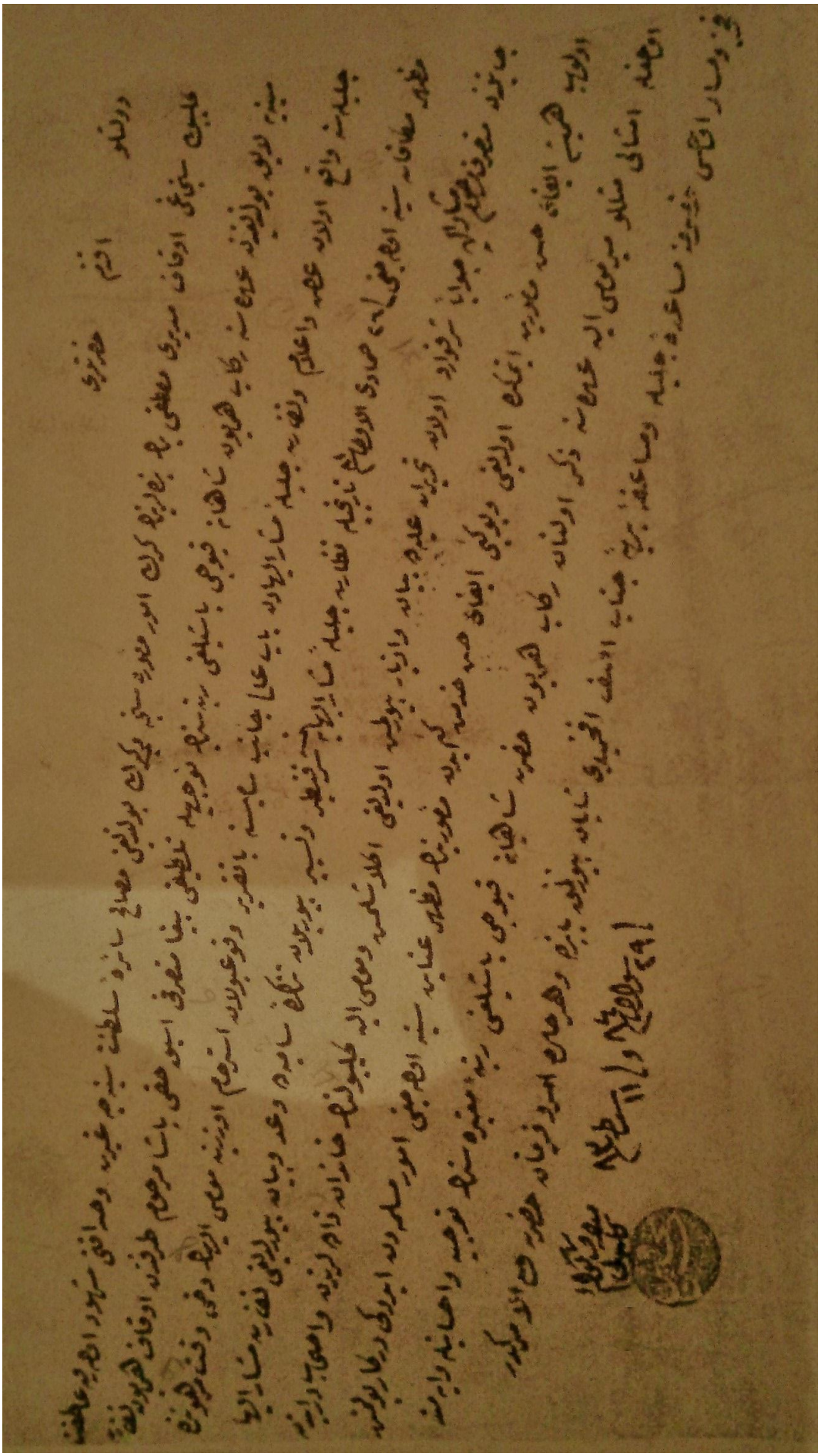

Belgenin çevirisi:

Devletlü efendim hazretleri

Gelibolu sancağı evkâf müdîrî Mustafa beğ bendelerinin gerek umûr-ı me'mûrîsince gerek bulunduğu mesâlih-i sâire-i saltanat-ı seniyyece ğayret ve sadâkatını meşhûd olarak 'âtıfet –i seniyyeye lâyık buunduğuna 'uhdesine rikâb-ı hümâyûn-ı şâhâne kapucıbaşılığı rütbesinin tevcihiyle teltîfi biga mutasarrıfı esbak hakkı paşa merhûm tarafından evkâf-ı hümâyûn nezâret-i celîlesine vâkı' olan 'arz u i'lâm ve nezâret-i celîle-i müşârun-ileyhâ 'dan bab-ı 'âlî cânib-i sâmîsine bâ-takrîr vukû' bulan istirhâm üzerine mûma ileyhin dahî dikkat-i merhûnunda mazhâr-ı mükâfât-ı seniyye olacağı Sene 26 Cemâziye'l-evvel sene 81 târihlî nezâret-i celîle-i müşârun–ileyhâyâ şeref-tasdîr ve tesyîr buyrulan tezkîre-i sâmiyede va'd ve beyân buyrulduğu nezâret-i müşârun-ileyhâ cânibinden mutasarrıf merhûm müşârun ileyhe cevâben şeref-vârid olan tahrîrât-ı 'âliyyede beyân ve izbâr buyrulmuş olduğu anlaşılmış ve mûma–ileyh Gelibolu'nun hânedân zâdelerinden ve eshâb-ı dirâyetden olup hemîşe–îfâ-yı hüsn-i me'mûrîn itmekte olduğu ve bu gibi îfâ-yı hüsn-i hizmet eden me'mûrînin mazhar-ı 'inâyet-i seniyye olacağı umûr-i müslimeden îdüğü derkâr bulunmuş olmağla emsâli müsillü mîr-i mûma-ileyh 'uhdesine zikr olunan rikâb-ı hümâyûn hazret-i şâhânekapucıbaşılığı rütbe-i mu'teberesinin tevcih ve ihsânıyla vâye–mend fahr u mesâr olması hususuna müsâ'ade-i celîle ve musâ'afa-i behiyye-i cenâb-ı âsaf-ı efhamîlleri şâyân buyrulmak bâbındâ ve her halde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir

Fî 29 Şevval Sene 84 ve FÎ 11 Şubat Sene 83

Bende mutasarrıf livâ-i Gelibolu

Mühür: Hasan Tahsin

Lügat:

Meşhûd: Şâhit olunan

İzbâr: Yazma. Yazı ile bildirme

Hemişe: Daima. Her zaman

Vâye-mend: Vâyedâr. Nasîbi olan

Fahr: Övünme

Mesârr: Sevinçler

Çeviri: Ayşe Leyla Uslu

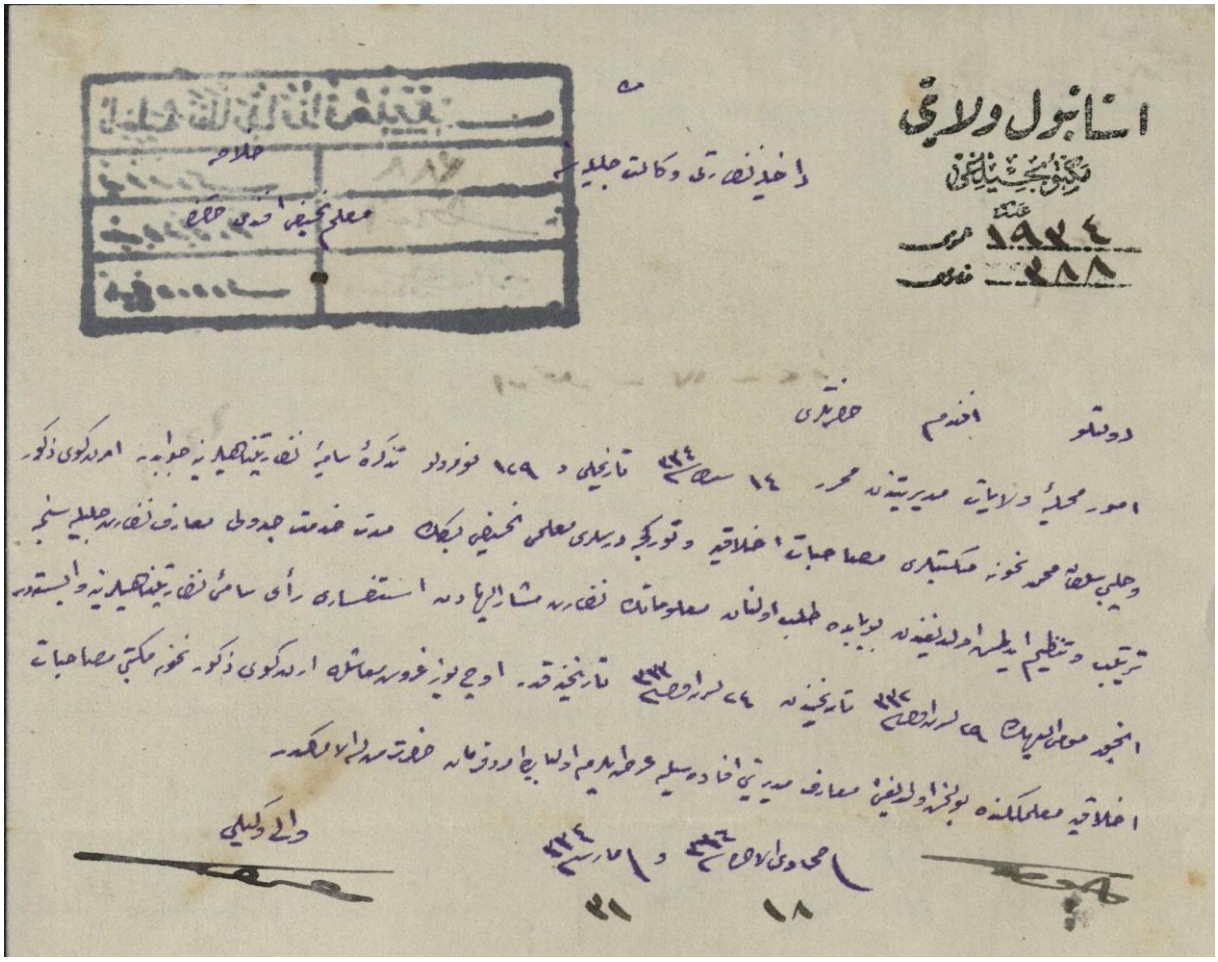

Belgenin çevirisi:

Hû

İstanbul Vilâyeti

Mektûbculuğu

Aded

Umumi 1934

Hususi 388

Dâhiliye Nezâreti Vekâlet-i Celîlesine

Hülâsa Mu'allim Nahîfî Efendi Hakkında

Devletlû efendim hazretleri

Umûr-ı Mahalliye-i Vilâyât müdîriyetinden muharrer 14 Şubat sene (1)334 târihli ve 129 numerolu tezkire-i sâmi-i nezâret-penâhîlerine cevâbdır. Erenköy Zükûr ve Çelebi Sultan Mehmed Nümûne mektebleri Musâhabât-ı Ahlâkıye ve Türkçe dersleri mu'allimi Nahîfî beyin müddet-i hidmet cedveli ma'ârif nezâret-i celîlesince tertîb ve tanzîm edilmiş olduğundan bu bâbda taleb olunan ma'lûmâtın nezâret-i müşârun ileyhâdan istifsârı re'y-i sâmi-i nezâret-penâhîlerine vâbestedir içün mûmâ ileyhin 29 Teşrîn-i evvel sene (1)332 târihinden 24 Teşrîn-i evvel sene (1)333 târihine kadar üç yüz guruş ma'âşla Erenköy Zükûr Nümûne mektebi Musâhabât-ı Ahlâkıye mu'allimliğinde bulunmuş olduğunu ma'ârif müdîriyeti ifâdesiyle 'arz eylerim. Ol bâbda emru fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Vâli vekîli (imza)

Fi 18 Cemâziye'l-ahir sene (1)336 ve fi 31 Mart sene (1)334

Lügat:

Umûr: (Emir. C.) Emirler. İşler. Hususlar. Maddeler.

Mahallî: Bir yere mahsus. Yerli.

Vilayat: (Vilayet. C.) Vilayetler.

Muharrer: Tahrir olunmuş. Yazılmış. Yazılı.

Tezkire: Tezkere. Pusula. Herhangi bir iş için izin verildiğini bildirmek üzere alınan resmî vesika.

Sâmi: Yüksek, yüce, refi'.

Nezâret: (Nazar. dan) Bakmak, seyir, bakış. Nâzırlık etmek. Göz etmek. Tenezzüh. Reislik. Vekillik, nâzırlık, bakanlık.

Penâhî: (Farsça) Sığınma.

Zükûr: (Zeker. C.) Erkekler.

Nümûne: (Farsça) Örnek, misâl, misal olarak gösterilen. Düstur ve misâl olacak şey.

Musâhabât: (Musahebe. C.) (Sohbet. den) Sohbetler, konuşup görüşmeler.

Hidmet: Hizmet.

Cedvel: Liste.

Celîl: Celâlet ve celâdet sâhibi. Azîm, mertebesi yüksek.

Tertîb: (C.: Tertibât) Tanzim etme. Dizme, sıralama, düzene koymak. Tedarik edip hazır ve müheyya kılmak. Bir şeyi bir yere sabit ve pâyidar kılmak. Mertebelere göre davranmak.

Tanzîm: (Nazım. dan) Sıraya koymak. Sıralamak. Dizmek. Düzenlemek. Tertiblemek. Islah etmek.

Bâb: Kapı. Kısım. Mevzu.

Ma'lûmât: Bilinen şeyler, bilinenler. Bir iş veya mevzu hakkındaki bilgiler.

Müşârun ileyh: Anılan, adı geçen.

İstifsâr: İfade isteme. Sorma. Sorup anlama

Re'y: Görüş, görmek, rey. Hüküm ve itikad. Kıyas etmek. Bir iş hakkında söylenen söz, fikir.

Vâbeste: (Farsça) Bağlı, mütevakkıf, olması bir şeye bağlı olan.

Ma'ârif: Tahsil ile elde edilen ilim, malûmat, bilgi. Bir memleketin okullarını ve tahsil ihtiyacını idâre ve te'mine çalışan bakanlık.

'Arz: Bir büyüğe bir şeyi hürmetle vermek. Bir işi büyüğüne hürmetle anlatmak. İzâh etmek. Takdim etmek. Bir kimseye bir şeyi izhar etmek.

Çeviri: Zafer Şık

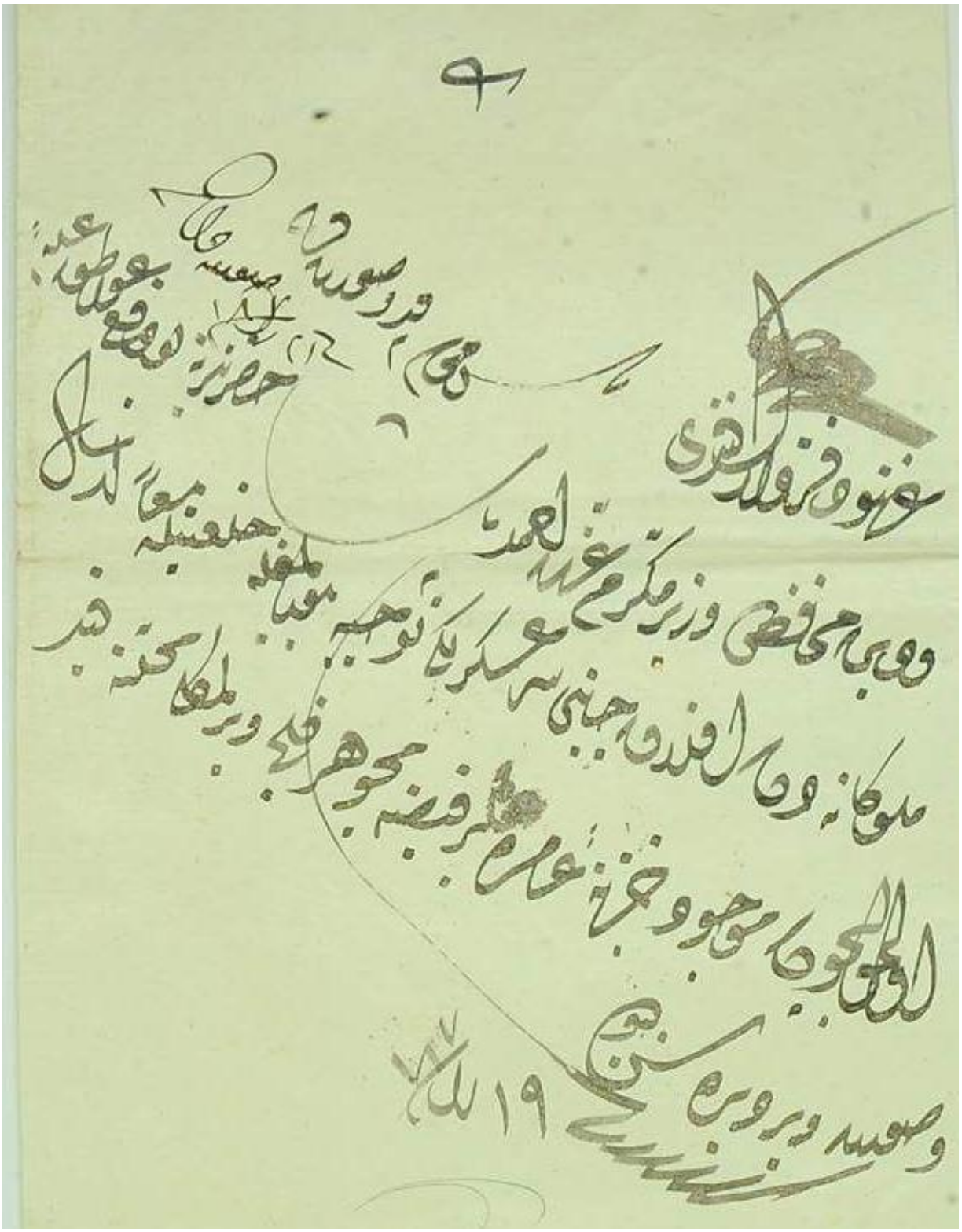

Belgenin çevirisi:

Hu

Sahh

İzzetlü defterdar efendi

Vidin muhafızı vezir-i mükerrem İzzet Ahmed paşa hazretlerine bu defa avatıf-ı aliyye-i mülükanaden Eflak canibi ser-askerliği tevcih buyrulmağla hıl'atiyle maan irsal olmak içun mevcud hazine-i amireden bir kazba mücevher kılıç virilmekle mahaline kayd ve suret virdiresiz deyu buyruldu

19 RA (rebiülevvel) sene (1)187

Baş muhasebeye kayd ve suret verilmek

Suret-dade

fi 21 RA (rebiülevvel) sene (1)187

Lugat:

Ser-asker: Ordu kumandanı

Hıl'at: Padişah tarafından takdir edilen kişilere süslü elbise, kaftan giydirme

maan: Beraber

Suret-dade: Suret verildi

Çeviri: Zeki Özkan

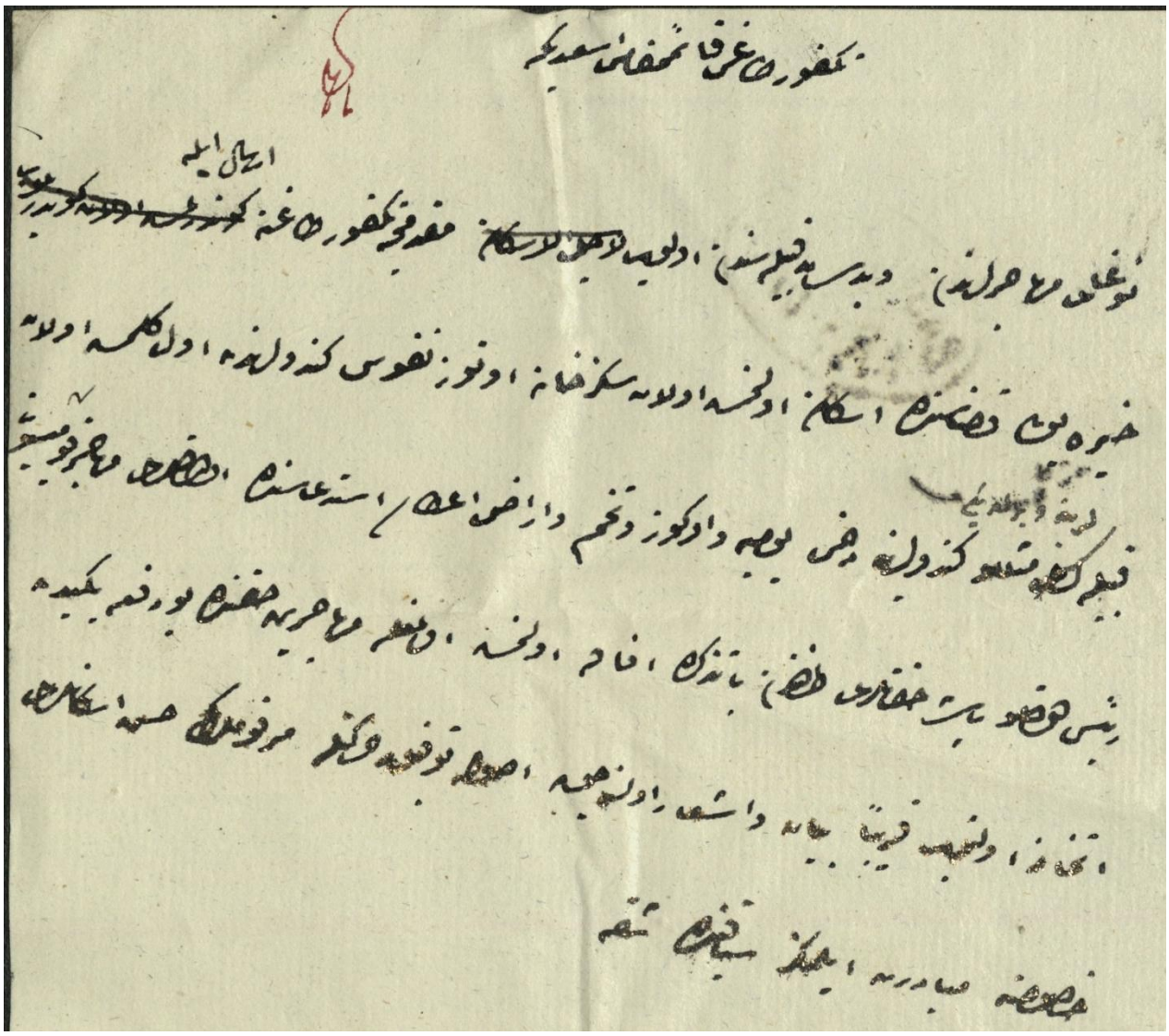

Belgenin çevirisi:

Tekfurdağı Kaimmakamı Es'ad Beğe;

Nogay muhâcirlerinden ve Yedsan kabilesinden olup, mukaddemce Tekfurdağı'na irsâl ile Hayrabolu kazasına iskân olunmuş olan sekiz hane, otuz nüfus; kendilerinden evvel gelmiş olan kabilelerine verildiği misillü kendilerine dahi yevmiye ve öküz ve tohum ve arazi i'tâsı istid'âsında oldukları Muhacir Komisyonu Reisi devletlü Paşa hazretleri tarafından bâ-tezkere ifade olunmuş olmakla, muhâcirin hakkında bu defa yeniden ittihaz olunup kariben beyan ve

iş'ar olunacak usule tevfik-i hareketle merkumların hüsn-i iskânları hususuna mübâderet eylemeniz siyâkında şukka.

H: 26 Zilkade (1)277 - (M: 5 Haziran 1861)

Lügat:

Nogay: Tatar kabilesi

Mukaddemce: Önceden

İrsal: Gönderilmiş

İskan: Yerleştirme

Misillü: Gibi

i'tâsı: Verilmesi

kariben: Yakında

iş'ar: Bildirilmek

Hüsn-i iskan: Güzel bir şekilde yerleşme

Mübâderet eylemek: Önemle girişmek

Siyakında: Söz gelimi

Şukka: Yazı

Çeviri: Yusuf Cantürk

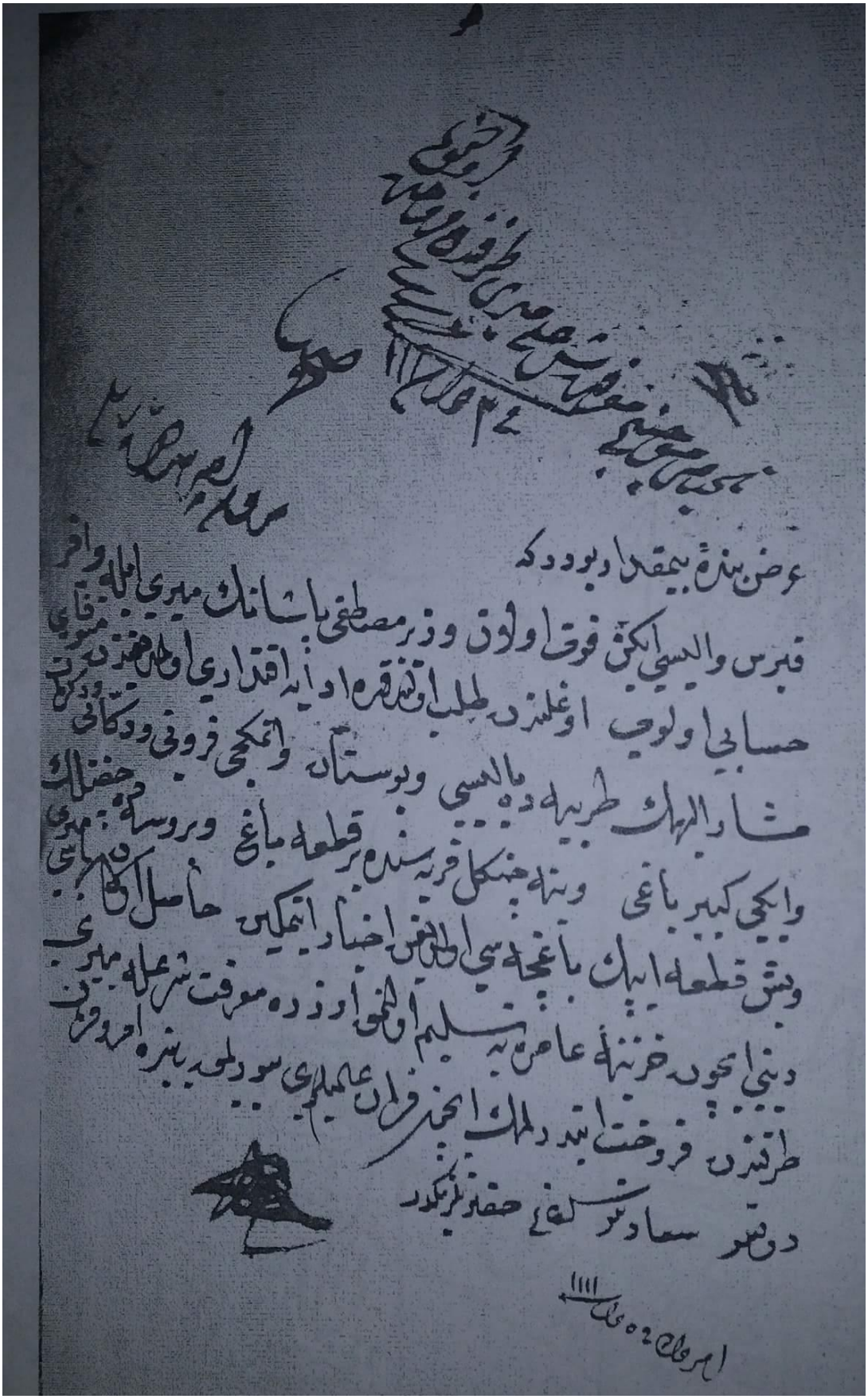

Belgenin Çeviri:

HüveArz bende-i bî-mikdâr budur ki:

Kıbrıs Vâlisi iken fevt olan vezîr Mustafâ Paşa'nın mîrî ile vâfir hesâbı olub oğlundan taleb olundukta edâya iktidârı olmadığından müteveffâyı müşârün ileyhin Tarabya'da yalısı ve bostan ve etmekçi furunu ve dükkânı ve değirman ve iki kebîr bağı ve yine Çengel karyesinde bir kıt'a bağı ve Brusa'da çiftlik ve beş kıt'a ipek bağçesi olduğun ihbâr etmeğin hâsıl olan bahâsı mîrî diyeti içün hazîne-i âmireye teslîm olunmak üzre ma'rifet-i şer'le mîrî tarafından füruht ettirilmek içün ferman-ı âlileri buyrulmak bâbında emr u fermân devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerinindir.

Emir dade Fî 5 ZA sene 1111 (pençe)

Sahh

Telhis mûcebince ma'rifet-i şer'le mîrî tarafından füruht olunmak buyruldu. Fî 3 ZA sene (1)111

Sahh

Berat-ı emr-i şerif verile

Lügat:

Fevt olmak: Ölmek

Füruht: Satma, satım, satış

Hazîne-i âmire: Devlet hazinesi, devlet kasası

Ma'rifet-i şer': Hukuki yol

Mîrî: Devlet hazinesine âit

Mûceb: Bir söz veya emrin îcâb ettiği şey

Müteveffâ: Vefat etmiş olan

Müşârün ileyh: Adı geçen

Sahh: "doğrudur, yanlışsızdır" ma'nâsında resmî yazılara konulan bir işâret

Vâfir: Bol

Çeviri: Zafer Şık

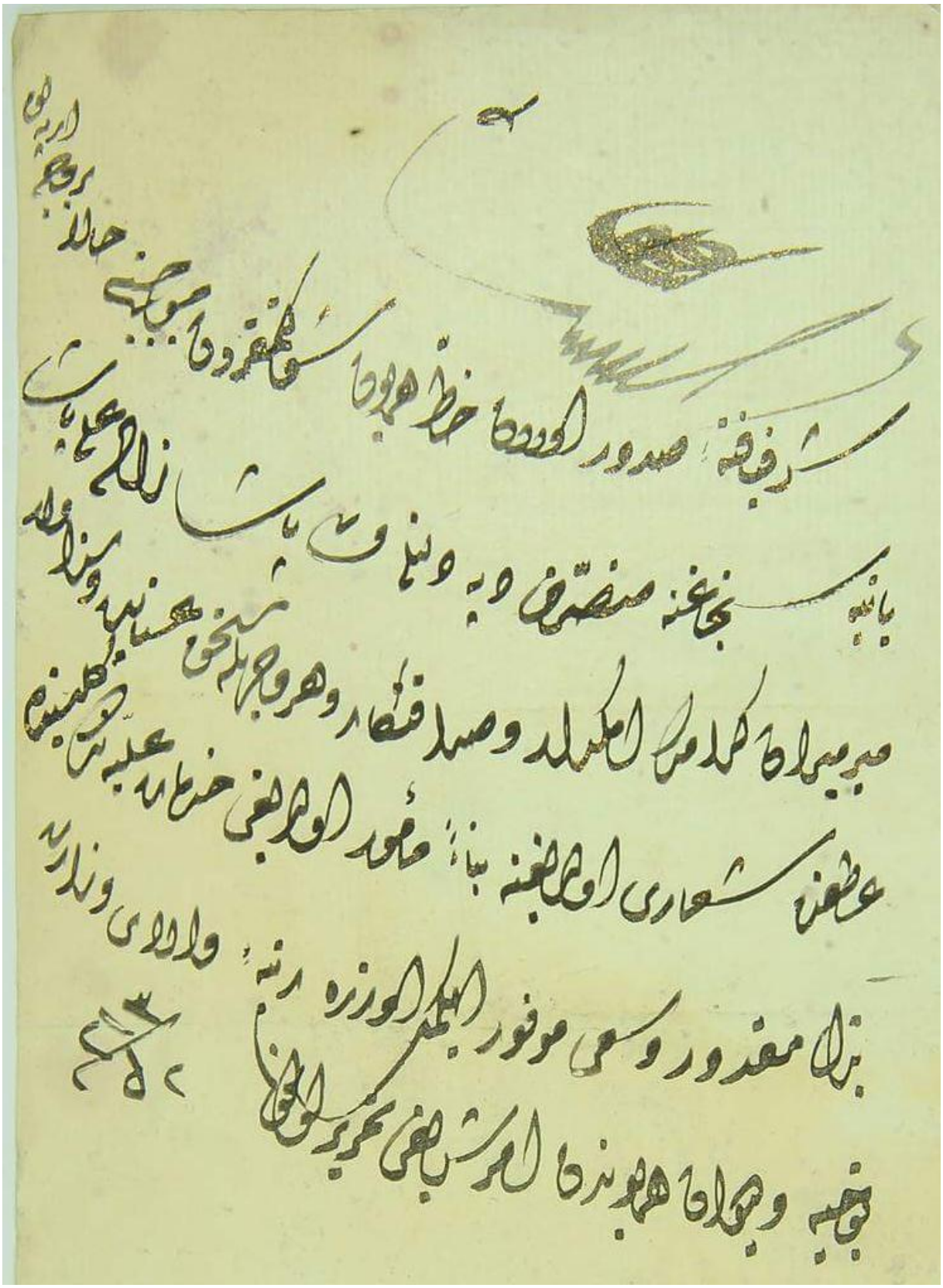

Belgenin çevirisi:

Hu

Sahh

Buyruldu

Şeref-yafte-i sudur olan hatt-ı hümayun-ı şevket-makrun mucebince hala ber-vech-i Arpalık Yanya sancağına mutasarrıf Depedelenli Veli Paşa zade Ali Paşa mir-i miran-ı kiramın emektar ve sadakatkar ve her vechle müstehak-i inayet ve sezavar-ı atıfet-şiarı olduğuna binaen memur olduğu hidemat-ı aliyyenim küllisinde bezl-i makdur ve sa'y-ı mevfur eylemek üzere rütbe-i vala-yı vezaret tevcih ve divan-ı hümayundan emr-i şerifi temrir olunmak

2 L.(Şevval) sene (1)213

Lügat:

Şeref-yafte: Şeref bulmuş

Sezavar: Layık

Bezl-i mevfur: Bol bol verme

Rütbe-i vala: Büyük rütbe

Temrir: Verilme

Çeviri: Zafer Şık

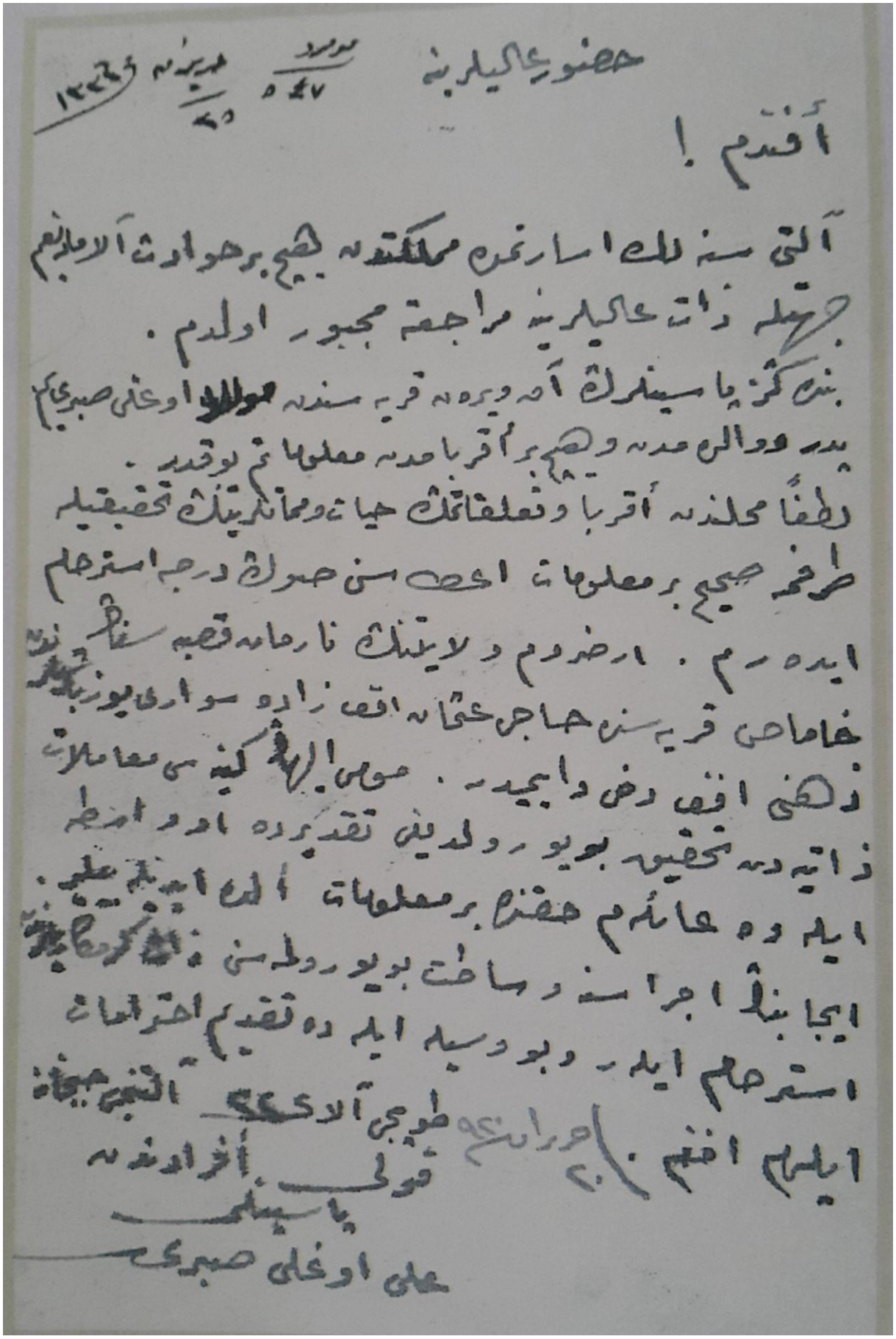

حضور عالیلرینه

مورخه ۲۷ / ۷ / ۹۳ مدینه‌ده ۱۳۲۶

افندم!

آلتی سنه‌لك اسارتمز مملکتده بیچ بر حوادث آلامله‌نمز
جهله ذات عالیلرینه مراجعت مجبور اولدم.
بنم کزیا سینلرك آه ویره‌ره قریه سنده مولود اوغلی صبری‌نك
پدر ووالده‌سنه ویچ بر اقربا‌سنه معلومات ثم بوقدر.
رطفاً محلنده اقربا وتعلقاتك حیات ومماتلرینك تحقیقیله
طرفمه صحیح بر معلومات احصه‌سی صولك درجه استرحام
ایده‌رم. ارضروم ولایتنك نارمان قصبه سنك ندن
خاماص قریه‌سنه حاجی عثمانه اقف زاده سوارلی یونس بك
ذهنی اقف دخی وایجیدر. موسی الیه کنه‌سی معاملات
ذاتیه‌ده تحقیق بویورولدیغی تقدیرده اودخی اطرافه
ایله‌ده عائله‌م حقنده بر معلومات الده ایتمك علیه
ایجابنه اجراسنی وساعت بویورولمسنی ذات کرمکارانه‌لرینه
استرحام ایده‌رم. وبو وسیله ایله‌ده تقدیم احترامات
ایلرم افندم. طوپچی آلای آغرادنده آلتنجی بجاق
قولی
یاسیلمش
علی اوغلی صبری

Belgenin çevirisi;

Huzur-ı alilerine

Efendim!

Altı senelik esaretimde memleketden hiç bir havadis alamadığım cihetle zat-ı âlilerinize müraca'ata mecbur oldum. Bendeniz Pasinler'in Akviran karyesinden Molla oğlu Sabri'yim. Peder ve validemden ve hiç bir akrabamdan ma'lumatım yokdur. Lütfen mahallinden akraba ve ta'allukatımın hayat ve mematlarının tahkikiyle tarafima sahih bir ma'lumat itasını son derece istirham ederim. Erzurum vilayetinin Narman kasabasının Hamas karyesinde Hacı Osman Efendizade süvari yüzbaşılarından Zihni Efendi dahi dayımdır. Muma ileyhin kendisi mu'amelat-ı zatiyyeden tahkik buyurulduğu takdirde o vasıta ile de ailem hakkında bir ma'lumat elde edilebilir. İcabinin icrasına vesatet buyurulmasını zat-u keram-kârilerinden istirham eyler ve bu vesile ile de takdim-i ihtiramat eylerim efendim.

20 Haziran sene (1)920

22. Topçu alayı altıncı cephane kolu efradından Pasinli Ali oğlu Sabri

Lügat:

Huzur-ı âlî: Büyük huzura, yüce makama

Havadis: Olaylar

Cihet: Yön, taraf

Peder: Baba

Valide: Anne

Memat: Ölüm

Taallukat: Akraba

İ'ta: Bilgi verme

Sahih: Doğru, gerçek

Karye: Köy

Mumaileyh: Adı geçen

Muamelat-ı zatiye: Kişlerle ilgili işlemler

Tahkik: Araştırma

Malumat: Bilgi

İcrasının icabı: Gereğinin yapılması

Vesatet: Aracılık

Kerem-kâr: Kerem ede, eli açık

İstirham: Rica

Takdim-i ihtiramat: Hürmetler sunma

Efrad: Fertler, kişiler

Çeviri: Ayşe Leyla Uslu

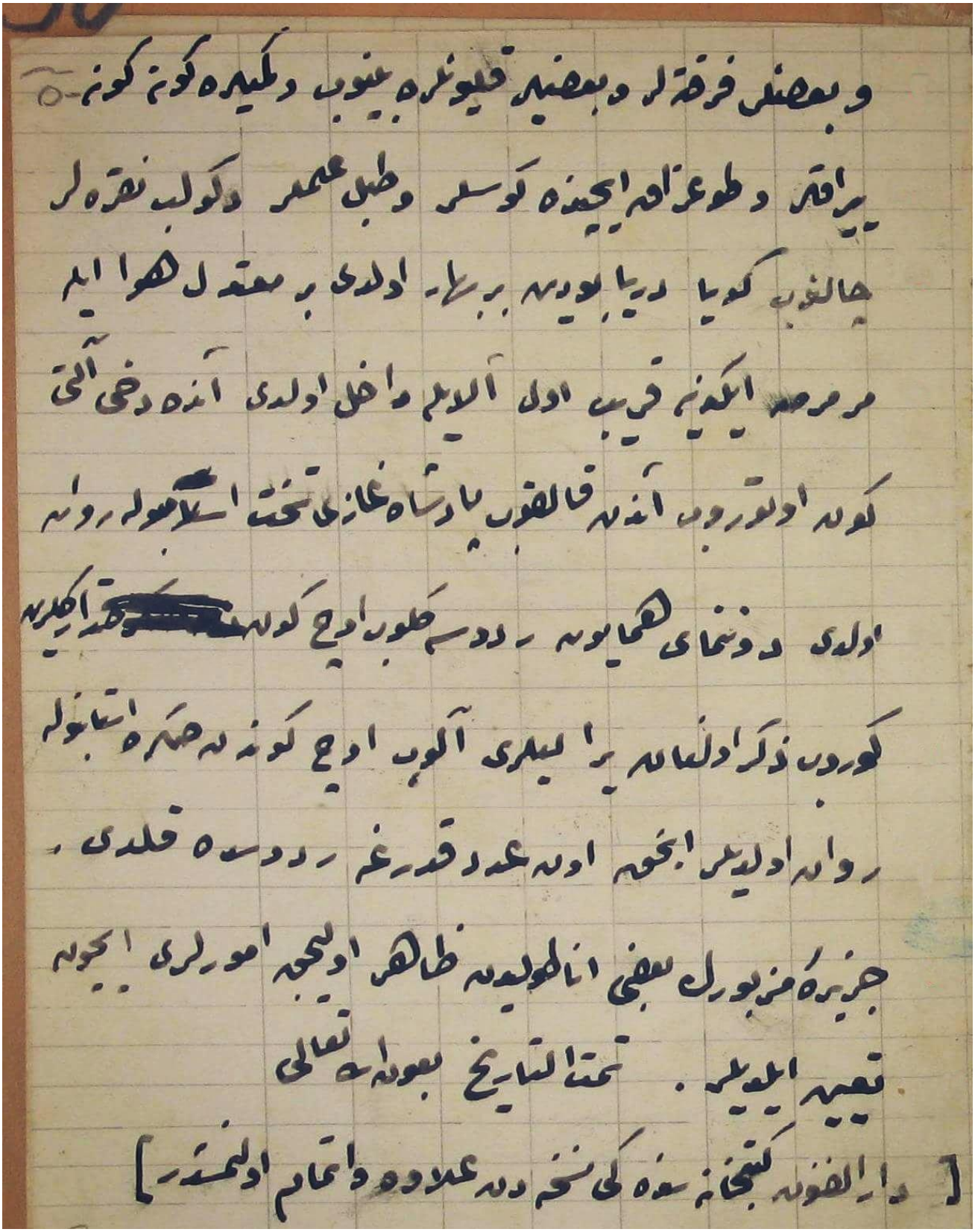

Belgenin çevirisi;

ba'zılar firkateler ve ba'zılar kalyonlara binip gemilere gûna gûn bayraklar ve tuğrak içinde kösler ve tabl-ı 'alemler döğülüp nakâreler çalınıp gûya deryâ bu diyen bir bahâr oldu. Bir mu'tedil hava ile Marmaris'e ikindiye karîb ol alayla dâhil oldu. Anda dahî altı gün oturup andan kalkıp Padişâh Gâzî taht-ı İslambola revân oldu. Donanma-yı hümâyûn Rodos'a gelip üç gün tedâriklerin görüp zikrolunan yaralıları alıp üç günden sonra İstanbul'a revân oldular ancak on aded kadırga Rodos'ta kaldı. Cezîre-i mezbûrun ba'zı Anadolu'dan zâhir olucak umûrları için ta'yîn eylediler. Temme't-târîh bi'avnillâhi te'âlâ. Dârü'l-fünûn kütüphânesindeki nüshadan 'ilâve ve itmâm olunmuştur.

Lügat:

Ba'z: Bir şeyin bir kısmı. Bir parça. Bâzısı. Biraz.

Firkate: 10-17 oturaklı olup her küreğini 2-3 kişinin çektiği 80 savaşçı taşıyan savaş gemisi.

Kalyon: Üç direkli, yelkenli büyük harp gemisi.

Güna Gûn: Farsça - Türlü. Çeşitli nevilerde olan. Çeşit çeşit. Renk renk.

Tabl (Tıbl): (C.: Tubul-Atbal) Davul.

'Alem: Bayrak. Nişan, işâret.

Nakâre: Farsça - Davul, kös. Dümbelek. Mehteranda elde çalınan kudümün küçüğü iki küçük davul.

Güya: Farsça - Sanki

Mu'tedil: Yavaş ve mülâyim. Ne pek az, ne pek çok olan. Orta hâlli. İtidalli.

Karib: Çok yakın. Yerce ve mekânca uzak olmayan.

Alay: Cemaat, topluluk, güruh, kalabalık, fevç.

Revan: Farsça - Giden, akıcı.

Hümayun: Farsça - Padişaha ait. Mübarek. Kutlu. Uğurlu. Âlî.

Tedârik: Hazırlık.

Cezîre: Ada. Dört tarafı su ile çevrilmiş toprak parçası.

Mezbûr: Adı geçen. İsmi yukarıda geçen. (Merkum)

Zahir: (Zuhur. dan) Görünen, âşikâr olan. Açık, belli, meydanda olan.

Olucak: Olunca.

Umûr: (Emir. C.) Emirler. İşler. Hususlar. Maddeler.

Ta'yîn: Yerini belli etmek. Vazifeye göndermek, vazifelendirmek. Ayırmak.

"Temme't-târîh bi'avnillâhi te'âlâ": Allah-ü Te'âlâ'nın yardımıyla tarih tamam oldu, bitti.

Nüsha: (C.: Nüsah) Yazılı şey. Yazılı bir şeyden çıkarılan suret.

İtmâm: Tamamlamak. Bitirmek. İkmal etmek. Tekmil etmek.

Çeviri: Adnan Mert

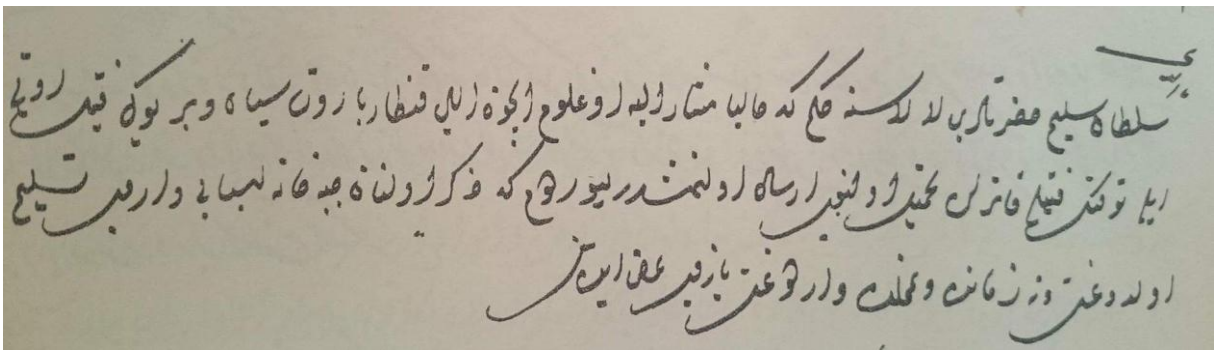

Belgenin çevirisi;

Yazıldı

Sultan Selim lalasına hüküm ki; hâliyâ müşârünileyh oğlum içün elli kantar barud-i siyah ve bir yük fitil otu ile tüfenk fitili, katırlara tahmil olunup irsâl olunmuşdur buyurdum ki; zikrolunan cebhane-i esbâbı varup teslim olduğun ve ne zamanda ve ne mahalde varduğun yazup arz idesin.

Lügat:

Lala: Saray harem ağası, çocuğu oyalayan uşak, padişahların sadrâzamlara hitâbederken kullandıkları hitaben.

Hâliyâ: Şimdi, şu anda.

Müşârünileyh: Kendisine işâret olunan, adı geçen, adı anılan (tanzimattan sonra, bahşedilen en yüksek rütbe için bu kelime kullanılırmış.)

Kantar: Baskül.

Barud-i siyah: Güherçileden işlenen barud.

Tahmil: Yükleme, yükletme, yükletilme, bir işi birinin üzerine bırakma.

İrsâl: Gönderme, gönderilme, yollama, salıverme, koyuverme.

Cebhane: Top, tüfek mermisi, barut.

Esbâb: Sebepler, vâsıtalar, lâzımeleri.

Çeviri: Haydar Enes Egesel

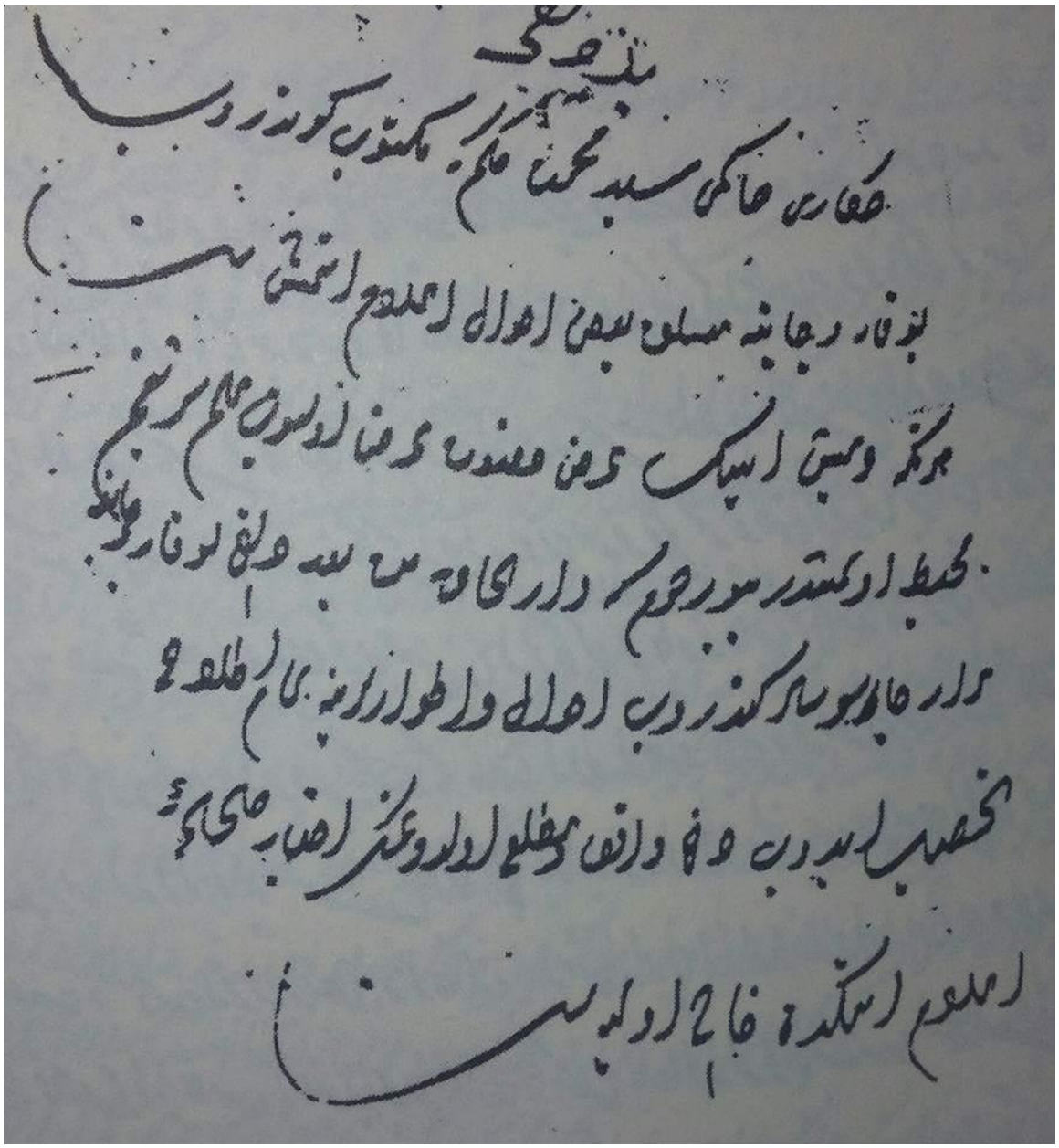

Belgenin Çevirisi;

Bu dahi

Hakkari hakimi Seyyid Mehmed'e hüküm ki mektup gönderüp yukaru canibe müteallik bazı ahvali i'lam etmişsin her ne ki demiş isen arz-ı huzura arz olunup ilm-i şerifim muhit olmuşdur buyurdum ki varıcak min-ba'd dahi yukaru canibe yarar casuslar gönderüp ahval ve etvarlarına temam ıttıla' tahsil edüp dahi vakıf ve muttali' olduğun ahbar-ı sahihayı i'lam etmekden hali olmayasın.

Lügat;

Canib: Taraf

Müteallik: İlgili, bağlı, alakadar

Ahval: Haller

Muhit: Etrafını çevirme, kuşatma

Min ba'd: Bundan böyle

Etvat: Tavırlar

Ittıla': Bilgi sahibi olma

Muttali': Haber almış bilgili

Ahbar-ı sahiha: Doğru haberler

İ'lam: Bildirmek

Hâlî: Boş, tenha, sahipsiz. Gaflette olma.

Çeviri: Erol Turunç

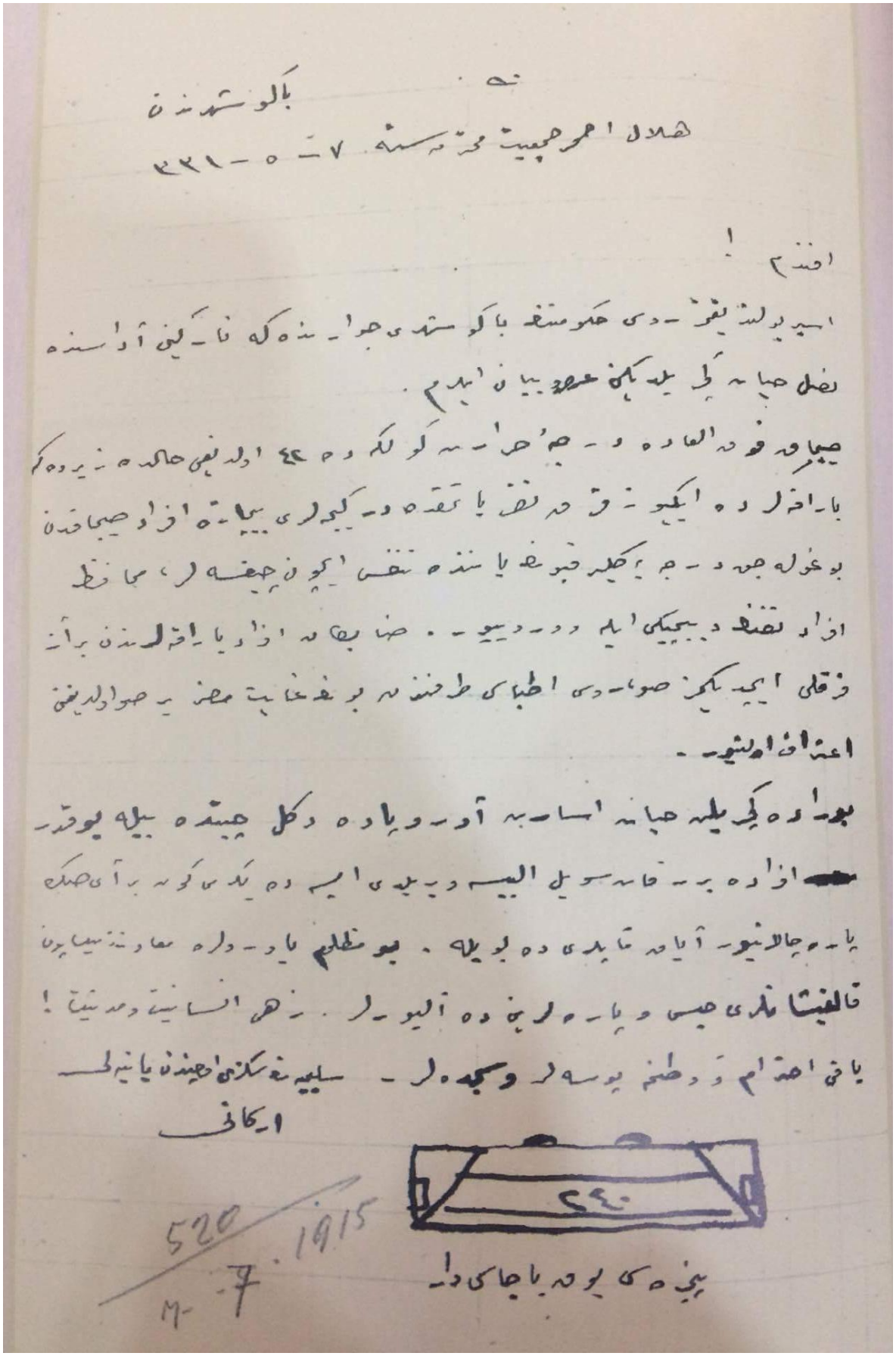

نه

باکو شهرندن

هلال احمر جمعیت محترمه سنه ۷ - ۵ - ۲۲۱

افندم !

اسیر بولنان یوز - دی حکومتنک باکو شهری جوار - نده که نا - کهین آدا سنده نقل حیاته کی یدیکن عهده بیان ایدرم .

حیاتده فوق العاده و - جه جوار - ده کوکده ۴۴ اولدیغی حالده نیروه کم باراقه لر ده ایکی - ق حد نقص یا تقدم و - کیلری بیاته افراد صیحاتدن بوغوله جه و - جه یکجه قبوغ یاشنده نفس ایکی چیقه لر ، محافظ افراد نقص دیمیکی ایله دو - دیو - . ضابطه افراد یاقه لرندن برآز وقتلی ایدیکن صوا - دی اطبای طرفنده بو غایت مضر یه صواولدیغی اعتراف اولنیور .

بو اده کی یلیه حیاته اسابه آو - و یاده دکل چیقده بیله یوقدر - افراده بر - قاچه سویل ایسه دیدی ایسه ده یکدی کوره برآی صکره یاره چالانیور - آیاده تایدی ده بویله . بو ظلم یاد - دلره معاونت نیاپرن قالفیتانلری جیس و یاره لرینده آلیور لر . زهی انسانیت و مدنیت !

یاخی احترام و وطنم یوسه لر وجه لر - سلیمه نه سکزی اجیندن یانیلمه ایکانی

پنجره کی یوقه یاجاکی دار

520 / 1915 / M-7

Belgenin çevirisi;

Hû

Bakü şehrinde

Hilâl-i Ahmer Cemʿiyet-i Muhteremesine 7 - 5 – 331

Efendim!

Esîr bulunduğumuz Rus hükûmetinin Bakü şehri civârındaki Nargin adasında nasıl hayât geçirildiğini ʿarz u beyan eylerim.

Sıcak fevka'-lʿâde derece-i harâret gölgede 42 olduğu hâlde zîrdeki barakalarda iki yüz kırk nefer yatmaktadır. Geceleri bî-çâre efrâd sıcaktan boğulacak dereceye gelir kapunun yanında teneffüs içün çıksalar, muhâfız-ı efrâd tüfenk dipçiği ile vur diyor. Zâbıtân efrâd barakalarından biraz farklı içtiğimiz su, Rus etibbâsı tarafından bunun gâyet muzırr bir su olduğunu iʿtirâf olunuyor.

Burada geçirilen hayât-ı esâret Avrupada değil Çin'de bile yoktur efrâda birer kat sivil elbise verildi ise de yirmi gün bir ay sonra parçalanıyor ayakkabıları da böyle. Bu mazlûm yavrulara muʿâvenete yeniden kalkışanları haps ve paralarını da alıyorlar. Zihi insâniyyet ve medeniyyet!

Baki ihtirâm ve vatanıma puseler ve secdeler

Selimiyenin sekizi üçünden Yanyalı

Erkânı

240

Penceresi yok bacası dar.

Lügat:

Hilal-i Ahmer: Kızılay

Muhtereme: Saygı gösterilen, saygı değer

Arz u beyân: Takdim etme ve açıklama

Derece-i harâret: Sıcaklık derecesi

Zîr: Alt, aşağı, yer

Bî-çare: Çaresiz

Efrâd: Fertler, kişiler

Teneffüs: Nefes alıp verme, solunum

Muhâfız: Koruyan, gözeten

Tüfenk: Tüfek

Zâbıtân: Subaylar

Etibbâ: Tabipler, doktorlar

Muzırr: Zararlı

Muʿâvenet: Yardım

İhtirâm: Saygı, hürmet

Çeviri: Mustafa İnce

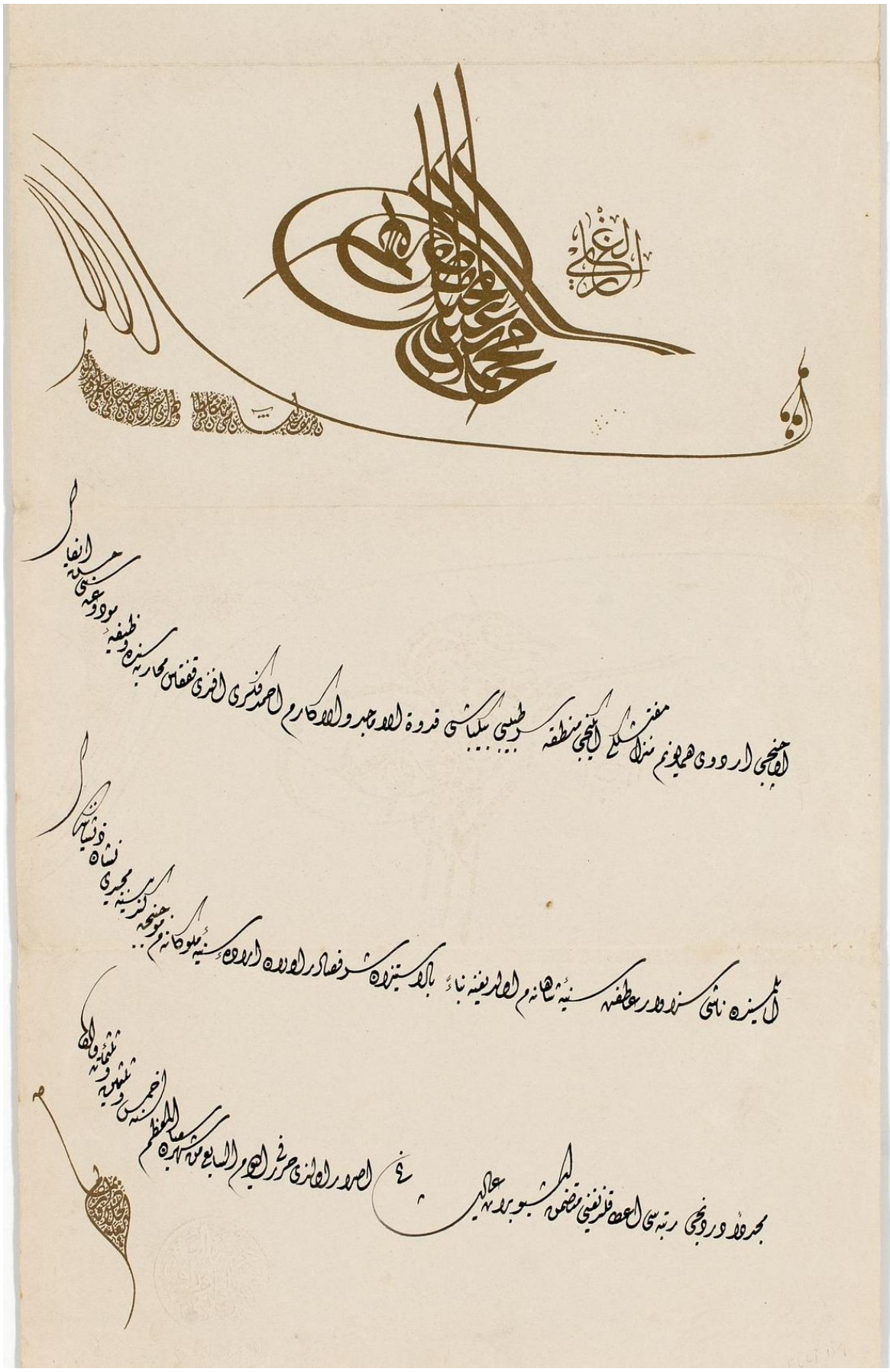

Belgenin Çevirisi;

Tuğra: Mehmed Han bin Abdulmecid Han el-muzaffer daima (El-gazi)

Nişan: Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı samî-mekân-ı sultânî ve tuğra-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki

Üçüncü ordu-yı hümayunum menzil müfettişliği ikinci mıntıka Ser tabîbi binbaşı kıdvetü'l-emacid ve'l-ekarim Ahmed Fikri efendi Kafkas muharebesinde vazîfe-i mevdû'asını hüsn-i îfa

Eylemesinden nâşî sezâvar-ı 'âtıfet seniyye-i şâhânem olduğuna binaen bi'l istizân şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i mülükânem mucebince kendisine mecidî nişân-ı zîşânının

Müceddeden dördüncü rutbesi i'tâ kılındığını mutazammın iş bu berât-ı 'âlî-şânım isdâr olundu hurrira fi'l-yevmi's-sabi' min şehr-i Şa'bani'l-mu'azzam li-sene hamse ve selasîn ve selase mie ve elf.

Be-makam-ı dârü'l-hilâfeti'l-'Aliyye

Lügat:

Müceddeden: Yeniden

Nâşî: dolayı

'Âtıfet: iyilik, ihsan

Sezâvar: münasip

Vazife-i mevdu'a: kendine emanet edilen vazife

Mutazammın: içine alan, kapsayan

Mucebince: gereğince

Şeref-sâdır: şerefle çıkan (padişah emri)

Çeviri: Mustafa İnce

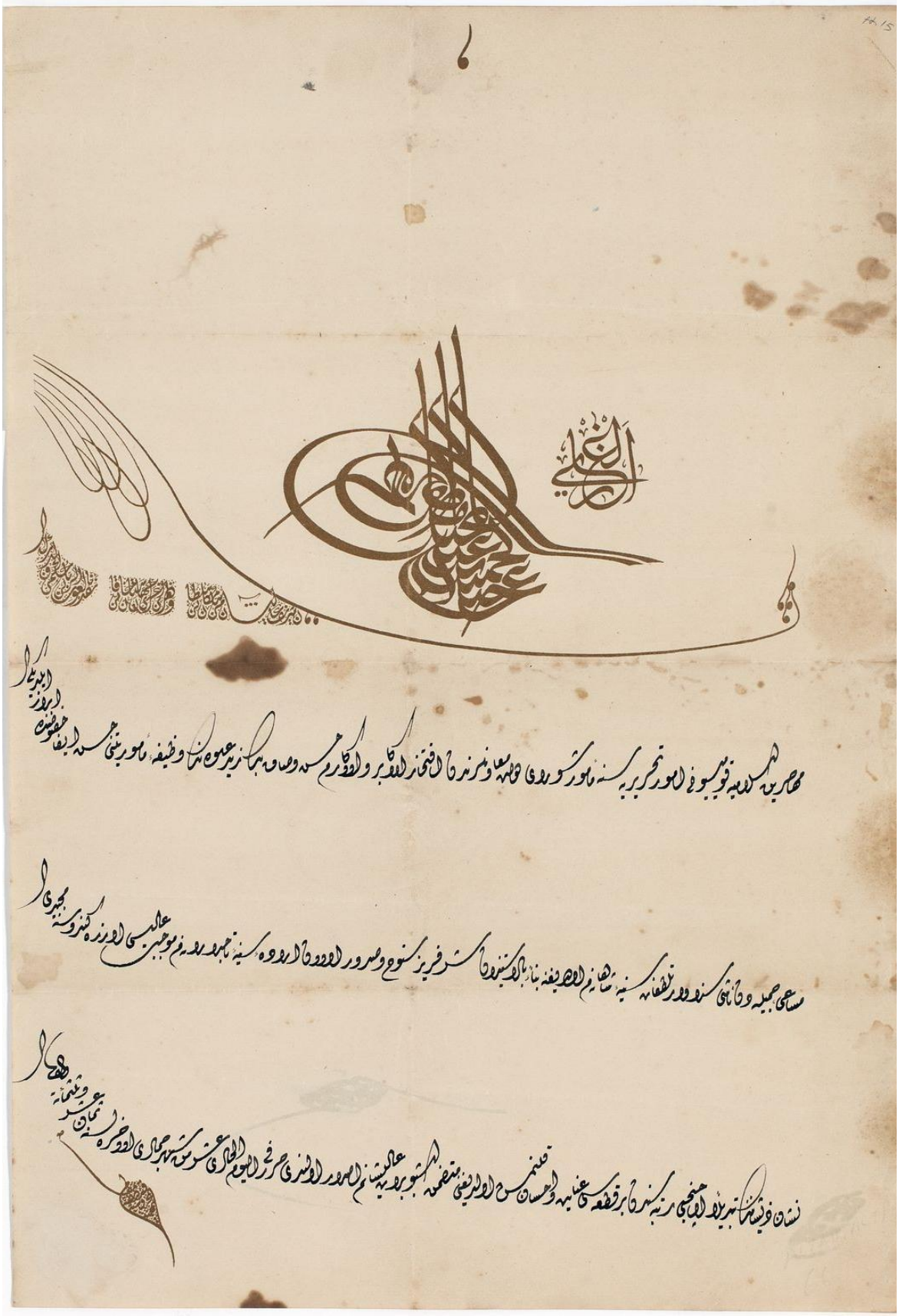

Belgenin çevirisi;

Tuğra: Abdulhamid Han bin Abdulmecid el-muzaffer daima(El-gazi)

Nişan: Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı samî-mekân-ı sultânî ve tuğra-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî nefeze bilavni rabbanî hükmü oldur ki

Muhacirîn-i islâmiye komisyonu umûr-ı tahrîriyesine me'mûr şûrâ-yı devlet mu'âvinlerinden iftiharu'l-Ekâbir ve'l- Ekârim Hasan Vassaf bey zîde 'uluvvuhunun vazîfe-i me'muriyyetini hüsn-i îfa hususunda ibrâz eylediği

Mesâ'î-i cemîleden nâşî sezâvar-ı taltîfât-ı seniyye-i şâhânem olduğuna binaen bi'l istizân şeref-rîz-i sunûh ve sudûr olan irâde-i seniyye-i tâcidârânem mucebi 'âlîsi üzere kendisine mecidî

Nişân-ı zîşânının tebdîlen üçüncü rutbesinden bir kıt'ası 'inayet ve ihsan kılınmış olduğunu mutezammın iş bu berat-ı 'âlî-şânım isdâr olundu hurrira fi'l-yevmi'l-hadî 'aşera min şehr-i cemâdiye'l-âhire li-sene seman-i 'aşere ve selase mie ve elf

Be-makam-ı Kostantiniyye el-mahmiyye el-mahruse.

Lügat:

Şura-yı devlet: danışma kurulu, danıştay

İfa: yapma

Umûr: işler

Nişân-ı zîşan: şeref belgesi

İstîzan: yetki isteme

İrade-i seniyye: padişah emri

Çeviri: Adnan Mert

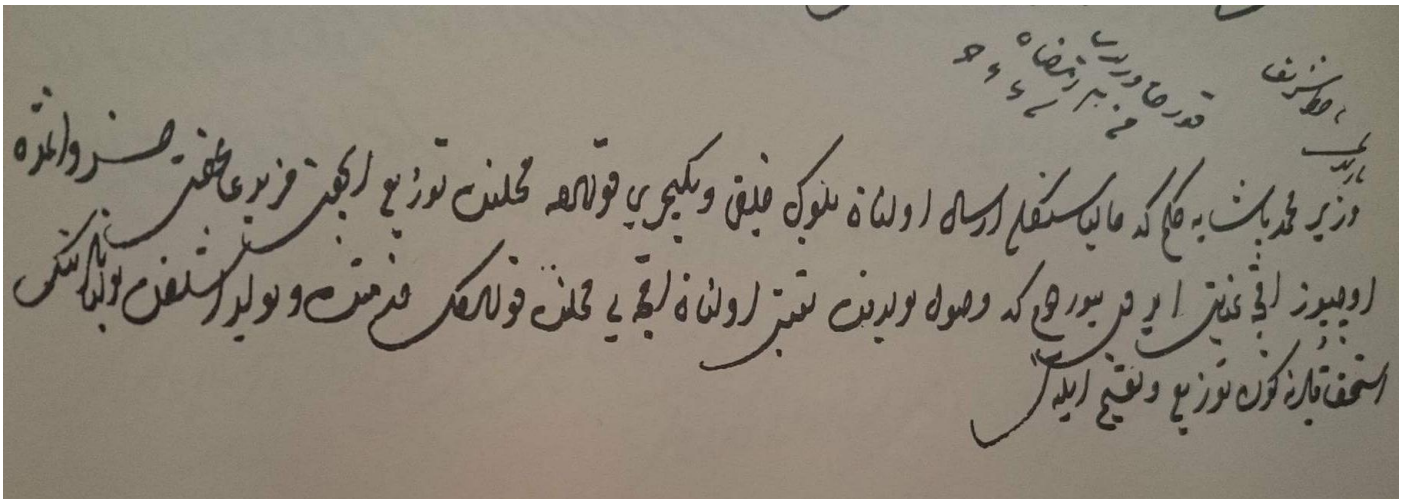

Belgenin çevirisi;

Hatt-ı Şerif

Kurda verildi

fi 20 ramazan sene 966

Vezir Mehmed paşaya hükümki; hâliyâ seninle irsâl olunan bölük halkı ve yeniçeri kullarıma mahallinde tevzi' içün mezid-i âtıfet-i hüsrevânemde üçyüz akçe 'inâyet idüp buyurdumki; vusul buldukda ta'yin olunan akçeyi mahallinde kullarımın hıdmetde yoldaşlıkda bulunanlarının istihkâklarına göre tevzi' ve taksim eyleyesin.

Lügat:

Tevzi': Dağıtma, dağılma, her kesin payını dağıtma üleştirme

Mezid-i âtıfet-i hurevâne: Pâdişâhâne, hükümdarca, hükümdâra yaraşır şekilde çok şefkat gösterme.

İnâyet: Dikkat, gayret, lütuf, ihsan, iyilik.

Ta'yin: Ayırma, belli etme, bir memûriyete koyma.

Mahal: Yer.

İstihkak: Hakkı olma, hak kazanma, hak edilmiş şey.

Taksim: Bölme, parçalara ayırma, bölüm.

Çeviri: Erol Turunç

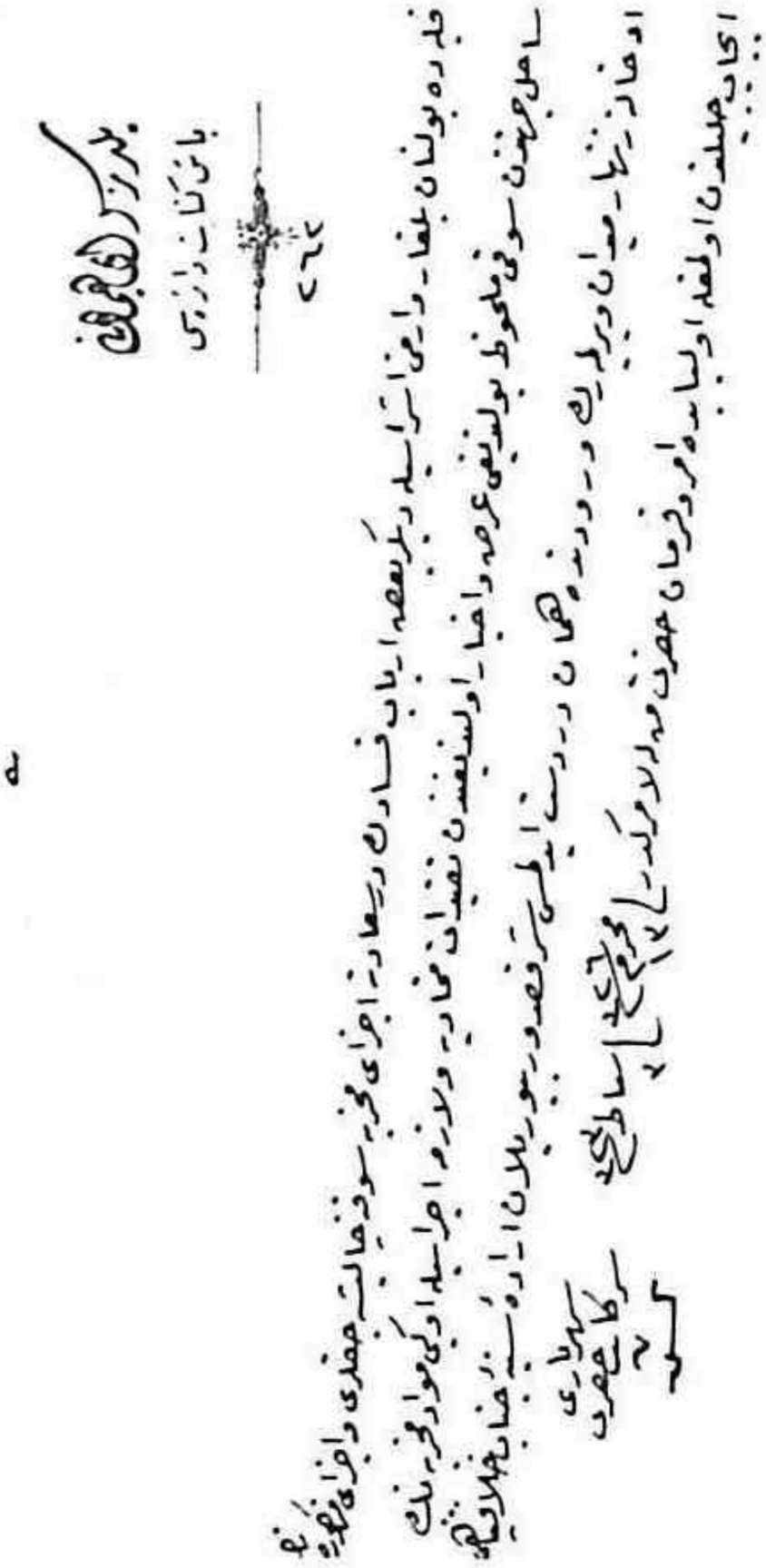

Belgenin çevirisi;

Hû

Yıldız Saray-ı Hümayunu

Baş Kitabet Dâ'iresi

262

Filibe'de bulunan Bulgar ve Ermeni eşirrâsıyla diğer ba'zı erbâb-ı fesâdın Der-sa'âdet'e eczâ-yı muhribe sevkine çalışacakları ve eczâ-yı mezkûrenin sâhil cihetinden sevki melhûz bulunduğu arz ve ihbâr olunduğundan takayyudât-ı mütemâdiyye ve lâzıme icrâsıyla o gibi mevâdd-ı muhribe idhâline zinhâr meydân verilmeyerek vürûdunda hemen der-dest edilmesi şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhi îcâb-ı celîlinden olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 13 Muharrem sene (1)326 fî 3 Şubat sene (1)323

Ser-Kâtib-i Hazret-i Şehr-yârî
bende
Tahsin

Lügat:

Der-dest etmek: Ele geçirmek, tutmak

Eczâ-yı mezkûre: Sözü edilen parçalar, az önce adı geçen cüzler

Eczâ-yı muharrib:

Erbâb-ı fesâd: Tahrip eden parçalar

Eşirrâ: Kötü, zararlı ve hayırsız kimseler

Îcâb-ı celîl:

İdhâl: İçeri koyma, içeri sokma, dahil etme

İrâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhi: Padişah iradesi

Mevâdd-ı muharribe: Tahrip eden maddeler

Melhûz: İhtimal dâhilinde, olacağı düşünülen şey

Şeref-sudûr: Şerefle çıkan (Padişahın buyruğu için kullanılır.)

Takayyüdât-ı mütemâdiyye ü lâzıme:

Vürûd: Gelme, erişme

Zinhâr: Sakın, aman

Çeviri: Yılmaz Akçaalan

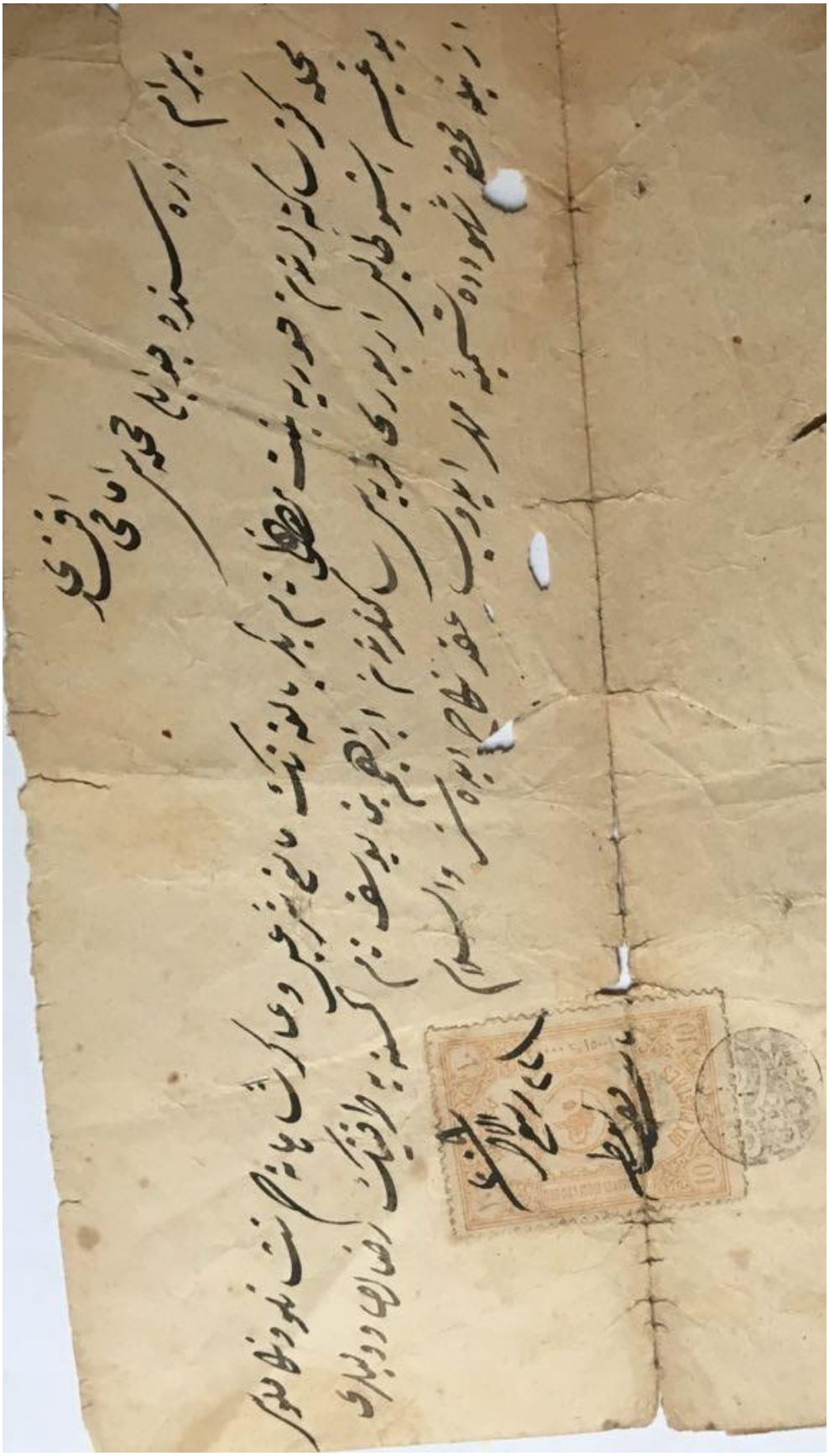

Belgenin çevirisi;

Bayramderesi'nde Cevablı mahallesi imamı efendiye,

Mahalleniz sâkinelerinden Huriye binti Mustafa nam bikr-i baligenin mâni-i şer'isi ve asâkir-i şâhânede nişanlı ve nikâhlısı yoğise işbu tâlib Erboru karyesi sâkinlerinden İbrahim bin Yusuf nam kimesneye tarafeynin rızâları ve velîleri izniyle mahz-ı şuhûdda tesmiye-i mihr edip akd-i nikâh edesiz vesselâm.

Fi 22 Rebiülâhir sene (1)309

Naib-i kaza-i

Esseyyid Mehmed Tevfik

Lügat:

Bikr-i bâliğe: Olgunluğa erişmiş bâkire kız

Mâni'-i şer'i: Şeriatça kabule engel olan, mâni' olan hâl

Asâkir-i şâhâne: Osmanlı ordusu

Tâlib: İstekli, taleb eden

Kimesne: Kimse

Tarafeyn: Her iki taraf

Velî: İdâre eden, idâre işi üzerinde bulunan, bir çocuğun her türlü durum ve davranışlarından sorumlu olan kimse

Mahz-ı şuhûd: Şahidlerin kesin tanıklık etmeleri

Tesmiye-i mihr: Mihr belirleme, mihrin ne olduğununu açıklanması, belirtilmesi.

Akd-i nikâh: Nikâh (sözleşmesinin) yapılması

Çeviri: Adnan Mert

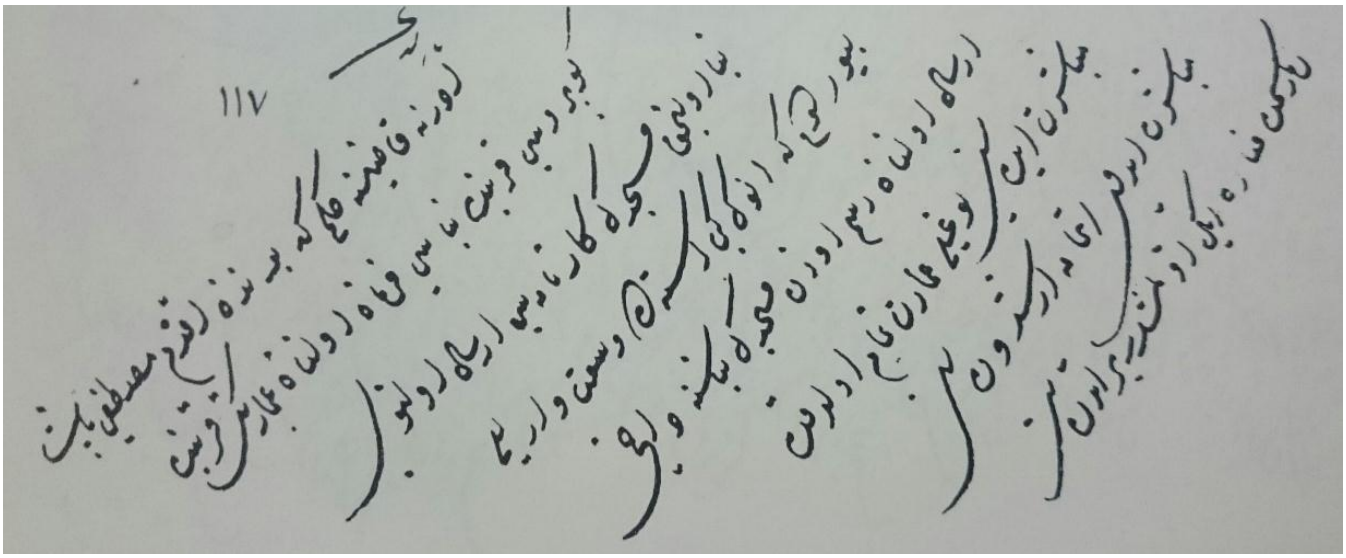

Belgenin çevirisi;

(117-yazıldı)

Edirne Kadısına hüküm ki,

Bundan akdem Mustafa Paşa Köprüsü kurbunda binâsı ferman olunan imâretin kurbunda binâ olunacak mescidin kârnâmesi irsâl olunup buyurdumki onun gibi ustada vüs'at var ise irsâl olunan resm üzre mescidin binâsına dahi mübâşeret idesin yoğise imâret tam oldukda mübâşeret idüp itmâma irişdüresin amma resimde minâre iki olmuşdur bir itdiresin.

Lügat;

Kadı: Dini yargıç

Hüküm: Emir, komuta, kesin karar

Akdem: ilk önce, önceki, daha önceki

Kurb: Yakınlık, yakın olma, yakın bulunma

Kârnâmesi:

Bina: Yapı, ev, yapma, kurma

Ferman: Emir, buyruk, padişah tarafından verilen yazılı emir. (berat, Buyrultu, tevki, Nisan)

İmâret: Umran, bayındırlık, yoksullara yiyecek dağıtılmak üzre kurulan hayır evi.

Vüs'at: Genişlik, bolluk, para durumu, boş meydan, fırsat.

İrsâl: Gönderme, gönderilme, yollama, salıverme, koyuverme.

Mübâşeret: Bir işe başlama, girişme.

İtmâm: Tamamlama, bitirme, tamam etme, edilme.

Çeviri Orhan Keskin

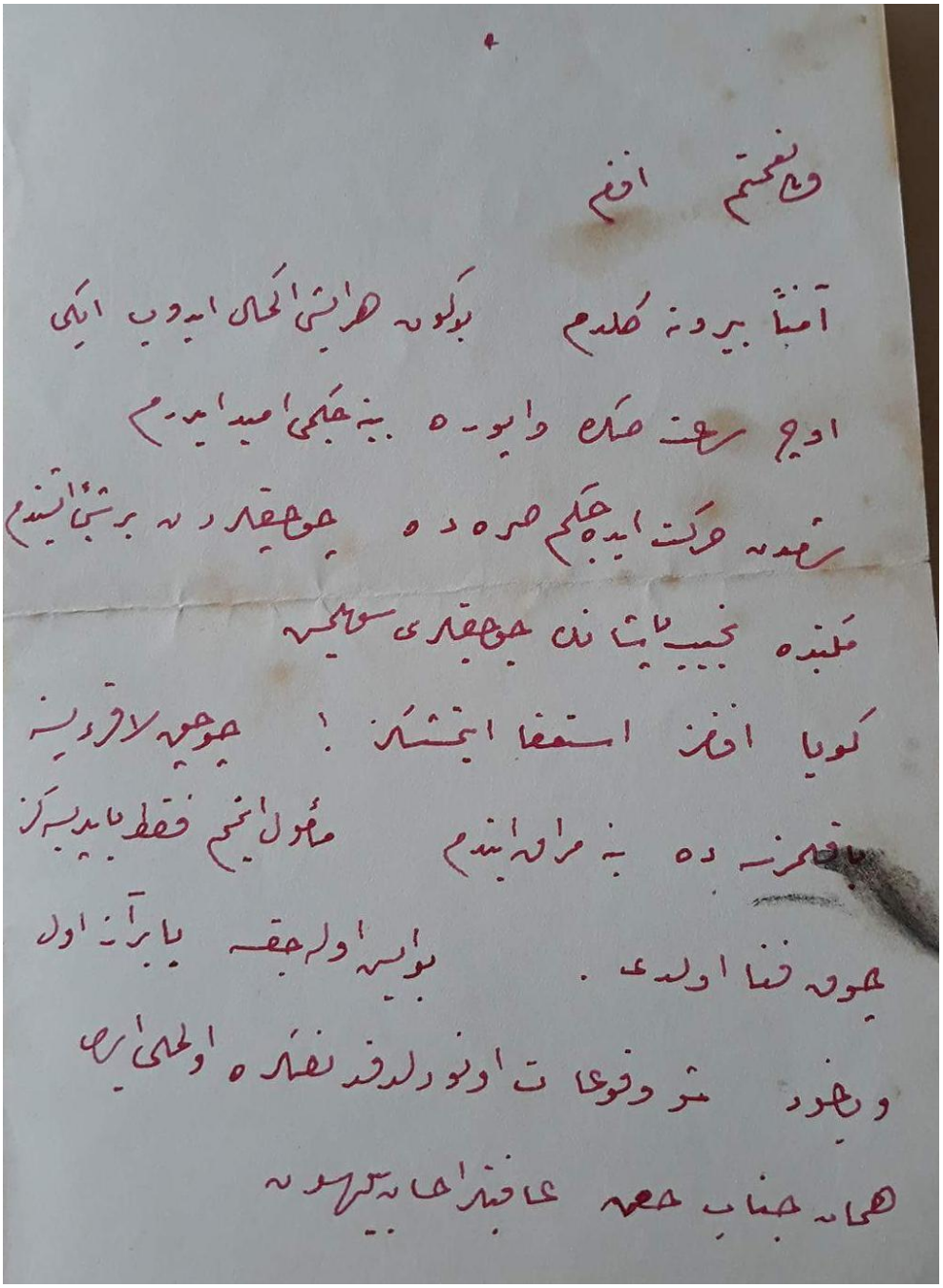

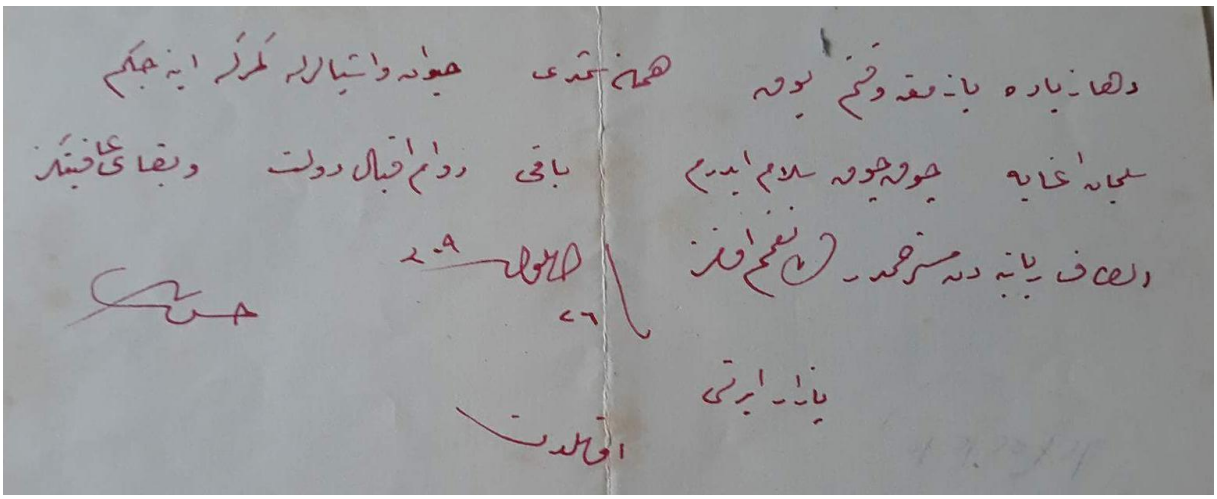

Belgenin çevirisi;

Veliyy-un ni'metim efendim. Aminen beyrut'a geldim. bugun her işi ikmâl idüb iki üç saat sonra vapura bineceğimi ümid ederim. Şam'dan hareket edeceğim sırada çocuklardan bir şey işittim. Mektepde Necip Paşa'nın çocukları söylemiş gûyâ efendimiz istifa etmişiniz! Çocuk lakırdısına bakılmaz da yine erak ettim. me'mul itmem fakat yaptıysanız çok fenâ oldu. Bu iş olacaksa bir an evvel veyahut şu vukûat oturulduktan sonra olmalı ise de hemen Cenâb-ı Hakk âfiyet ihsan buyursun.

daha ne yerde yazmaya vaktim yok.hemen şimdi hayavân ve eşyalarla gümrüke ineceğim. Süleyman Ağa'ya çok çok selam ederim. Bakî devâm-ı ikbâl-ü devlet bekâ-yı âfiyetinizi eltâf-ı Rabbaniyeden musterhimdir veliyy-un ni'metim efendim.
fi 26 Eylul sene 309

bende

Hasan
Pazar ertesi
Otelden

Çeviri: Zafer Şık

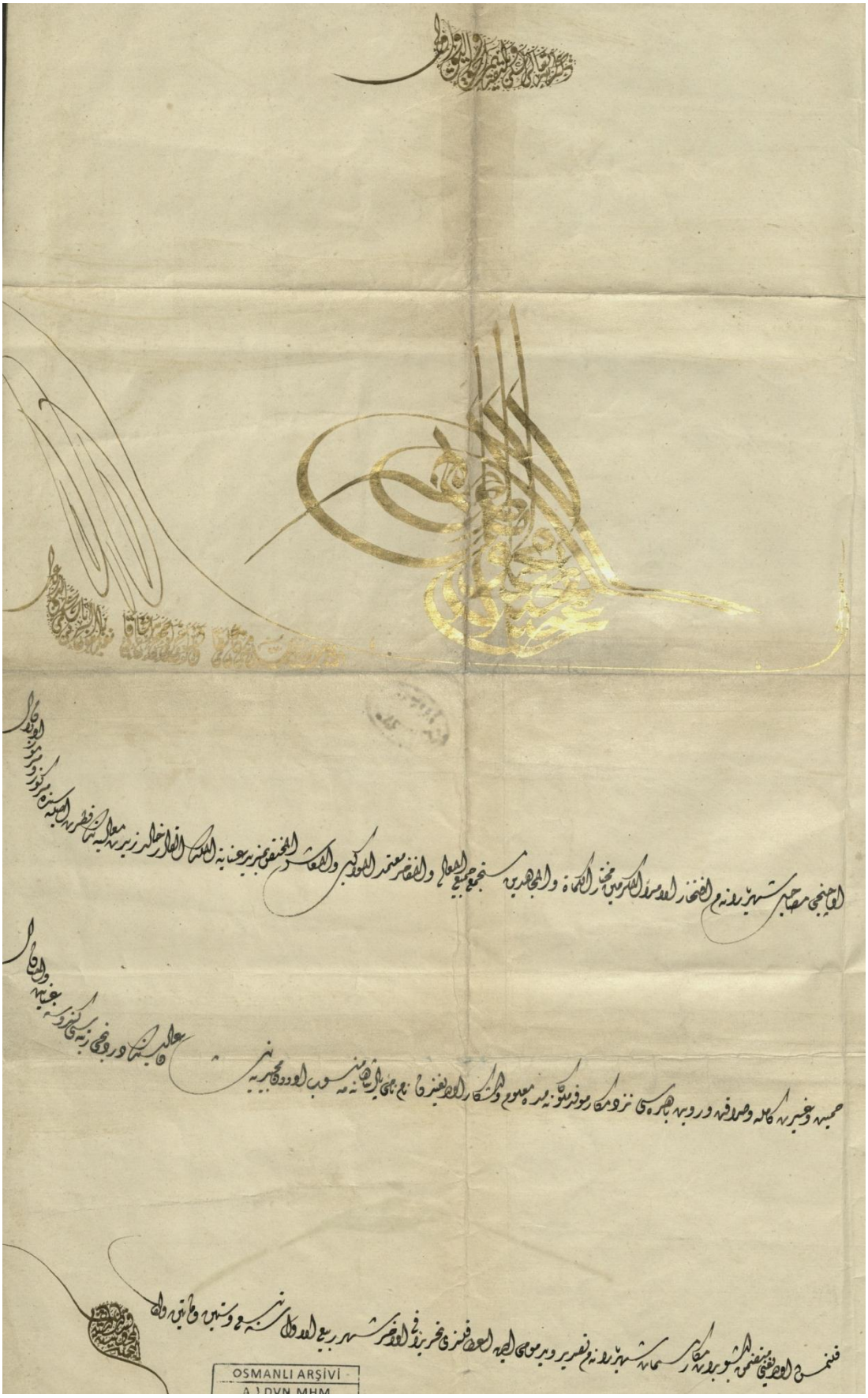

Belge Çevirisi:

Zikrullahi teala a'la ve't-takdim ehakku ve elyaku ve evla

Tuğra: Abdulmecid Han bin Mahmud el-muzaffer daima

Nişan: Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı samî-mekân-ı sultânî ve tuğra-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî nefeze bi'l-avni rabbanî hükmü oldur ki

Üçüncü musâhib-i şehr-i yârânem iftihârü'l-ümerâi'l-mükerremin muhtâru'l-kümat-i ve'l-mücâhidîn müstecem-i cemî'u'l-me'âlî ve'l mefâhîr mu'temedü'l-mevâkib ve'l ma'âşir el-muhtassu bi-mezidi inayeti'l-meliki'l-kâdir halid zîdet maaliyuhunun fıtrat-ı asliyesinde merkûz ve mermûz olan hamiyyet ve gayret-i kâmile ve sadâkat ve reviyyet-i bâhiresi nezd-i mekârim-vefd-i mülûkânemde ma'lum ve aşikar olduğundan nâm-ı nâmî-i pâdişâhâneme mensub olan mecidiye nişan-ı 'âlîsinin dördüncü rütbesi kendisine inâyet ve ihsan kılınmış olduğunu mutazammın işbu berat-ı mekârim-simât-ı şehr-i yârânem tasdir ve yed-i muma-leyhe i'tâ kılındı fî evâhir-i şehr-i rebiü'l-evvel sene tis'a ve sittîn ve mi'eteyn ve elf

be-makam-ı Kostantiniyye el-mahruse el-mahmiyye

Lügat:

Musahib: Sohbet arkadaşı

Zîdet maaliyuhu: Yüceliği artsın

Fıtrat-ı asliye: Yaratılış

Merkuz: Dikili

Mermuz: İma edilmiş

Tasdir: Yazma

Çeviri: Yılmaz Akçaalan

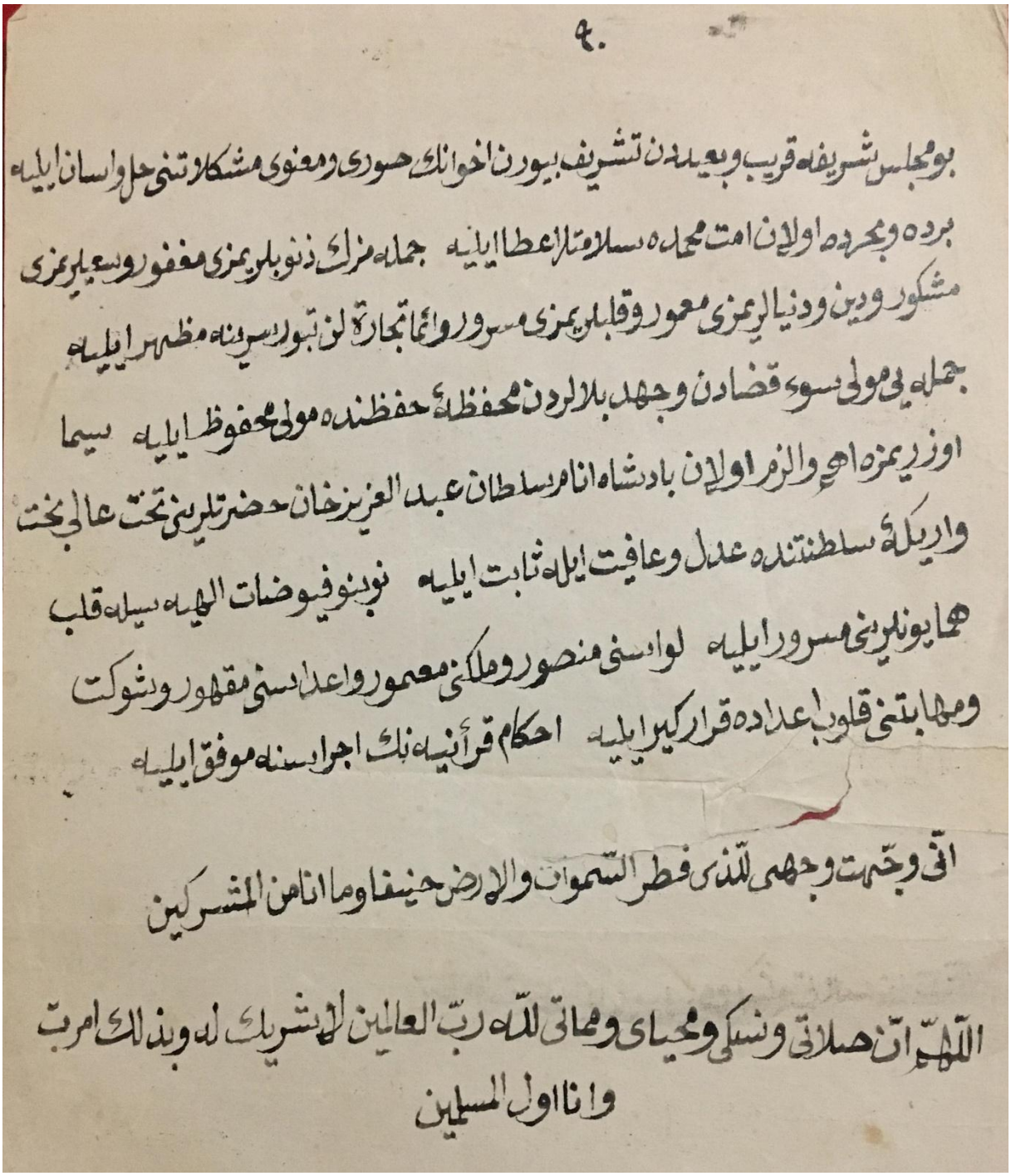

٩٠

بو مجلس شریفه قریب و بعیددن تشریف بیوردن اخوانك صوری و معنوی مشکلاتنی حل و آسان ایلیه
برده و بحرده اولان امت محمده سلامتلر اعطا ایلیه جمله مزك ذنوبلرمزی مغفور و سعیلرمزی
مشکور و دین و دنیالرمزی معمور و قلبلرمزی مسرور و رؤیا تجارتلرنی تبور سرینه مظهر ایلیه
جمله یی مولی سوء قضادن و جهد بلالردن محافظه حفظنده مولی محفوظ ایلیه سیما
اوزرمزه اهل و الزم اولان پادشاه انام سلطان عبد العزیز خان حضرتلرینی تخت عالی بخت
واریکه سلطنتنده عدل و عافیت ایله ثابت ایلیه نوبنو فیوضات الهیه سیله قلب
همایونلرینی مسرور ایلیه لواسنی منصور و ملکنی معمور و اعداسنی مقهور و شوکت
و مهابتنی قلوب اعداده قرار کیر ایلیه احکام قرآنیه نك اجراسنه موفق ایلیه

انی وجهت وجهی للذی فطر السموات والارض حنیفا وما انا من المشرکین

اللهم ان صلاتی ونسکی ومحیای ومماتی لله رب العالمین لا شریك له وبذلك امرت
وانا اول المسلمین

Belgenin çevirisi;

Hu

Bu meclis-i şerîfe karîb ve baîdden teşrif buyuran ihvânın sûrî ve mânevî müşkilâtını hâll ve âsan eyleye.

Berrde ve bahrde olan ümmet-i Muhammed'e selâmetler itâ eyleye. Cümlemizin zünûblarımızı mağfûr ve sa'ylerimizi meşkûr ve dîn ve dünyâlarımızı mamûr ve kalblerimizi mesrûr , dâimâ "ticâreten len tebûr" sırrına mazhâr eyleye. Cümleyi Mevlâ sûi-kazâdan ve cehd-i belâlardan muhâfaza-i hıfzında mevlâ mahfuz eyleye. Siyemmâ üzerimize ehem ve elzem olan pâdişâh-ı in'âm Sultan Abdülazîz Han Hazretlerini taht-ı âlî-bahş ve erîke-i saltanâtında adl ve âfiyet ile sâbit eyleye. Nev- be -nev füyûzât-ı İlâhîyyesiyle kalb-i hümâyûnlarını mesrûr eyleye, livasını mansûr, mülkünü mamûr ve a'dâsını makhûr ve şevket ve mehâbetini kulûb-ı a'dâda karargir eyleye. Ahkâm-ı Kur'âniyyenin icrâsına muvaffak eyleye.

İnnî veccehtü vechiye lillezî fataras semâvâti vel arda hanîfen ve ma ene mine'l müşrikin.

Allahümme inne's- salâti ve nusûkî ve mahyâye ve memâtî lillâhi Rabbi'l-âlemîn, Lâ şerîke leh ve bi zâlike ümirtü ve ene evvelü'l müslimîn.

LÛGAT:

Şerîf: Şerefli, kutsal, mübârek

Karîb: (Zaman ve yer bakımından) Yakın

İhvân: (اخوان) i. (Ar. aḫ "kardeş, arkadaş"ın çoğul şekli iḫvān) Candan dostlar, samîmî arkadaşlar

Sûrî: Sûrete âit, sûretle, şekille ilgili

Mânevî: Gözle görülüp elle tutulamayan, madde ve cisimle ilgisi bulunmayan, içe, öze, rûha âit.

Müşkilât: Müşküller, zor işler veya meseleler, zorluklar, güçlükler, engeller

Hal: Bir işin zor ve karanlık taraflarını çözme, çözümleme

Âsan: Kolay

Berr: (برّی) sıf. (Ar. berr “kara, toprak” ve nispet eki -i ile berri) Karaya (toprağa) âit, karayla ilgili

Bahr: Deniz, deryâ

Selâmet: Ruh ve beden yönünden sağlıklı olma, esenlik

Îtâ: Verme, verilme

Zünûb: Günahlar

Mağfûr: Allah tarafından günahları bağışlanan veya günahlarının bağışlanması için Cenâbı Hakk'a duâ edilen (ölmüş kimse).

Sa’y: Çalışma, çalışıp çabalama, emek sarfetme, ceht

Meşkûr: Şükür ve teşekküre lâyık olan, teşekküre değer, övülmüş, beğenilmiş

Mamûr: Gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş, şenlikli

Mesrûr: Sevinçli, memnun (kimse), mutlu

Ticâreten len tebûr: Aslâ kesilmeyecek olan kazanç

Mazhâr: Erişmek, ulaşmak, nâil olmak

Nev-be-nev: Yeni yeni, yeniden yeniye

Mevlâ: Kâinâtın yegâne sâhibi ve efendisi durumunda olan Allah

Sûi kazâ: Kötü kazâ

Cehd: Çalışıp çabalama, büyük gayret sarfetme, uğraşma

Hıfz: Koruma, saklama, muhâfaza etme

Siyemmâ: Özellikle

Ehem: Çok (daha, en, pek) önemli, en ehemmiyetli

Elzem: Çok (daha, en, pek) lüzumlu

İn’âm: Lutuf, ihsan

Âlî-bahş: Yüksek ihsân ve bahş sahibi

Erîke-i saltanât: Saltanat koltuğu

Adl: Adâlet, hakkāniyet, doğruluk, tarafsızlık

Âfiyet: Sağlık, sıhhat, sağlığın verdiği rahat ve huzur

Sâbit: Durmak, devam etmek, yerleşmek

Hümâyûn: Kutlu, mübârek, saâdetli, Hükümdara ait olan

Mesrur: Sevinçli, memnun (kimse), mutlu

Liva: Sancak

Mansûr: Allah'ın yardımıyle gālip gelen, zafere ulaşan

Mamur: Gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş, şenlikli

A'dâ: Düşmanlar

Makhûr: Yenilgiye, bozguna uğramış, yenilmiş, mağlûp olmuş

Şevket: Büyüklük, ululuk, heybet, haşmet

Mehâbet: Ululuk, yücelik, azamet, heybet

Karargir: Karara bağlanmış. Kararı verilmiş

Ahkâm: Hükümler, kānunlar, emirler, buyruklar

İcrâ: Bir şeyi fiil hâline getirme, yapma, yürütme, uygulama

Muvaffak: Başarı kazanmış, başarmış, başarılı.

Çeviri: Yılmaz Akçaalan

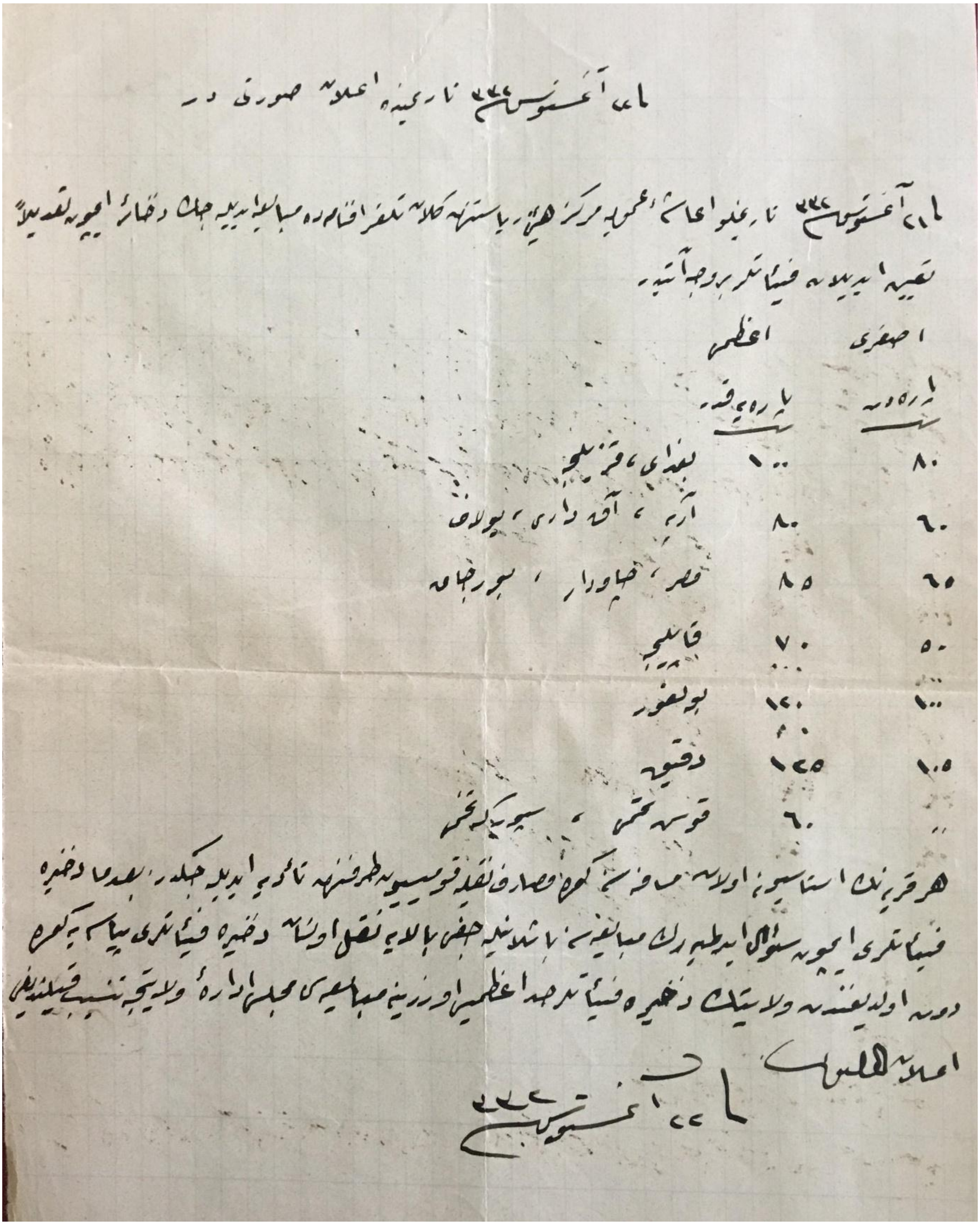
۱۱ آغستوس ۳۳۹ تاریخلی اعلانك صورتیدر

۱۱ آغستوس ۳۳۹ تاریخنده اعاشهٔ عمومیه مرکز هیئتی ریاستنده کلانه تکفور اقامه ده مبایعه ایدیله جك دقیقات ایچون تقدیراً تعیین ایدیلن فیاتلر بروجه آتیدر

اصغری	اعظمی	
پاره دن	پاره یه قدر	
۸۰	۱۰۰	بغدای، قرنیلجه
۶۰	۸۰	آرپه، آق داری، یولاف
۶۵	۸۵	مصر، چاودار، سورجاوه
۵۰	۷۰	چاپلیجه
۱۰۰	۱۲۰	بولغور
۱۰۵	۱۲۵	دقیق
	۶۰	قوسه کچی، سیوری کچی

هر قریه نك استاسیونه اولان مسافه سنه کوره مصارف نقلیه قومیسیونه طرفندن تأدیه ایدیله جکدر. بعدما ذخیره فیاتلری ایچون سؤال ایدیلمه رك مبایعات باشلادیغی حقده بالاده نقل اولنان ذخیره فیاتلری بیانیله کیمسه دوه اولدیغندن ولایتك ذخیره فیاتلرجه اعظمی اوزرینه مبایعه کا محلماتاداره ولایتجه تنسیب قلیندیغی

اعلان اولنور

۱۱ آغستوس ۳۳۹

Belgenin Çevirisi:

Fî 22 Ağustos sene (1)332 tarihinde ilân suretidir.

Fî 21 Ağustos sene 332 tarihli İâşe-i Umumiye Merkez Hey'et-i Riyâsetine gelen telgrafnâmede mübâyaa edilecek zehâir için tâdîlen tâyin edilen fiyatlar bervech-i âtidir.

Asgari Azami

Paradan Paraya kadar

80 100Buğday ve kızılca

60 80Arpa, ak darı, yulaf

65 85Mısır, çavdar, burçak

50 70Kaplıca

100 120Bulgur

105 125Dakik

60 Kuş tohumu, süpürge tohumu

Her karyenin istasyona olan mesâfesine göre masârif-i nakliye komisyon tarafından te'diye edilecektir. Bâdemâ zehâir fiyatları için sual ettirilerek mübayaasına başlanılacağı bâlâya nakl olan zâhire fiyatları piyasaya göre dûn olduğundan vilâyetin zâhire fiyatları hadd-i âzâmisi üzerine mübayaâsı Meclis İdâre-i Vilâyetçe tensip kılındığı ilân olunmuştur.

Fî 22 Ağustos sene (1)332

LÜGAT:

Dakik: Toz hâline getirilmiş şey, un.

Mübâyaa: Satın alma, iştirâ

Masârif: Harcanan, sarfedilen paralar, giderler, masraflar

Te'diye: Ödemek

Bâdema: Bundan sonra, bundan böyle, artık

Zehâir: Erzaklar, zahîreler

Sual: Sorulan şey, soru

Bâlâ: Bir şeyin yüksek yeri, yukarı, üst

Dûn: Aşağı

Hadd: Sınır, derece, mertebe

Âzâmi: En çok, en fazla

Tensip: Uygun bulma, münâsip görme

Çeviri: İbrahim Yıldırım

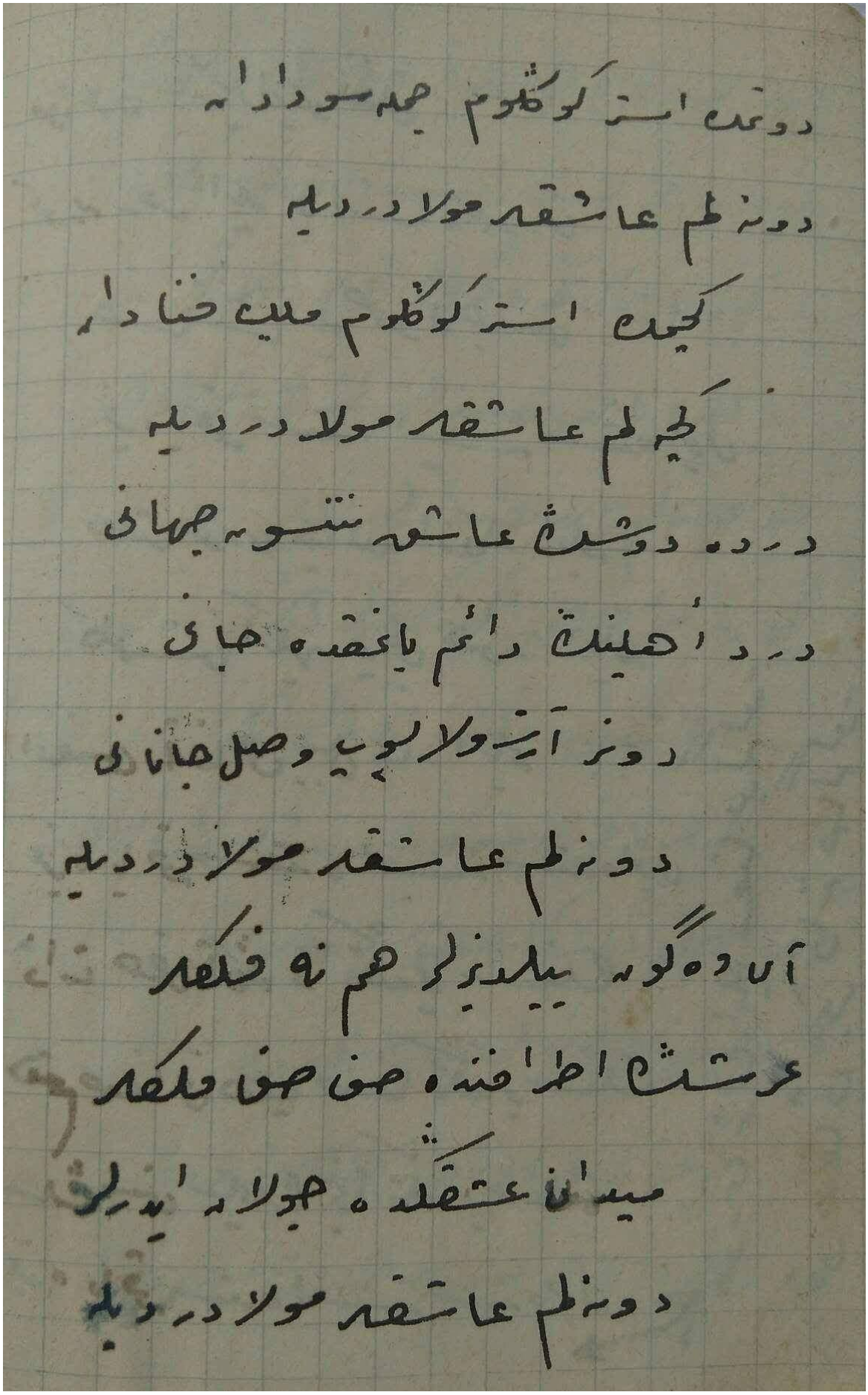

دونمدن استرکوکلوم جمله سودادانه
دونم عاشقم مولادر دیله
کچمدن استرکوکلوم ملک خنادار
کچم عاشقم مولادر دیله
درده دوشدم عاشقم شنوه جهانی
درد اهلینک دائم باغقده جانی
دونم آیسولا لوب وصل جانانی
دونم عاشقم مولادر دیله
آیده گونه بیلدیزلر هم نه فلکده
عرشنی اطرافنده صف صف ملکده
میدان عشقده جولانه ایدرلر
دونم عاشقم مولادر دیله

Belgenin Çevirisi:

DÖNELİM

Dönmek ister gönlüm cümle sevdadan
Dönelim âşıklar Mevlâdır diye
Geçmek ister gönlüm mülk-i fenadan
Geçelim aşıklar Mevladır diye

Derde düşen âşık nitsün cihânı
Derd ehlinin dâim yanmakta cânı
Döner arzulâyub vasl-i cânânı
Dönelim aşıklar Mevladır diye

Ay u gün yıldızlar hem ne felekler
Arşın etrafında saf saf melekler
Meydân-ı aşkında cevelân ederler
Dönelim aşıklar Mevladır diye

Çeviri: Adnan Mert

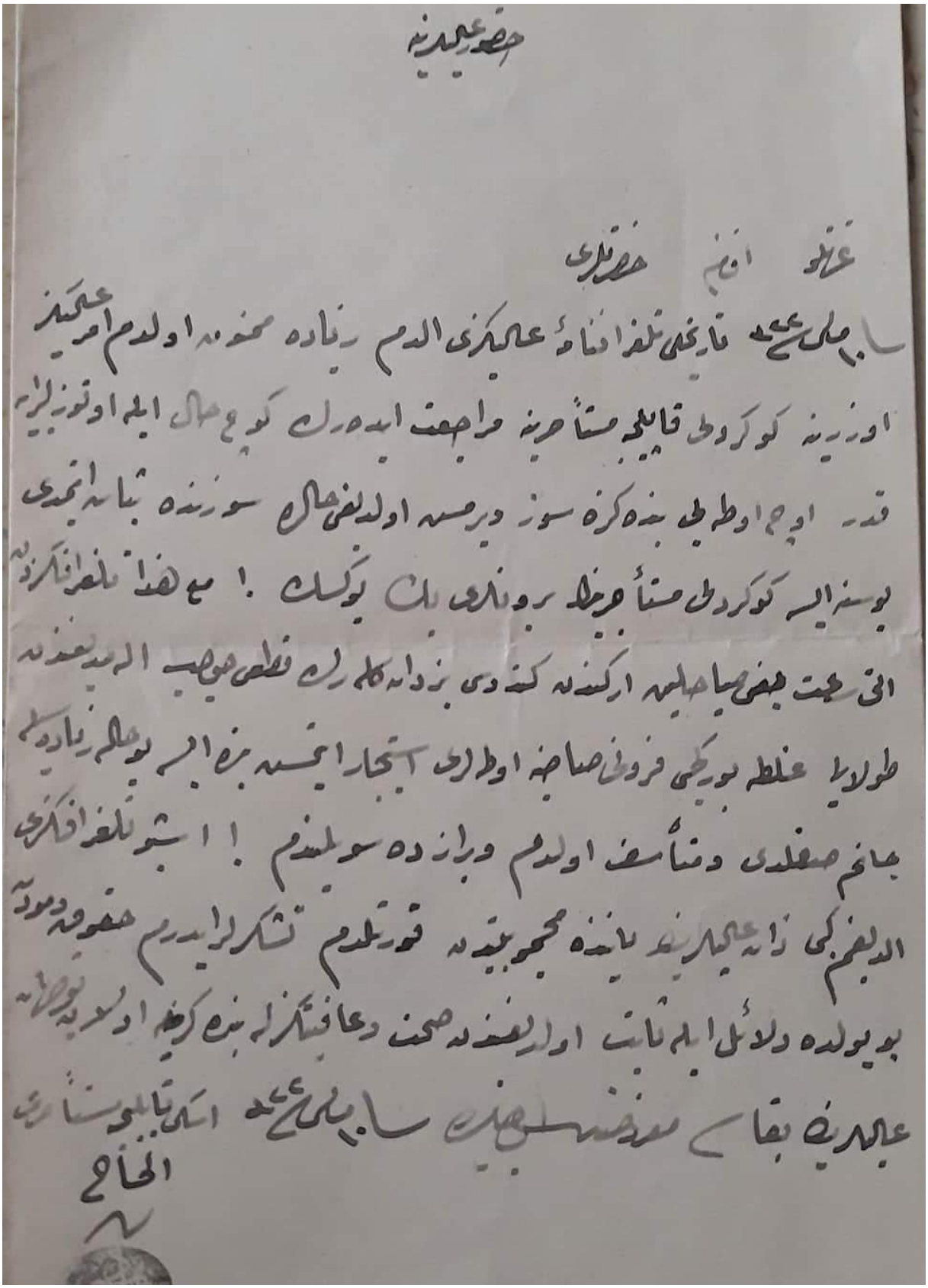

حضرت عمدینه

غازی افندم حضرتلری

سابق سنه ۱۳۳۲ تاریخلی تلغرافنامه‌ی عالیکزی الدم زیاده محظوظ اولدم امر عالیکز
اوزرینه کوکردلی قایلجه مستأجرینه مراجعت ایده‌رك کوچ حال ایله اوتوز لیره
قدر اوچ اوطه‌لی بنه‌کره سوز ویرمسه اولدیغی حالده سوزنده ثباته ایتمدی
بوسنه ایسه کوکردلی مستأجرلرك بری یوکسك! مع هذا تلغرافنامه‌نده
ایفا ایتمیجك بعض صیاحلیه ارکندن کتدی بزدن کلدیك قطعی جواب الدیغمزدن
طولایی غلطه بویکی فروش صاحبه اوطه‌لری ایجار ایتمسه بنه ایسه بو حالده زیاده‌لی
جانم صقلدی ومتأسف اولدم ودرازده سویلمدم! ایشو تلغرافنامه‌ی
الدیغمزی ذات عالیکزه یازه‌رك مجموعیتده قورتلدم تشکر ایدرم حضور ومودت
بویوردیغی دلائل ایله ثابت اولدیغندن صحت وعافیتکزه بنه کره اوسویه بویورلمه
عالیکزه بقا مرضیلرینی سابق سنه ۱۳۳۲ اسکی قایلو مستأجری
الحاج

Belgenin çevirisi:

Huzûr-ı âlilerine

İzzetlü efendi hazretleri

Fi 10 Mayıs sene 1322 tarihli Telğrafnâme-i âlinizi aldım, memnun oldum. Emr-i âliniz üzerine kükürdlü müste'cirine mürâca'at ederek güç hal ile otuz liraya kadar üç odayı bendenize söz vermiş olduğu halde, sözünde sebat etmedi. Bu sene ise kükürdlü müste'cirinin burunları pek yüksek! Mâ'hâzâ telgrafınızdan altı sa'at, tabi'i sabahleyin erkenden kendisi, bizden gelerek kat'i cevap almadığından dolayı galata börekci fırunı sahibine odaları isticâr etmiş bize ise ise, bu hâle ziyâdesiyle canım sıkıldı, müteessif oldum, birazda söylendim! İşbu telgrafnâmenizi aldığım gibi zât-ı âlilerinin yanında mahcûbiyyetden kurtuldum. Teşekkürler ederim. Hukûku(hukûk-ı) meveddet bu yolda delâil ile sâbit olduğundan sıhhat ve âfiyetinizle bendenize olan teveccühât-ı aliyyelerinin bekası ma'rûzdur olbâbda

Fi 10 Mayıs sene 1322

Eski kaplıca müste'ciri

Elhâc

Bende

Mühür

Lügat:

Hazret: Saygı, saymak üzere büyüklere verilen ünvan.

İzzet: Değer, kıymet, yücelik, ululuk.

Müste'cir: Kirâ ile tutan.

Mürâca'at: Geri dönme.

Bende: Kul, köle, bağlı.

Kat'i: Kesin, tereddüde mahal bırakmamak.

Müteessif: Eseflenen, kederlenen, teessüf eden (eserden).

Hukuk: Haklar.

Meveddet: Sevme, sevgi, sevgi gösterme.

Mahcûbiyyetden: Utangaçlık.

Delâil: Delâlet eden şeyler,kanıtlar,deliller.

Sâbit: İsbât edilmiş, anlaşılmış.

Sıhhat: Sahihlik, doğruluk.

Âfiyet: Sağlık, esenlik.

Tevcihât-ı aliyye: Yüce rütbeler.

Bekâ: Devam, sebat, bâkilik, evvelki hal üzre kalmak.

Ma'rûz: Arz edilen, sunulan.

İsticbâr: Zorlama, cebir gösterme.

İsticâr: Kiralama, kirâ ile tutma.

Çeviri: Seyfullah Pak

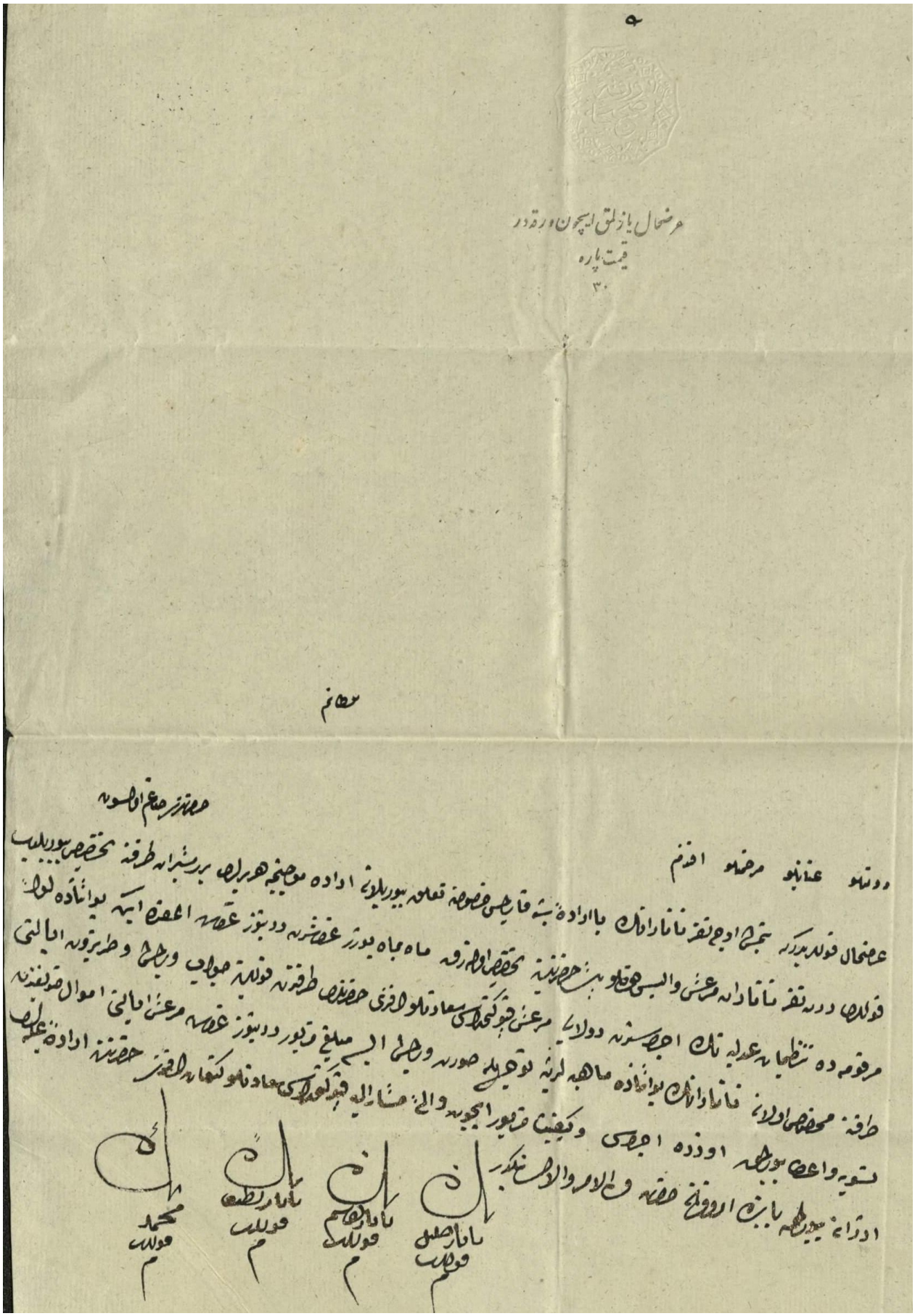

METNİN OKUNUŞU:

Sultanım,

Devletli, İnâyetli, Merhametli, Efendim Hazretleri, Sağ Olsun!

Arzu hâl kullarıdır ki şimdi üç nefer Tatarânın bi irâde-i şüphe kapılması hususuna taâlluk buyurulan irâde mûcibince her birileri birer müşirât tarafına tahsîsi buyurulup Kulları dört nefer tatarândan maraş valisi devletlü paşa hazretlerine tahsîs olunarak Mâh be Mâh (aydan aya) yüzer guruşdan dört yüz guruş almakda iken bu esnada liva-i merkûmede tanzîmât-ı adliye'nin icrâsından dolayı Maraş kapu kedhüdâsı saadetlü efendi hazretleri tarafından kullarına cevab verilmiş ve Trabzon eyâleti tarafına mahsûs olan Tatarânın bu esnada mâhyalarına tevcîhle sureti verilmiş ise meblağ-ı mezbur ve dört yüz gurûş Maraş eyâleti emvâl sokağından tesviye ve i'tâ buyurulmak üzere icrâsı ve keyfiyet-i mezbûr için vali-i müşârun ileyh kapu kedhüdâsı saâdetli Ken'an efendi hazretleri irâde-i âliyenize erzan Buyrulmak bâbında emru fermân hazret-i veliyyu'l-emr ve'l-ihsânındır.

Bende Tatav Halil kulları / BendeTatav Haşim kulları

Bende Tatav Latif kulları / Bende Mehmed kulları

LÜGAT:

Tatavân:

Taâlluk: Asılıp kalmak, rabıta, alaka, ilişik

Müşirât: İşaret edilenler

Tahsis: has kılmak

Mûcibince: İcap etmek, lâzım gelmek

Mâh be Mâh: Aydan aya

Merkûme: Rakam olunmuş yazılmış, zikri geçmiş, zikir olunan

Kedhüdâ: Köy kâhyası, hane sahibi, büyük konağı idare eden

Mezbur: Yazılmış, resmiyette mezkûr (zikredilmiş)

Müşârun ileyh: Kendisine işaret edilen

Erzan: Buyurmak, lâyık görmek, lütuf etmek

Çeviri: Seyfullah Pak

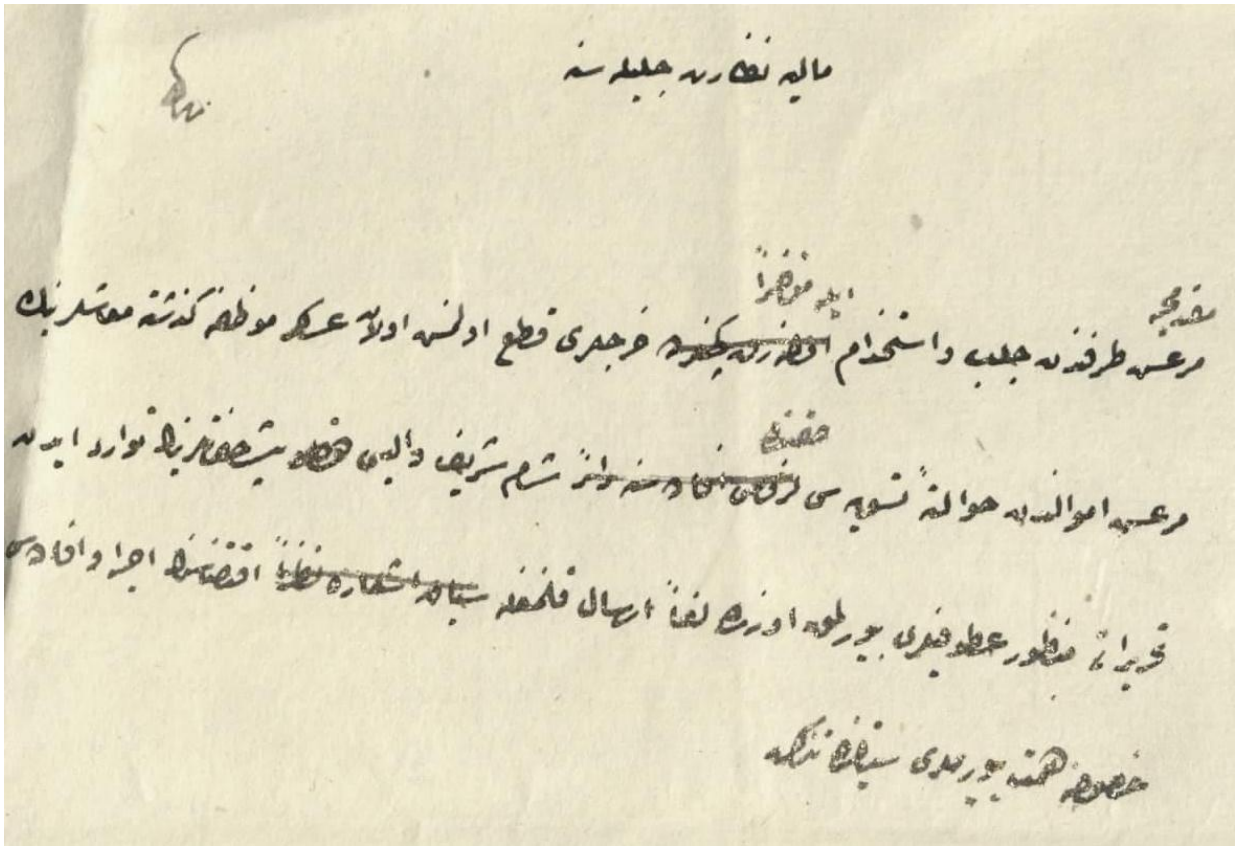

Belgenin Çevirisi;

Maliye Nezaret-i Celîlesine,

Mukaddemce Maraş tarafından celb ve istihdâm ile muahhiren harçları kat'ı olunmuş olan askeri muvazzafa kendisine Maaşlarının Maraş emvâlinden havale-i tesviyesi hakkında lüzum-u ifadesine dâir Şâm-ı şerif vâlisi devletlü paşa hazretlerinin tevarüd eden tahrîrât-ı manzur-u utufiyeleri buyurulmak üzere leffen irsâli kılınmakla (siyaka-i işara nazaran) iktizâsının icrâ ve ifâdesi husûsuna ehemmiyet buyurmaları siyakında tezkire

LÜGAT:

Leffen: Zarf içine koymak,

İrsal: Göndermek, gönderilmek

İktiza-Muktezi: Lüzûm, îcap, lâzım gelmek

Tevârüd: (Mektup) Gelmek

Tahrîr: Yazmak, çizmek, yazılmak

Tahrîrat: Resmi, gayri resmi mektup

Manzûr: Nazar olunmuş, bakılmış

Çeviri: Zehra Arıkuşu

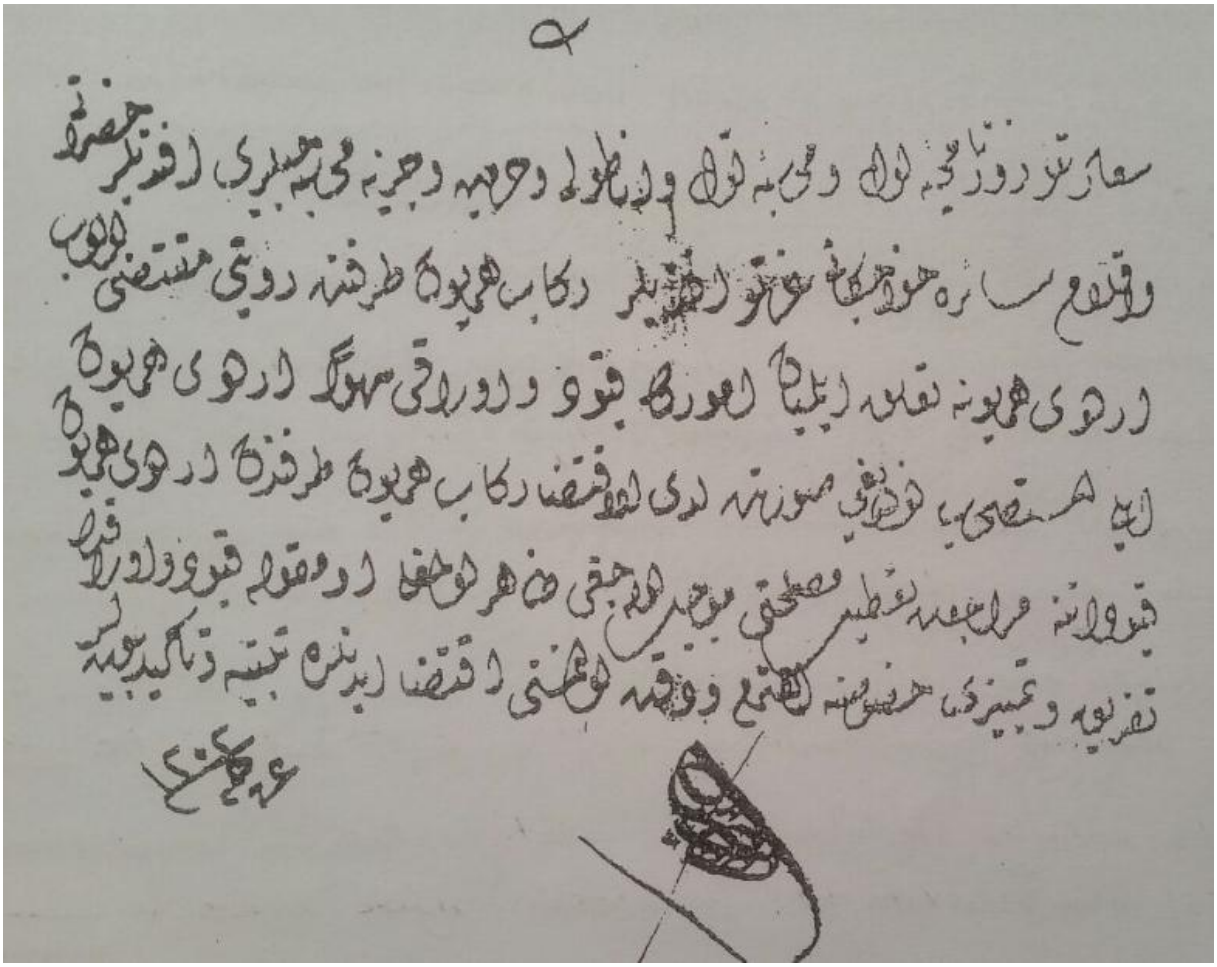

Metnin çevirisi;

Hû

Sa’âdetlü rûznâmçe-i evvel ve muhâsebe-i evvel ve Anadolu ve Haremeyn ve Cizye muhâsebecileri efendiler hazerâtı aklâm-ı sâire hâcegânı ‘izzetlü efendiler.

Rikâb-ı Hümâyûn tarafında rü’yeti muktezî olub Ordû-yı Hümâyûna ta‘alluk eylemeyen umûrun kuyûd u evrâkı sehven Ordû-yı Hümâyûn ile istishâb olunduğu sûretde lede’l-iktizâ Rikâb-ı Hümâyûn tarafından Ordû-yı Hümâyûn kuyûdâtına mürâca‘at ta‘tîl-i maslahatı mûcib olacağı zâhir olmağla o makûle kuyûd ve evrâkın tefrîk ve temyîzi husûsuna ihtimâm ve dikkat olunmasını iktizâ edenlere tenbih ve te’kîd buyuralar.

(Pençe)

Gurre-i C. (Cemâziyelâhir) sene 1202

BELGENİN ÖZETİ:

Ordu-yı Hümâyûnla alakası olmayan evrakın hata ile Ordu-yı Hümayun beraberinde götürülmesi ve evrakın Rikab-ı Hümayun tarafından görülmek istendiğinde Rikâb-ı Hümâyûndan Ordu-yı Hümâyûna müracaat etmenin işin aksamasına neden olacağına, evrakın seçilme ve ayrılması hususuna dikkat edilmesine dair takrirdir.

LÜGATLER:

Rûznamçe-i evvel: Hazîne-i âmire dâiresinin âmiri.

Muhâsebe-i evvel: Başmuhâsebe. (osmanlı maliyesinde, bugünkü sayıştayın işini yapan daire.)

Harameyn: İki kutsal şehir. Mekke ve medine.

Hazerât: (hazret. C.) (bak: hazret)

Hazret: Hürmet maksadı ile büyüklere verilen unvan.

Aklâm-ı sâire: Diğer kalemler.

Kalem: resmî kuruluşlarda yazı işlerinin görüldüğü yer.

Hâcegân: Hocalar.

Rikâb-ı hümâyûn: Padişahın bir yere gidişi durumunda maiyetinde bulunanlar.

Rü'yet: 1. Görme, bakış 2.bakma, araştırma.

Muktezâ: Gerekli olan, gerekli, lüzumlu şey, lâzım.

Ordû-yı hümâyûn: Pâdişâhın başında bulunduğu ordu.

Ta'alluk: İlgisi, ilişiği olmak, âit olmak.

Umûr: işler.

Kuyûd u evrâk: Deftere geçirilmiş **kayıtlar** ve bir konu üzerinde muâmele görmüş **kâğıtlar.**

Sehven: Yanlışlıkla, hatâ ile.

İstishâb: 1. Birlikte götürme, yanına alma. 2. Sâhip çıkma.

Lede'l-iktizâ: Gerektiğinde.

Maslahat: 1. İyi olan ve iyiliğe yol açan, hayır getiren, fayda sağlayan şey. 2. İş, husus, mesele. 3. Dirlik, düzenlik.

Ta'tîl-i maslahat: işin durması, işe ara verilmesi. Düzenliğin aksaması

Mûcib: 1. Sebep olan, gerektiren. 2. Sebep, gerek, vesîle, îcap, mûcep.

Zâhir: meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey).

Makûle: Cins, tür, takım, çeşit, nevi.

Tefrîk: 1. Ayırma, ayrılma. 2. Ayırt etme, ayırt edilme, farklı tutma.

Temyîz: Ayırma, ayrılma, seçme, seçilme.

İhtimâm: Bir şeyin iyi olması için özenerek gayret gösterme, üzerinde dikkatle çalışma, özen, özenme.

Te'kîd: Sağlamlaştırma, berkitme.

Çeviri: Musa Elçiboğa

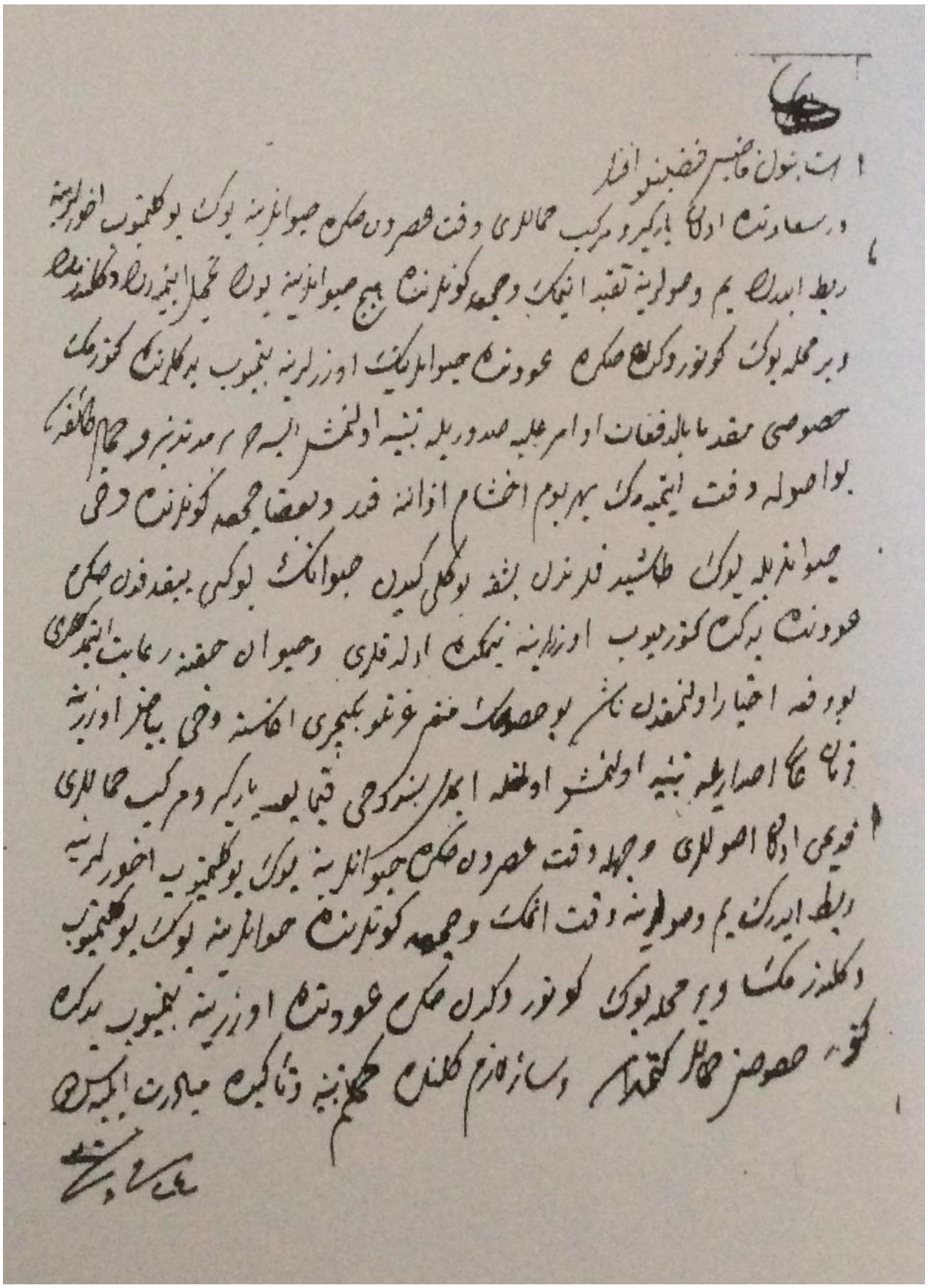

Belgenin Çevirisi:

Sahh

İstanbul Kadısı Fazîletlu Efendim

Dersaâdet'de olan bârgîr ve merkeb hamalları vakt-i kasîrden sonra hayvanlarına yük yükletmeyub ahorlarına rabt iderek yem ve sularına tekayyüd itmek ve Cuma günlerinde hiç hayvanlarına yük tahmîl itmeyerek dinlendirmek ve bir mehalle yük götürdükden sonra a'vdetde hayvanların üzerlerine binmeyub yediklerinde götürmek hususu mukaddemâ bid-defeâ't evâmir-i a'liyye sudûriyle tenbih olunmuş ise de bir müddetden beri ve hamal tâifesi bu usûle dikkat itmeyerek beher yevm akşam ezanına kadar ve ba'zan Cuma günlerinde dahi hayvanlarıyla yük taşıdıklarından başka yüklü giden hayvanın yükü yıkdıkdan sonra a'vdetde yük de götürmeyüb üzerlerine binmekde oldukları ve hayvan hakkına riâ'yet itmedikleri bu def'a ihbar olunmakdan nâşî bu husûsun men'i i'zzetlu yeniçeri ağasına dahi beyazlar üzerine fermân-ı â'lî isdârıyla tenbîh olunmuş olmakla imdi sen dahi fîmâ ba'd bârgîr ve merkeb hamalları kadîmî olan usûlleri vechile vakt-i a'srdan sonra hayvanlarına yük yükletmeyüb ahorlarına rabt iderek yem ve sularına dikkat itmek ve Cum'a günlerinde hayvanlarına yük yükletmeyüb dinlendirmek ve bir mehalle yük götürdükden sonra a'vdetde üzerine binmeyub yedekde götür husûsuni hamallar kethüdası vesâir lâzım gelenlere ihtimâm-ı tenbîh ve te'kîde mübâderet eyleyesüz.

Fî 24 Muharrem Sene (12)30

Lügat:

Bârgîr: Yük taşıyan, beygir.

Kasîr: Kısa, az

Tekayyüd: İhtimam göstermek

Tahmil: Yüklemek

A'vdet: Dönüş

Mukaddemâ: Önceden, eskiden, daha evvel

Bid-defeâ't: Defalarca, tekrar tekrar

Evâmir: Emirler

Sudûr: Meydana gelme, hâsıl olma

Beher: Her, her bir, herbirisine

Nâşî: Neş'et eden, yeniden vücuda gelen, yetişen, yetişmiş

Fîmâ ba'd: Bundan sonra, bundan böyle, bir daha

Vakt-i asr: İkindi vakti

Mübâderet: Bir iş yapmaya girişmek, başlamak

Kethüda: Zengin kimselerin ve devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, birtakım işlerini gören kimse, kâhya

Çeviri: Musa Elçiboğa

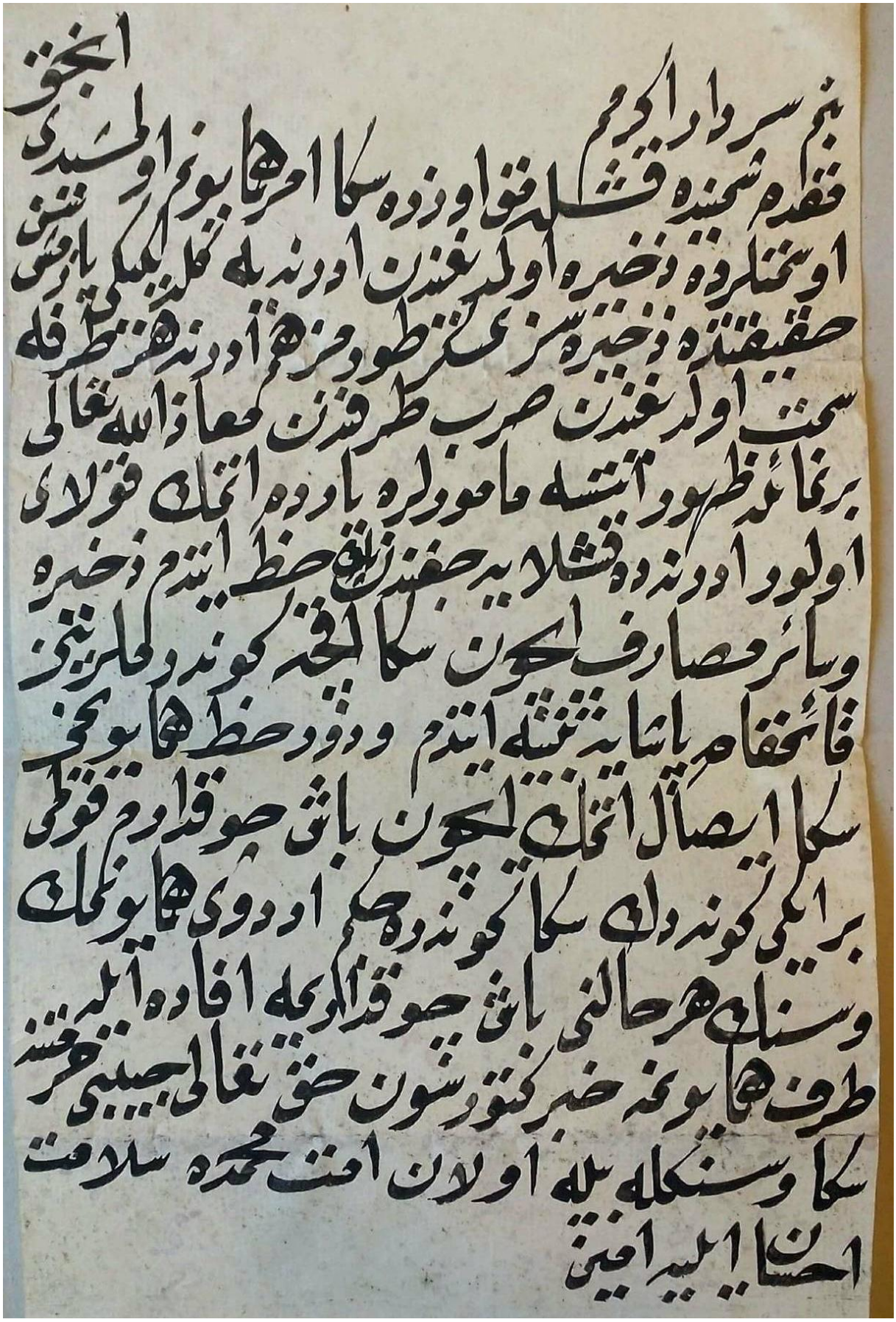

Belgenin çevirisi:

Benim Serdâr-ı Ekremim

Mukaddem şeminde kışlamak üzre sana emr-i hümâyunum olmuişidi ancak o semtlerde zahîre olmadığından Edirne'ye geldiğini yazmışsın. Hakîkatte zahîresiz a'sker durmaz , hem Edirne her tarafa semt olduğundan Sırp tarafından Meâ'zallâhu Te'âlâ bir ğâile zuhûr itse me'mûrlara yardım itmek kolay olur. Edirne'de kışlayacağından pek haz ittim. Zahîre vesâir mesârif içün sana akçe göndermelerini kâimmakâm paşaya tenbîh ittim. Ve devr-i hazz-ı hümâyunumi sana îsâl itmek içün baş çokdârım kulumi bir iki güne dek sana göndereceğim ordu-yi hümâyunumun ve senin her halini baş çokdârıma ifâde ile taraf-ı hümâyunuma haber getürsün. Hakk Teâlâ habîbi hürmetine sana ve seninle bile olan ümmet-i Muhammed'e selâmet ihsân eyleye âmîn.

Lügat:

Serdâr-ı Ekrem: Ordu kumandanlarına yapılan hitap.

Mukaddem: Takdim edilen, sunulan. 2) Önde olan, önden giden. 3) Önce gelen, önceki [zamanca-]. 4) Değerli, üstün.

Şeminde: Güvenli, sakıncasız, tehlikesiz

Zahîre: Anbarda saklanan yiyecek, hububat, azık.

Meâ'zallâh: Allah'a c.c sığınırız, Allah c.c korusun.

Mesârif: Masraflar, harcamalar.